

14.964

II. 4

MES REGENYTAR.

ÉLŐ HALOTT.

Írta

Hugh Conway

Második kötet.

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSA BUDAPESTEN.

WILLIAMS, BROS. & CO. BOOKSELLERS, 111 N. 3RD ST. PHILADELPHIA, PA.

EGYETEMES REGÉNYTÁR

Eredeti és fordított
regények gyűjteménye.

Egy-egy kötet ára vászonkötésben 50 kr.

AZ EGYETEMES REGÉNYTÁR, melyet most egy éve, a magyar közönség pártolásában bízva, indítottunk meg, második évfolyamába lép, s az a példátlan siker, melyet vállalatunk elért, nemcsak hálára kötelez bennünket a közönség iránt, de egyszersmind bizonyítékul szolgál nekünk arra, hogy valódi szükségletnek tettünk eleget, midőn arra vállalkoztunk, hogy Regénytárunkban nem csak jó műveket adunk a közönség kezébe a hazai és külföldi írók legjelesebbjeitől, hanem a könyveket tetszetős külsővel is kedveltekké, olcsóságuk által pedig mindenkire nézve megszerezhetőkké tesszük.

Uj évfolyamunk számára nemcsak a legelső rangu külföldi írók műveit szereztük meg, de hazai jeleseink műveivel is lesz alkalmunk azt gazdagítani.

Második évfolyamunkat Ohnet György legujabb művével, «A Croix-Mort grófnők» című kitünő regénnyel indítjuk meg, mely az író hazájában nem csekélyebb feltűnést keltett, mint előző művei s a Revue des Deux Mondesban, a világ e legelterjedtebb s legkényesebb ízlésű folyóiratában jelent meg.

Legközelebb Mikszáth Kálmánnak egy új művét s Hugh Conway-nak, a Beatrice Házassága szerzőjének, «Élő halott» című hátrahagyott regényét fogjuk kibocsátani.

Köteteink ugyanoly időrendben s kiállításban fognak megjelenni, mint az első évfolyamban: havonként **egy teljes regény**, 1—2 kötetben, **jól olvasható, szép betűs nyomásban, finom papíron s diszes piros vászonkötésben**, mely a csin mellett a **könyv tartósságát** is biztosítja s az ily irányu német kiadványokkal minden tekintetben versenyez, **olcsóságra** nézve pedig felülmulja azokat:

egy-egy kötet bolti ára 50 kr.

Előfizetési ár postán való bérmentes küldéssel:

20 köt. --- --- ---	frt 10.—	10 köt. --- --- ---	frt 5.—
15 köt. --- --- ---	» 7.50	5 köt. --- --- ---	» 2.50

Az első évfolyam következő kötetei a fent kitett áron minden könyvkereskedésben mindenkor kaphatók:

I. és II. A BÁNYA, Ohnet Györgytől, ford. *Fái I. Béla*, két kötet. — A Panin Sergiusz és a Vasgyáros szerzője egész teljességében ragyogtatja e művében elbeszélő és jellem-festő tehetségét.

III. A LOHINAI FÜ. elbeszélés **Mikszáth Kálmántól** és **EGY ÉJSZAKÁRA BEZÁRVA**, vig beszély **Welten Oszkár** német eredetije után, egy kötetben.

Mikszáth derűs elbeszélő modora, melylyel sokszor a legszomorubb tárgyakat is az igazi humor csillogó zománczával vonja be, e művében sem tagadja meg magát; Welten Oszkár élcezes, pajkos szelleme méltán egyesül vele egy kötetben.

IV. és V. BEATRICE HÁZASSÁGA, angolból, **Hugh Conway-től** (F. J. Fergus), két kötet.

A korán elhunyt s rövid idő alatt oly hirnevessé lett angol írónak legtökéletesebb műve, mely a modern angol regényirodalom legkiválóbb terméke.

VI. A JUBILÁNSOK, regény, írta **Tolnai Lajos**, 1 kötet.

A terméke egy magyar regényírónak egyik legnagyobb méltánnyalattal fogadott műve.

VII. és VIII. A KÉK FÁTYOL, francia regény, írta **Fortuné du Boisgobey**, két kötet.

Rendkívül érdekes mese, mely mindjárt az első fejezettől fogva megkapja az olvasót, ügyes bonyolítás, a párisi élet változatos oldalainak feltüntetése, szíves olvasókra fognak találni nálunk is, épp úgy mint az író hazájában.

IX. A HALOTT, regény, írta **Feuillet Oktáv**.

A modern francia irodalom nagymestere, megkapó fordulatokban gazdag elbeszélése keretében, a vallásosság és «szabad gondolkodás» izgató problémáit tárgyalja.

X. és XI. LISE FLEURON, írta **Ohnet György**, fordította *Fái I. Béla*, két kötet.

A kiváló francia író legsajátszerűbb műve, mely csodálatos részletességgel és hűséggel festi a színpadi életet, kaleidoszkop-szerűen tüntetve föl annak más-más változatát, mindezt egy rendkívül érdekes mese fonalán, melynek hősnője egy igazi fény-alak: Lise Fleuron.

XII. A FÜLEMILE. Írta **Petelei István**.

«... Világosan, tisztán van előadva, egy kiváló képesség üdeségével. Szépen, gyöngéden alakított történet, mely hatalmába ejti érdeklődésünket. A fordulatok, árnyalatok művésziek — szép mindvégig. «A fülemile» kétségtelenül legjobb mindazok közt, a mit Petelei eddigelé írt s szerző nevét bizonyára széles körben fogja hangoztatni.» «Egyetértés.»

AZ ARANY HAJTÚ. Írta **George de Peyrebrune**.

Igen kedves, finom francia humoros beszélyke.

XIII. és XIV. NEM! Írta **Wilkie Collins**.

A híres angol regényíró e művében érdekes történetet mond el, melynek megoldása annál megnyugtatóbb, mivel a legtöbb regénnyel ellentétben itt nem a bűnös tudódik ki, hanem egy bűnösnek hitt ártatlansága derül ki.

XV. VIOLANTA, regény, írta **Eckstein Ernő**, ford. *Fái J. Béla*.

A kitünő német írónak legsikerültebb és legmegragadóbb műve, elegáns előadási modorral, megkapó lélektani jellemzésekkel és meleg költőiséggel. Lelemény, meseszöveg és kibonyolítás egyaránt a legélvezetesebb olvasmányok egyikévé teszik.

XVI. SAJÁT KEZÉBE, regény írta **Beniczkyné Bajza Lenke**.

Beniczkyné Bajza Lenke évek óta kedvence a magyar olvasóközönségnek s e legújabb művével, mely irodalmi működésének egyik igazgyöngye, csak növelni fogja kivívott hírnevét.

XVII. EGY CSONTVÁZ ELBESZÉLÉSE. Írta **Manuel Gonzales**.

Rendkívül érdekesítő, fantasztikus mű, mely elejétől fogva mindvégig lekötve tartja az olvasó figyelmét és sajátos genrejénél fogva ingerlően, de egyuttal kellemesen hat a képzeletre.

XVIII. AZ ÚRI KÖRÖKBEN, regény írta **Hamilton Aidé**.

A modern angol társadalmi regények egyik legkitünőbbike, mely élénken tárja elő az angol felsőbb körök életmódját és erkölcsseit s érdekes jellemzéseivel és meseszövegével mint irodalmi mű valódi belső értékkel bír.

EGYETEMES REGÉNYTÁR.

II. ÉVFOLYAM.

IV. KÖTET.

ÉLŐ HALOTT.

IRTA

HUGH CONWAY.

MÁSODIK KÖTET.

BUDAPEST, 1886.

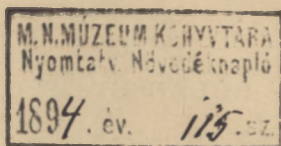
KIADJA SINGER ÉS WOLFNER KÖNYVKERESKEDESE,

ANIRÁSSY-ÚT 10.

Egyedül jogositott magyar kiadás.

Országos Széchényi Könyvtár

I.

Életemnek most következett két hónapját örömetst kitörölném emlékezetemből. Még most is gondolkozóba esem néha, vajjon az a társaság, a melyben ezt az időt töltöttem, nem rontotta-e meg s aljasította el észjárásomat hosszabb időre.

Ez a társaság pedig Chesham kapitány volt, a kivel nemcsak érintkeznem kellett, a mi már magában is undorral töltött el, hanem úgy kellett tennem, mintha a vele való érintkezésben a legnagyobb élvezetet találnám.

Bármilyen visszatetsző is volt azonban a feladat, alaposan végeztem el. Egy kevés pénznek és sok önbecsülésnek a feláldozásával, csakhamar kedves embere, czimborája lettem a sánta ördögnek. Együtt ebédeltünk, együtt vacsoráltunk, sőt néha együtt reggeliztünk is.

Ez a különös pajtáskodás csakhamar feltűnt ismerőseimnek. Legjobb barátaim a fejüket csóválgatták; a kiknek pedig joguk volt hozzá: szememre is lobbantották magamviseletét. Vigor volt az első egyike, a kik ezt tették.

— Mi a manót jelentsen azzal a vén gazemberrel való barátsága, Norris? kérdé tőlem.

— Hát ön nem szereti Chesham kapitányt?

— Nem-e? Szégyenlem magamat önnel, Norris! Vannak emberek, a kiktől a tisztességes férfiak és nők úgy huzódnak, mint a varangytól . . . De hát ön, úgy látszik, semmitől sem fél, s a világ ítéletétől legkevésbé, mert különben nem nevezné azt a férget barátjának.

— Csendesebben, Vigor! Még nem neveztem barátomnak.

— De vele van éjjel-nappal. Kártyázik vele, hallgatja a gonoszságait, sőt tóditja is. Hallottam a multkor.

— Ön is érdeklődéssel hallgatja, mikor beszél.

— Hallgatom és csodálom, hogy ilyen emberek is vannak a világon, de még jobban csodálom, hogy olyan társakra tudnak szert tenni, mint Philip Norris . . . És miért van ez? Talán a pénzt keresi rajta, a mit két évvel ezelőtt elnyert?

— Olyan nagy összeget csakugyan senki sem szeret kárba veszni hagyni, viszonzám, örülve, hogy Vigor maga szolgáltatott kifogást.

— Tönkre fogja tenni az az ember, Philip, vigyázzon. Nem értem, hogyan képzelheti el egy fiatal ember, hogy kifog egy ilyen kitanult vén kártyáson, a ki évek óta abból él, a mit az ilyen higvelejüekből kicsal.

— Vigor, ön nagyon is kemény szavakkal él.

— Bocsánatot kérek: ön nem higvelejü. De ha már elég vérmes reményü ahhoz, hogy játszani mer vele, miért szegődik barátjának is? Hiszen erre nem volna szüksége. Ha minden reggel lerugná is a lépcsőn, minden este kész volna önnel játszani, ha a pénzét elnyerheti.

Jobban ismerve a Chesham bosszuálló természetét, mint Vigor, ez utóbbi állításban kételkedtem.

— Mondok önnek valamit. Norris, szólt rövid szünet után Vigor, látva, hogy én nem felelek. — Nem türhetem, hogy egyik legjobb barátom a Chesham társaságában pokolra jusson. Hallottam, hogy milyen helyeken látták önöket együtt. Elmegyek Rothwellhez s beszélek vele erről. Neki legalább van önre némi befolyása.

Nekem ez ellen semmi kifogásom sem volt, s tudom, hogy Vigor be is váltotta a szavát.

A szemrehányást tevők közt volt a derék Staunton is, a mi meglehetősen mulattatott, mert Staunton, minden kitünő tulajdona mellett is, korántsem olyan ember volt, kinek nyomdokait egy fiatal ember bizvást követhette volna. Ő nevezetesen azt vetette föl, hogy vajjon mit fog szólni Valentin az én új barátomhoz.

— Nem Valentin választja számomra a barátaimat, felelém.

— Pedig jobb lenne, ha ő választaná. Va-

lentin sok tekintetben bolond, de azt tudja, hogy kit válaszszon barátjának. Beszélni fogok Rothwellel; ő gyűlöli Cheshamt, önt pedig úgy szereti, mint testvérét.

Milyen kevéssé gondolta ő és Vigor, hogy éppen Lord Rothwellnek az a kijelentése, hogy büntényen kívül bármi egyebet megtehetek arra nézve, hogy Cheshamt kipuhatoljam, birt rá arra, hogy ne törődjem egy ideig a világ ítéletével!

Rothwell természetesen nem szólt. Egyszer kétszer el akartam neki mondani, hogy mennyire haladtam már, de ő elhallgattatott.

— Jöjjön el hozzám, ha pénzre lesz szüksége, mondá, — de addig ne. Nem akarok beleavatkozni a dologba. Kiadtam a kezemből az ügyet s most az ön kezében van. Ön a saját sorsán dolgozik most, Philip — magának kell elvégeznie

Szavai babonásan hangzottak, de különösségeket annak a nagy, véghetetlen szerelemnek tulajdonítottam, melyet Lady Estmere iránt táplált. Tőle akár romba dőlhetett a világ, ha csak ez a katasztrófa a szeretett nő boldogságát biztosította. ✓

De hadd mondjam el, miként haladtam feladatomban.

Nem volt nehéz Cheshammal újból megkötni az ismeretséget. A mint jelét adtam annak, hogy hajlandó volnék vele kártyázni, rendelkezésemre állott s tőle telhetőleg járt kedvemben. Két-háromszáz fontnak az elvesztése, meg az

a kijelentés, hogy pénzemet mielőbb vissza akarom nyerni, kétségkívül igen kecsegtető kilátást nyújtott neki arra, hogy rajtam meggazdagodhatik. Az a készség és könnyűség, melylyel előbbi roppant veszteségemet kifizettem, azt bizonyította neki, hogy olyan madár vagyok, a melyet érdemes lesz megkoppasztani.

Annyiszor kártyáztunk együtt, a mennyiszer célom elérhetése végett jónak láttam. És — különös — veszteségem aránylag csekély volt. Most, hogy nyerni nem kívántam, a szerencse gyakran volt mellettem. Az igazi játszma rám nézve azonban csak akkor kezdődött, mikor a kártyát félretettük.

Szörnyü játszma! Hogy egy ilyen embernek a bizalmát megnyerjem, kénytelen voltam elhiteni vele, hogy rokon-kebel vagyok. Hallgatnom kellett kalandjainak az elbeszélését, sőt dicsérnem is őt viselt dolgaiért. Ha vissza gondolkok azokra, a miket elmondott, nem tudom elképzelni, hogy gonoszságra párja akadhatna a világon.

Nem volt lelkében sem kegyelet, sem könyörület, sem egyetlen nemes gondolat. Nem volt előtte semmi szent, és sem férfiről, sem asszonyról nem tett fel semmi jót. Erény és szenteség a nőkben, becsület és igazságszeretet a férfiakban guny tárgya volt előtte. Kaczagva emlegette diadalait, miket ama női szivek fölött aratott, melyek benne megbiztak, s ördögi kedvteléssel beszélte el, mint okozta romlásukat.

A megtestesült ördög volt előttem ez az ember s alig tudtam elképzelni, hogy ez valaha Lady Estmeret merete szeretni, s hogy Lady Estmere és kegyetlen férje őt valamikor barátjának nevezte, sőt hogy Sir Laurence Estmere egy ilyen nyomorult miatt való féltékenységből döntötte romba a maga és neje életét.

Nem irhatom le, hogy milyen életet éltem az alatt, a míg vele együtt voltam, hogy milyen helyekre vitt el s milyen emberekkel kellett megismerkednem, a míg végre meggyőződött arról, hogy szive szerint való ember vagyok. Szerencsém, hogy Valentin odajárt valahova festegetni s hogy Lady Estmere és Claudine látogatóba mentek falura. Pirultam volna a szégyentől, ha tekintetemnek a Claudine tiszta szemeivel kellett volna találkoznia.

Chesham úgy beszélte el nekem a nők körül viselt dolgait, mint valami aggharczos a maga hőstetteit egy ujoncznak. Lady Estmerének a eevét azonban mindeddig nem említette s én nygyenes kérdést nem mertem hozzá intézni, habár egyszer-kétszer megkísérlettem, hogy rátereljem erre a tárgyra, a melyet ő — talán Valentin iránt való barátságomtól tartva — kerülni látszott.

Egy este Chesham az én lakásomon volt, a hova czélom elérhetése végett gyakran meghívtam. Écartét játszottunk, míg végre én azt nem mondtam, hogy már belefáradtam a játékba. Veszítettem bizonyos összeget s így jogom volt

a játékot abban hagyni. Azután beszélgetni kezdtünk.

Meg kell itt emlitenem, hogy mikor nem a nők körül viselt dolgairól volt szó, Chesham megérdemelte, hogy hallgassák. Ismerte Európának minden országát s érdekes élményei voltak a legtöbb helyen. Kalandot kaland után, adomát adoma után tudott elbeszélni s ha egy pillanattal meg tudtam volna feledkezni célomról és az ő igazi mivoltáról, bizonyára elég élvezetet találtam volna társaságában.

— Ugy hiszem, mondám, ön sohasem sülyedt annyira, hogy igazán szeressen egy nőt?

Keserü mosoly vonult el az ajkán s láttam, hogy összeszorította a fogát.

— De igen, viszonzá. — Egyszer, egyetlen egyszer voltam olyan bolond.

— De nem nősült soha?

— Egyszer még arra is képes lettem volna. Csakhogy az, a kit szerettem, máshoz ment nőül.

— És természetesen boldogul élt?

— Eltaszított, de én megesküdttem, hogy meg fogom magamat boszulni és . . . meg is boszultam.

— Már természetesen az ön szokása szerint.

— Szokás vagy nem szokás, annyi bizonyos, hogy az asszony több mint husz év óta nem beszélt a férjével.

Tudtam, hogy jó helyen tapogatózom, és ebben a pillanatban is fogadást tettem, hogy

bármilyen történjék is, nem fogok tágitani, a mig mindent ki nem deritek.

— Vajjon ki lehetett? kérdém könnyedén, mert Chesham nem igen szokta volt titkolni a neveket.

Egy darabig semmit sem szólt, hanem ki-
űritette poharát. Én ismét megtöltöttem. Ter-
vembe tartozott az is, hogy fegyverül használ-
jam az italt; de eddigelé nem értem el ered-
ményt: nyelve nem oldódott meg az italtól.

De az éj meleg volt s emberem ezuttal so-
kat ivott.

— Már hogy ki volt? dünnyögé, mintha magával beszélne. — A legbüszkébb és a legeré-
nyesebb nő... így mondta mindenki. De most az emberek vállat vonnak és mosolyognak, mi-
kor róla van szó... Igen, boszum tökéletes volt.

Kedvem lett volna torokon ragadni a gaz-
embert s úgy rázni ki belőle az igazságot. Észre-
vettem, hogy tomporára tette a kezét.

— Sajog a lába?

— Átkozott ficzkó! Mindig sajog, mikor arról az asszonyról beszélek. A bamba! Azt hitte, hogy boszut állott, mikor engem elesni látott; de mi volt az ő boszuja az enyémhez képest? Óh, bolond!

Reszkettem az izgatottságtól. Mit csináljak?
Hogyan beszéltessem tovább?

— Ki volt a bolond? kérdém. Sir Laurence Estmere?

— Meg a cimborája, az a még bolondabb lord. Tisztára meg akartak ölni!

— Ön persze a levegőbe lőtt?

— Dehogy, egyenesen a szívére czéloztam. De az átkozott pisztoly rugott. No de mindegy, megállottam a boszumat.

Vajjon nem vehetek-e ki belőle többet? Elhatároztam, hogy merész huzást teszek.

— De hogyan tudta így elbolondítani Sir Laurencet? Hogyan hitette el vele, hogy a felesége szereti önt?

Félig kábultan nézett rám, azután erőfeszítést téve, összeszedte magát. Végig huzta kezét a szemén s fölállt.

— Az ön szesze nagyon erős, barátocskám. Bolondokat fogok beszélni, ha még egy csöppet iszom. Jó éjszakát.

Azzal lebotorkált a lépcsőn s én boszankodva, a felsülés érzetével zártam be mögötte az ajtót.

De saját ajkáról hallottam, hogy Lady Estmere, mint különben is gyanítottam, ördögi boszu-tervnek lett az áldozata, s föltettem magamban, hogy ezentul meg fogom kettőztetni erőfeszitésemet és semmi eszközt sem fogok felhasználatlan hagyni, hogy kiderítsem a pokoli csel-szövényt.

II.

A mint éjjel-nappal csak tervem végrehajtásán gondolkoztam, újra meg újra eszembe jutott a Mrs. Payne elbeszélése — e derék jó aszszonyé, a ki szerette urnőjét s mindenestre pártját fogta volna, s a ki tulajdon szemével látta, miként Sir Laurence maga is, hogy mint állt ott a nyitott ablak előtt, mialatt Chesham átkarolva tartotta. Föltevé, hogy Chesham csakugyan bosszút forralt s tudomása volt arról, hogy Sir Laurencenek haza kell jönnie: hogyan tudta ezt a helyzetet előidézni?

Az egyetlen megállható föltevés csak az lehetett, hogy valami czinkostársa is volt a gonoszságban, a ki Lady Estmere helyett odaállt vele az ablakhoz. De ki?

A házban komorna is volt akkor. Hova lett az? Tudna-e valami felvilágosítást adni? Ha Cheshamtól nem tudhatok meg többet, még egyszer fölkeresem Mrs. Paynet, megtudom tőle minden cselédnek a nevét, a ki akkor a házban volt s egytől egyig felkutatom és kivallatom őket.

Augusztus végéhez közeledtünk már. Lord Rothwellen kívül szeptemberre másokhoz is meg voltam hiva; de visszautasítottam minden meg-

hívást és elhatároztam, hogy a mig Chesham Londonban marad, én sem mozdulok el a városból.

Valentin néhány napra Londonba érkezett. Meglátogatott, de nem voltam otthon, hanem utóbb az utcán találkoztam vele. Éppen Cheshammal sétáltam karonfogva. Valentin, a mint társamat megpillantotta, úgy megdöbbsent, mintha villám csapott volna le előtte. Elhaladt mellettem a nélkül, hogy csak észre is látszott volna venni. Vártam is ezt és örültem annak a gondolatnak, hogy Chesham ezt észrevette és azt fogja belőle következtetni, hogy barátságunk már megszűnt.

Nevetve nézett utána a távozonak.

— Az ön kedves Estmere barátja észre sem vette önt, mondá.

— Nem vagyunk már olyan jó barátok, mint voltunk.

— Pedig legalább az én kedvemért szeretnie kellene őt, mondá Chesham gonosz hunyorítással. Emlékszik, hogy megütött az ön lakásán?

— Igen, emlékszem.

— Egy részét már visszaadtam annak a kölcsönnek, de még adósa vagyok . . . Átkozott nyegle ficzkója.

Nem fogtam pártját Valentinnek, sőt szerepemhez képest, szidnom is kellett volna, de nem tudtam magamat rávenni

— Nagyon meleg van, szólt most Chesham. A kövezet olyan forró, mint a tűz. Gyerünk fel

a klubba s üssünk egy kis csendes piquetet vagy écartét.

Nem tettem ellenvetést s pár perczzel utóbb ott ültünk a játszó-szobában.

— Ki van halva az egész helyiség, mondá Chesham. Valósággal azt hiszem, hogy mi maradtunk utolsóknak a városban. Ismét ki fogok rándulni a külföldre. Ugy gondolom : Monacoba megyek.

— Ha majd indulóban lesz, szóljon nekem. Talán vele fogok menni.

— Bár megtenné s legalább ön is szerencsét próbálna Rendszerint nem kedvelem ugyan a fiatal embereket, de önt szeretem, Norris. És ez több, mint a mit évek óta akárkinek is mondtam.

Különösnek tetszhetik bár, de én elhittem neki. Az utóbbi időben sok apró körülményt vettem észre, a melyek azt mutatták, hogy ő, a mennyire egyáltalában képes valakit szeretni, engem szeretni kezd. Nem sovárgott már olyan nagyon arra, hogy a pénzemet elnyerje. Egyszer kétszer a maga nyers modorában a fejemhez is vágta, hogy bolond vagyok, a miért vele játszom. Egyszer meg egy szivaros-tárczát adott ajándékba, — oly bőkezűség, a melyet senki sem tett volna föl róla. Ha ez ember szívének volt valahol egy gyöngye pontja, azt — úgy látszik, megtaláltam. Csaknem tulságosan jól játszottam szerepemet. Méltó büntetés volt, hogy ez az ember, a ki soha

senkit sem tett még barátjává, végre azt kedveije meg, a ki csak szinlelte iránta a barátságot, hogy romlását okozza.

Piquetet játszottunk s én nem igen hosszú idő alatt húsz fontot vesztettem. Áadtam neki egy megfelelő értékű bankjegyet s mivel nem kívántam tovább játszani, félretettem a kártyát. Épp akkor belépett egy szolga s Chesham kiküldte, hogy nézze meg, van-e számára levél.

A szolga csakhamar hozott is be egy levelet, melynek a czimirata, mint kivehettem, női kézre vallott. Ez éppen nem volt szokatlan, mert ez a Don Juan sok levelet kapott női kézből. Fölbontotta, elolvasta s aztán néhány káromkodást dörmögött.

— Rossz hir? kérdém.

— Nem éppen, csak pénzkérés. Minden bolondság közül ez a legrosszabb: mindig pénzbe kerül. Az ember már rég elfelejtette, mikor még folyvást felbukkan és zsarol.

— Én azt gondoltam, hogy ön sohasem fizet a bolondságért.

— Nem is, ha kikerülhetem. De akár bolondság, akár nem, ezért az egyért sok vért izzadtam már.

Odabicczegett a csengetyühöz, megrántotta s a belépő szolgától boritékot és iróeszközt kért. Azután kivette tárczájából az imént tőlem kapott huszfontos bankjegyet, leszakította a levél üres lapját, belegöngyölte a bankjegyet s betette a

boritékba. Ezt leragasztotta. ráírta a czimet s azután a zsebébe csusztatta.

Én csak kevéssé ügyeltem rá. Nem voltam rá kíváncsi, hogy ki az, a ki neki levelet irogat s olyan könnyü szerrel meg tud zsarolni egy olyan tapasztalt gazembert, mint Richard Chesham. Semmi közöm sem volt hozzá. Csak annyit tudtam, hogy azt a bankjegyet, a melyhez az előbb olyan könnyen jutott, használta föl arra, hogy a zsarolót kielégitse; ezzel pedig nem kellett törődnöm.

Chesham felállott és elment, én pedig ott maradtam, bár váltig hívott magával. Nem volt kedvem vele menni, mert az a tekintet, melyet Valentin az utcán rám vetett, nagyon bántott. Látni akartam barátomat s ha nem is magyarázhatom meg neki a dolgot, legalább fölkérem, hogy függeszsze föl ítéletét még egy kis időre.

Lementem és megálltam a klub-épület kapujában, azon tünődve, hogy merre keressem Valentint. Anyja lakásán keressem-e, vagy pedig hazamenjek s várakozzam: hátha eljön? Az utóbbira határoztam el magamat s éppen kiléptem már az utcára, midőn egy klub-szolga, ki gyűrött papirost tartott a kezében, megszólított:

-- Uraságod ejtette el ezt? kérdé.

Elvettem a levelet, mint bárki tette volna, s egy pillantást vetettem a tartalmára. Magaménak vallottam. Sem felirása, sem aláírása nem volt s mindössze két sorból állott, melyeknek a

vonásai női kézre vallottak. Olyan rövid volt, hogy ha nem akartam volna is elolvasni, egy pillanásra megismerhettem egész tartalmát:

«Küldje a pénzt, mert különben esküszöm, hogy L. E. mindent meg fog tudni.»

Ez volt az a levél, melyet Chesham az imént elszakított, s szívem nagyot dobbant, a mint az L. E. betükben egy határozott névre véltem ismerni. Éreztem, hogy Chesham most már a kezemben van. Világos volt előttem, hogy miként lehet vele elbánnom.

Egy pillanatig az volt az eszemben, hogy megtartom a levelet, de azután mást gondoltam. Cheshamnek hiányozni fog a levél s bizonyosan vissza fog érte jönni, és ha megtudja hogy az én kezembe került, gyanakodni fog. Aztán meg nem is volt a levélre annyira szükségem, hogy gyanunak tegyem ki magamat. Az író neve és lakása ugy sem volt rajta, — visszaadtam hát a pinceszérnek.

— Ez a Chesham kapitányé, mondám. — Tegye borítékba s adja vissza neki, ha eljön.

Hazasiettem, belevetettem magam egy karszékebe s gondolkozni kezdtem a teendőkön. Eszembe sem jutott az a gondolat, hogy téves uton járhatok. Az a két betű bizonyosan Lawrence Estmeret jelenti, és semmi kétségem sem volt abban, hogy meg fogom találni a levél íróját és vallomásra kényszeríthetem.

Alig tudtam hova lenni örömben, midőn

inasom Valentint jelentette be. A nagy diadal érzetében egészen megfeledkeztem a ma délutáni utcái jelenetről, és csaknem futva mentem elébe, hogy üdvözljem. Valentin mozdulatlanul állott meg, kezét kabátja elejébe dugva.

— Nem akarsz velem kezét fogni, Valentin? kérdém meghökkenve.

— Nem. Nem is akartam idejönni, de azután meggondoltam, hogy hitványság volna elmenni a nélkül, hogy megmondanám a véleményemet.

— Ül le hát, s ne állj itt, mint valami hőszinész.

— Nem látja, hogy ez nem tréfa, Philip Norris? Elment az esze?

— Sohasem volt olyan tiszta, mint most.

— És mégis azt kívánja, hogy kezét fogjak önnel — önnel, a ki annyira megfeledkezik arról, hogy mivel tartozik barátjának, barátja anyjának — sőt annak a leánynak is, a kit szeret?

— Semmiről sem feledkezem meg, Valentin.

— De igen. Nekem nem lehet barátom az, a ki Cheshamet barátjának tekinti. Nem hihettem a szememnek, nem fülemnek, mikor erről hallottam.

Hangja, mely eleinte büszke volt, az utolsó szavaknál ellágyult, mialatt szeme nedvesen fénylett.

— Valentin, mondám, — csak nem ogod azért régi barátságunkat félrevetni?

— De igen. Ha tudsz magyarázatot adni, szólj. Örömet foglak megkövetni.

— De ha nem adhatok magyarázatot?

— Akkor isten velünk. Elvesztettem legjobb barátomat.

— De ne feledd anyádat és Claudinet.

— Anyám, bármilyen nehezére essék is, követni fogja példámat. A mi Claudinet illeti, róla nincs jogom szólni.

Elgondolkoztam. Megmondjam-e neki, hogy mi végből barátkoztam össze Cheshammal s ez a barátkozás máris milyen sikerrel kecsegtet? Kedvem lett volna hozzá, de Lord Rothwellnek az a babonássága, hogy erre a dologra a sors engem szemelt ki és csakis engem, rajtam is erőt vett már. Aztán meg, kudarczot is vallhatok még — minek ébreszsek hát hiu reményeket? Egy darabig még gyanus színben kell maradnom Valentin előtt.

— Valentin, szólék, — mi igaz barátok voltunk. Megtennél nekem egy szivességet?

Valentin némán bólintott.

— Mikor mégy el a városból — és mennyi időre?

— Holnap — egy-két hónapra.

— Nem volnál-e hajlandó arra, hogy visszatértedig felfüggeszsed az ítéletedet? Nem volnál-e hajlandó addig azt gondolni magadban, hogy hátha elhamarkodva ítélteél meg? És nem tennéd-e meg, hogy addig erről az egész dologról se Lady Estmerenek, se Claudinenek ne szólnál?

— Sokat kívánsz, Philip.

— Mindegy: tedd meg értem. Igérd meg s adj rá kezét.

Elibem tartá kezét s én melegen szoritottam meg. Azután minden szó nélkül megfordult és magamra hagyott.

Végre is talán legjobb volt így. Chesham, ha látja, hogy még mindig jó barátok vagyunk, gyanakodni találna; nekem pedig szükségem volt arra, hogy még egy darabig áltassam.

A mint Valentin eltávozott, folytattam előbbi gondolataimat. Eszembe jutott, hogy éppen aznap reggel voltam a bankáromnál, kitől kétszáz fontot vettem föl: egy ötven fontos, öt huszfontos bankjegyben és apróbb papírpénzben. Az öt huszfontos bankjegyből vettem ki aztán azt, a melylyel Cheshamnek fizettem.

Megnéztem a tárczámban maradt bankjegyek számát. Ujdonatujak voltak és sorba számozva. Azt az egyet legfelülről vettem le s így egész biztossággal megmondhattam a számát. Ha már most ezt a számot egy magán-detektívnek átadom, az előbb-utóbb ki fogja sütni, hogy a bankjegy honnan és kitől került vissza az angol bankba.

Azonnal meg is tettem a kellő intézkedést; de csak pár nap mulva kaphattam értesítést. A kérdéses bankjegy kevés kézen fordult meg. Csakugyan bejött az angol bankba, még pedig egy másik londoni bankház részéről, a hova egy londoni nagy fűszerkereskedői cég fizette be. Ehhez a céghez pedig egy kis-kereskedő küldte be egy

Surbury nevü vidéki városkából. A kiskereskedőhöz a bankjegy úgy jutott, hogy fölváltotta egy Mrs. Merton nevü asszonynak. Megbizottamnak utasítást adtam, hogy a bankjegy nyomát hátrafelé csak bizonyos napig kutassa és mivel az a nap, a melyen Mrs. Merton a bankjegyet beváltotta, összeesett azzal, a melyen a Chesham által postára tett pénz megkapható volt: nem kívántam az asszonyt azzal a kérdéssel zaklattatni, hogy az a bankjegy honnan került hozzá. Azt már ugyis tudtam.

Mrs. Merton Surburyben lakott egy Ákáczfavilla nevü házban. Megjegyeztem magamnak a czimet, kifizettem és elbocsátottam az ügynököt, s azután elutaztam Surburybe, hogy a kutatást magam folytassam.

III.

Surbury meglehetősen unalmas, egyhangu városka volt és sem fekvésénél, sem egyéb viszonyainál fogva nem olyan, hogy egy módosnak látszó fiatal ember csupa időtöltésből megtelepedjék benne. Szeptember első hetében érkeztem oda s egy ódon fogadóban megszállva, első dolgom az volt, hogy Mrs. Mertont — minden feltűnés kikerülésével — fölkutassam.

Mint afféle kis városban nem került nagy

nehézségbe az Ákácza-villát megtalálnom, sőt huszonnégy óra lefolyása alatt már ki is bérelhettem egy kis házat, mely amannak a szomszédságában volt s az ékes Rózsa-nyaraló nevet viselte. Kifizettem a lakbért egy negyedévrejelőre, s ezzel a tulajdonos részéről elejét vettem minden további kérdezősködésnek megbízhatóságomat illetőleg. Rögtön be is költöztem a házba s délután már cselédem is volt egy helybeli derék matróna személyében, ki tisztességes fizetésért vállalkozott a házi szükségleteimről való gondoskodásra, s a kinek — hogy a kisvárosi kíváncsiságnak elejét vegyem — megmondtam, hogy teljesen zavartalanul akarok itt élni, könyveim és irományaim közt, s épp azért szemeltem ki magamnak ezt a zajtalan kis várost, hogy csendben és nyugalomban irhasam meg egy munkában levő könyvemet.

Bizonyos voltam benne, hogy másnap már az egész szomszédság értesülve volt ittlétem céljáról, s mivel a könyviró ember az egyszerű nép körében mindenkor számíthat bizonyos önkéntelen tiszteletre, bátran jöhettek-mehettek s tehettem akármit, a nélkül, hogy különös feltűnést keltettem volna.

Az új lakásban töltött első éjszaka után reggelimet elköltve s szivarra gyujtva, ablakomhoz ültem, mely a Mrs. Merton házára nézett, s megkezdtem a vizsgálódást. A házból egy körülbelől tizenöt éves fiut láttam kijönni, vállán cricket-verővel, ki vidáman füttyörészve ment lefelé az

uton. Félórával utóbb egy magas, karcsu fiatal leány jött ki, kezében hangjegyekkel. Ahhoz nagyon fiatal volt, hogy tanítónő lehessen: nyilván leczkét venni ment hát. Az utcaajtó ezután sok ideig nem nyílt meg, s már-már belefáradtam a nézelődésbe, midőn a szemközt való ablakban egy nő jelent meg, ki néhány perczig állott ott. Bizonyos voltam benne, hogy ez maga a titokzatos Mrs. Merton.

Kinyitotta az ablakot s megöntözte a virágokat, melyek künn álltak a párkányon. Bőséges alkalmam volt így színházi üveg segítségével tüzetesen szemügyre venni az ismeretlen nőt. Negyven és ötven év közt lehetett, sötét szemü, fekete hajú, közepes termetü. Arcza halvány és beesett volt, de bizonyos voltam benne, hogy valamikor szép lehetett. Egyszerüen feketébe volt öltözve s külsejéről ítélve tisztos polgárnőnek látszott.

Pár percz mulva, a mint a virág-öntözést elvégezte, mosolyogni láttam. Arra tekintettem, a merre nézett, s a fiut és a leányt láttam visszatérni, a kik, a mint őt az ablakban megpillantották, futva közeledtek a ház felé. Mrs. Merton eljött az ablaktól s néhány pillanattal utóbb már a ház kis kertjében ölekeztek. Kétségtelen volt előttem, hogy a fiu és a leány a Mrs. Merton gyermekei.

Cselédemtől aztán, az egész szomszédság felől kérdezősködve, a többi közt megtudtam, hogy Mrs. Merton meglehetősen hosszú idő óta él már

itt fiával és leányával. Özvegynek mondják, de az nem egészen bizonyos. Nem gazdag, de elég jó-módu: cselédje legalább sohasem panaszkodik a kosztra. Csöndes életmódot folytat és se jót, se rosszat nem mondhatni róla. Látogatóba nem jár hozzá senki. A fiu az iskolát végzi, a leány meg nevelőnőnek készül.

Ennyi volt az egész, a mit öreg gazdasszonyomtól megtudhattam. Csakhogy nekem ez nem volt elég. Éreztem, hogy meg kell találnom e titokzatos nő életében azt a láncszemet, mely őt a Lady Estmere sorsához fűzi. Meg kell tudnom, hogy mi volt és hol élt, mielőtt Surburybe jött. S a mint azon tünődtem, hogy mi uton-módon kutassam ezt ki, eszembe jutott a jó öreg Mrs. Payne. Bizonyos voltam benne, hogy ő minden lehetőt meg fog tenni segítségemre; föltettem hát magamban, hogy elmegyek Derbyshirebe s rábeszélem, hogy jöjjön el velem Surburybe. Ha Mrs. Mertonnak volt valami köze az Estmere-családhoz, Mrs. Payne bizonyosan ráismer. Másnap utnak is indultam.

Az Estmere-kastélyt csak olyan elhagyott-nak és komornak találtam, a milyen két évvel azelőtt volt, mikor Valentinnel együtt voltunk itt. Sem Sir Laurence, sem idősebbik fia nem járt erre. Én nem is hittem, hogy ez az idősebb fiu életben van még. Meg nem foghattam, hogy valaki ne keresse az édesanyját. Előttem, ki éveken és éveken át sovárogtam egy anya szerete-

tére, a fiai vonzalomnak ez a hiánya megmagyarázhatatlan volt. És nem érthettem azt sem, hogy egy fiatal ember hogyan engedheti elpusztulni ezt a gyönyörű helyet. Az apára nézve kellemtelen emlékek fűződhetnek Estmere-Courthoz, de a fiúnak tudnia kell, hogy szülőföldjén valamikor még nevezetes szerep várhat rá. Hallgatását és távolmaradását nem magyarázhattam meg mással, mint azzal, hogy már nem él, s hogy szívtelen atyja nem tudósította haláláról az anyát. Ha pedig így van, akkor a birtok mégis a Valentiné lesz valamikor. De tudtam, hogy ő ezt semmire sem fogja becsülni, a míg atyja megtagadja az Estmere-névhez való jogát.

Mrs. Payne jól emlékezett rám és nyájasan üdvözölt. Azután Lady Estmere és a kedves szép Valentin urfi után tudakozódott.

— Elküldte a megígért selyemruhát, mondá. Gyönyörű volt és nagyon is szép ahhoz, hogy viselhetném. Föl sem vettem még.

— Tartsa meg akkorára, mikor Sir Laurence és neje hazajönnek, mondám.

— Ha arra tartogatom, akkor akár mindjárt odaadom az unokahugomnak, Pollynak, a ki a jövő hónapban férjhez megy.

— Azt ne tegye, Mrs. Payne. Tartsa levendula közt, a míg én fel nem deritem azt a gascelszövényt, mely a család romlását okozta.

— Óh uraságod csak tréfál . . .

— Sohasem beszéltem komolyabban. Két-

száz mértföldnyiről jöttem ide egyenesen ebből a célból, és holnap magammal akarom önt vinni, Mrs. Payne.

Az asszony látta, hogy komolyan beszélek. Nyilván csodálta is eddig, hogy mit keresek én Estmere-Courtban.

— Elmennék én nem kétszáz, de kétezer mértföldre is, ha az asszonyomnak használhatnék velem. Óh milyen szép fiatal lady volt! Sajog a szívem, ha rá gondolok.

— Nohát csak készüljön el az utra. Mindent nem mondhatok meg, de úgy hiszem nyomán vagyok a Chesham kapitány gázságának.

Nem került nagy fáradságba a Mrs. Payne férjét rábeszélni, hogy bocsássa el velem az élete párját. Az öreg John papucs alatt volt: készséggel engedelmeskedett hát s maga is segített az asszonynak az uti készülődésekben.

A délutánt azzal töltöttem, hogy bejártam az ódon ház szobáit és nézegettem a Valentin őseit. Megvallom, feltámadt bennem az irigység, midőn a magam helyzetére gondoltam. Én nem mutathattam daliás férfiak, és szép hölgyek képsorozatára, hogy «ezek az én elődeim.» Anyám családjáról semmit sem tudtam, s régen megállapodtam abban, hogy az nagyon szerény lehetett. De legalább is különös volt, hogy apám a maga rokonairól sohasem szólt. Jelentékeny vagyonát nem is tekintve, bizonyos voltam benne, hogy előkelő vérből származott. Modora és mű-

veltsége kétségtelenül rávallott családjá előkelőségére. És az én családi történetem — tudtommal — mégis csak ő vele kezdődött. De legközelebb, ha találkozom vele, meg fogom neki mondani, hogy elérkezett már az ideje, midőn jogom van családomról valamit megtudni.

A szobákat elhagyva, a kertben járkáltam, s Paynetől tudakozódtam az Estmereek anyagi viszonyai felől. Az öreg, ki fiatal korában és azóta is sokat hallhatott, azt mondta, hogy az uradalmat legalább évi huszezer fontra becsülik, s hogy évek hosszu során át roppant összegeket takarítottak meg, a mióta Sir Laurence utazgat. A birtokot és a vagyont a jószágigazgató, meg a londoni ügyvéd kezeli; ők talán tudják is, hogy az ur merre van, de más nem hallott felőle semmit.

Másnap reggel utra keltünk Mrs. Paynenel s a kellő időben megérkeztünk Surburybe. Elmenetelemkor meghagytam volt, hogy esetleges váratlan vendég számára szoba legyen készen, s így bár este érkeztünk meg, Mrs. Payne azonnal pihenni térhetett. Másnap együtt reggeliztünk s azután átmentünk állítólagos dolgozó-szobámba, melynek ablaka a szomszéd házra szolgált. Vendégem — a jó lélek — még nem is kérdezte, hogy mit kívánok tőle, szó nélkül volt kész mindenre. Beleültettem karszékembe az ablak mellé.

— Jó szeme van-e, Mrs. Payne? kérdém.

— Olyan, a milyen csak lehet. Semmiféle ivadékomban sem viselt pápaszemet soha.

— Nohát nézzen oda a szemközt való házra s ha kijönni vagy kinézni lát az ablakon egy nőt, figyelje meg, hogy nem emlékszik-e az arczára.

— Láttam már valaha?

— Nem tudom, éppen ezt akarom megtudni. — Annyi bizonyos, hogy husz esztendő óta nem látta.

— Az nagy idő, sir! mondá Mrs. Payne sohajtva. Annyi esztendő alatt az arcok nagyon megváltoznak.

— Nem hiszem, hogy az öné nagyon sokat változott volna. A falusi levegő, hiszen tudja, nem árt a szépségnek.

Mrs. Payne elnevette magát. Nincs az az öreg asszony, a kinek jól ne esnék a bók. Nézegetni kezdte a szemközt való házat s várta a Mrs. Merton megjelenését.

Körülbelől negyedóra telhetett bele, mire Mrs. Merton csakugyan megjelent az ablakban a virágait öntözni.

Mrs. Payne hosszasan és komolyan szemlélgette. Fel is állt a székről s közelebb ment az ablakhoz, hogy jobban láthassa. Visszarántottam.

— Ne mutassa magát. Ha közel akar menni az ablakhoz, úgy álljon, hogy meg ne láthassák . . . Ismeri? kérdém aztán, mikor Mrs. Payne elhelyezkedett.

— Ismerem . . . Emlékszem az arczára, de nem tudom elgondolni, hogy hol láttam, vagy hogyan hívják.

— Nézze meg csak jobban s gondolkozzék.

A jó asszonyon meglátszott, hogy összeszedi minden látó és gondolkodó képességét. Pár pillanat múlva Mrs. Merton megfordult, hogy valakinek hátraszóljon, s most oldalról láttuk az arcját.

— Óh! sohajtott fel megkönnyebbülten Mrs. Payne. — Most már tudom. Istenkém, istenkém! Hogy megváltoztatja husz esztendő az embert! Nem is csoda, hogy mindjárt rá nem ismertem.

— Nos kicsoda? Vigyázzon, nehogy tévedés legyen a dologban. Ne feleljen, a mig egészen nem bizonyos benne. Nagyon sok függ ettől!

— Most már egészen bizonyos vagyok, mondá Mrs. Payne, eltávolodva az ablaktól, mint a ki eleget látott már. Nem is értem, hogyan lehettem az imént olyan ostoba.

— Nos hát kicsoda?

— Mary Williams, a Lady Estmere volt komornája.

IV.

Most már semmi aggodalmam sem volt az iránt, hogy nem a helyes nyomon járok. Csak az volt a kérdés, hogyan haladjak tovább. Először is Mrs. Paynetől kellett megszabadulnom,

nehogy Mrs. Merton, vagyis Mary Williams meg-
lássa. Egész nap fogva tartottam szegényt a szo-
bában s a másnap reggeli vonattal utnak ereszt-
tettem. Jutalmat nem fogadott el fáradságáért:
elég jutalom lesz az neki, mondá, ha asszonyá-
nak és Valentin urfinak csakugyan használt vele
valamit.

Hogyan közeledjem már most Mrs. Mer-
tonhoz s miként tudjam meg tőle a valót? Ijesz-
téssel? Vagy nemesebb érzelmeire való hivatko-
zással? Vagy talán vesztegetéssel? Ez az utóbbi
eszköz nem felelt meg természetemnek. Legfőlebb
csak végső szükség esetén fogok hozzá folya-
modni. De mielőtt bármire is határoznom maga-
mat, először is meg kell vele ismerkednem.

Az iskolás-fiuval kezdtem meg hadművele-
teimet. Az ilyen fiatal legénykével könnyü isme-
retséget kötni. Néhány megjegyzés a nemes
cricket-játékról, egy kis séta, meghívás, hogy
nézze meg a könyveimet s egyéb holmimat — s
meg volt a barátság. Okos, eleven fiu volt, a
ki épp annyira szeretett tanulni, mint cricketezni.
Társasága nem hogy terhemre lett volna, de sőt
szórakoztatott. Egy darabig azonban semmi egye-
bet nem értem el általa, mint azt, hogy jogom volt
távolról köszönetni Mrs. Mertonnak s leánya
szívesen állott volna velem szóba.

Egy reggel Charleyt nagyon levertnek láttam.
Kérdeztem, hogy mi baja. Azt mondta, hogy az
anyja összeszidta, hogy miért nem tanulja a vakáció

alatt a latint meg a görögöt, s mestert akar neki fogadni, a ki tanítsa. Pedig neki ilyen szép időben nem nagy kedve van a magoláshoz, habár szeret is tanulni.

Mentő gondolatom támadt: módot találtam arra, hogy szomszédnőmmel közelebbi ismeretséget kössek.

— Hátha én tanítnám magát, Charley? volna hozzá kedve?

— Ön Mr. Norris? Hiszen ön gentleman!

— Hát baj az?

— Nem, dadogá a fiu, — de mi nem vagyunk ám gazdagok, s anyám csak keveset fizethet a tanítónak.

— Sebaj. Majd beszélek én az édesanyjával. Vezessen be hozzá.

A fiu zavarodottan és félénken ment előre. Bevezetett egy társalgó szobába, s azután kiment, hogy anyját fölkeresse. Pár percz múlva Mrs. Merton belépett.

— Ugy hiszem, Charley barátom közölte már önnel látogatásom célját, szólék a feszes üdvözlés után.

— Mondott valamit, de nem érthettem meg jól.

— Azt hallom, hogy ön tanítót akar a fiu mellé fogadni. Felajánlom hát szolgálatomat.

Az asszony habozott.

— De ön idegen, mondá.

— Igen ön előtt, de a latin és görög nem idegen rám nézve. Jó bizonyítványaim vannak

Oxfordból s mindenesetre képesítve vagyok arra, hogy egy fiut oktassak.

— De én olyan keveset fizethetek . . .

— Ne törődjék azzal, Mrs. Merton. Pénzről szükségtelen is beszélünk. Megszerettem a fiut, s így, hacsak ön határozottan nem ellenzi, úgy tekintem a dolgot, mintha megegyeztünk volna.

Mrs. Merton nem szólt többet, legfőlebb csak köszönetét fejezte ki, s én másnap reggel megkezdtem tanítói működésemet. S a mint a jég meg volt törve, mihamarább létrejött a közelebbi ismeretség; s egy hét múlva már a szomszéd házában töltöttem az estét, s ez az est nem volt az utolsó.

Milyennek találtam szomszédasszonyomat? Bizonyára nem uri nőnek, habár élete folyamán elegendő tapasztalatot szerzett ahhoz, hogy tiszteséggel állja meg helyét. Kellemes asszornak épenséggel nem lehetett mondani, de becsülni lehetett benne gyermekei iránt való imádatát. Csakis azzal nyertem meg barátságát, hogy dicsértem neki a fiut, a mit egyébiránt őszinte lélekkel tehettem. A menyire megítélhettem, meglehetősen hiu és mérges természetű asszony volt, s folyvást attól látszott félni, hogy fölfedezik igazi eredetét.

Mikor utóbb bizalmasabb kezdett irántam lenni, elbeszélte, hogy a férje ügyvéd volt, fiatalon halt el s neki és két gyermekének igen csekély vagyont hagyott. Hogy csakugyan volt-e valaha

férjnél, azt soha sem tudtam meg, de nem is kuttattam. Nyilván azt gondolta, hogy én a leánya végett közeledem hozzájuk s kíváncsian kérdezősködött viszonyaim felől, és én elmondtam neki annyit, a mennyit jónak láttam. Arról azonban csakhamar meggyőződhetett, hogy bár leánya elég csinos volt, nem ő vonzott a házba. És ekkor talán az egykori komornának az jutott eszébe, hogy hátha ő végette . . . Nem volt még nagyon vén s még jól meglátszott rajta, hogy valamikor szép lehetett. Ugy gondolom, nem sokára ebből a hiedelemből is kiábrándult s kénytelen volt belenyugodni abba, hogy csakis a Charley iránti barátság volt indító okom. Annyi bizonyos, hogy szerette volna velem elhitetni, hogy valamikor jó társaságban mozgott, mert sűrűn emlegetett előkelő neveket, nem mondva bár, de sejtetve, hogy ismeretségben volt azok viselőivel. Ezekkel nyilván akkor ismerkedett meg, mikor Lady Estmerenél szolgált. Egyszer így szólt hozzám:

— Ön, nemde, sokakat ismer Londonban?

— Meglehetősen.

— Ismer bizonyos Estmereket?

Alig állhattam meg, hogy el ne áruljam meglepetésemet. Haboztam is egy pillanatig, hogy mit feleljek.

— Ismerek egy Lady Estmeret, meg a fiát. Valentint, mondám végre.

— Éppen azokat gondolom. Milyen most Lady Estmere?

— Nagyon szép asszony, bár a haja tisztafehér. Ismerte?

— Igen, leánykoromban.

Nem szóltam, legjobbnak látva azt, hogy ő kérdezzen.

— És boldog? kérdé szünet után.

— Hogyan lehet boldog? A férje évekkel ezelőtt elhagyta, s mint mondják, sohasem is fog hozzá visszatérni.

— De az olyan nagyuri hölgyek beletörődnek az ilyesmibe, nemde?

— Nem tudnám megmondani — nem ismerem a gondolkozásmódjokat.

Azon tünődtem, vajjon ez az asszony lelki-furdalást kezd-e érezni, s ha a kellő utra terelném, kész volna-e vallomást tenni? De most még korai lett volna ezt megkoczkáztatni.

— Ismeri Sir Laurence Estmeret? kérdé ismét.

— Nem. Mióta a nejét elhagyta, úgy hiszem, boldogtalanul barangol a nagy világon.

Az asszony szemében sajátságos, félig bánatos, félig diadalmas kifejezést láttam.

— Husz év nagy idő, mondá.

— Valóban az; nagy idő egy asszonynak a világ becsmérélsét szenvedni, fia jövőjét megsemmisítve latni — fiaét, a kit valószínűleg épp úgy szeret, mint ön a magáét. Természetesen én a törtétekről igen keveset tudok, hiszen akkor még gyermek lehettem; de ha Lady Estmere ártatlan, mit érezhetnek azok, a kik bűnösök?

Többet mondtam, semmint akartam, Mrs. Merton megdöbbenve, szinte gyanakvó tekintettel nézett rám.

— Azt senki sem mondhatja, hogy Lady Estmere ártatlan, mondá csaknem mogorván.

— Nem, a mig férje elítéli. De Lady Estmere nekem barátnőm, és tisztelem. Hogyan ismeri a történetét. Barátnője volt?

— Csak távolról ismertem, de hallottam a történetét annak idejében . . . Meg kell bocsátania, Mr. Norris, de főfájásom ismét elért — le kell feküdnöm.

Azzal a benyomással hagytam el, hogy közeledik a válság. De egy hét telt el a nélkül, hogy egyéb nevezetes történt volna, mint az, hogy Mrs. Merton kerülté társaságomat. Most már ritkábban is jártam a házba. Az iskola megnyílt s helyemet Charley mellett a rendes tanítók foglalták el. De azért többször segitettem tanulmányaiban. Az anya, néhány udvarias szóval, mindannyiszor visszavonult s többé nem jött elő. Haragot azonban nem mutatott, s én remélhettem, hogy valami későbbi alkalommal előhozhatom még valamikép az Estmere-ügyet s hatást tehetek a lelkiismeretére, ha ugyan van lelkiismerete. Csaknem elhatároztam, hogy mindent meg fogok neki mondani, a mit gyanitok s erővel veszem ki belőle az igazat.

Az utóbbi néhány nap alatt Mrs. Merton rossz szinben volt. Azt adta okul, hogy álmatlanság bántja. Tudtam, hogy ez igaz, mert minden éjjel,

mikor lefeküdtem, világot láttam a szobájában, pedig későn szoktam lefeküdni.

Egy este vetkezés közben ki-kinéztem az ablakon. A Mrs. Merton lámpája most is égett. Vajjon mit csinál ez az asszony ilyenkor? kérdém magamtól s szerettem volna keresztüllátni a függönyén. Pár pillanattal utóbb az árnyékát láttam: bizonyosan hátravitte a lámpát. Ablakfüggönyön látszó árnyékból nehéz megítélni, hogy az illető mit csinál, de a sötét alaknak egy mozdulata csodálkozásba ejtett. Ugy tetszett, mintha székre állna, mert hirtelen fölmagasodott s azután feje fölé emelte kísérteties karjait. Boszus voltam, hogy nem tudom magamnak megmagyarázni e mozdulatot, midőn egyszerre csak a szoba világossága tiszerte nagyobb lett s az árnyék eltűnt.

Mielőtt időm lett volna gondolkozni, éles sikoltást hallottam, a függöny leszakadt az ablakról s Mrs. Mertont lángban láttam állani. Rémületet kifejező arcza megfagyasztá véretem, habár csak egy pillanatig láthattam. Elrohant az ablaktól s eltűnt. Eleget láttam ahhoz, hogy tudjam, mi történt. Magamra kaptam kabátomat, lefutottam a lépcsőn, s pár pillanat múlva a szomszéd kapun zörgettem, hogy segíthessek. Egy darabig nem feleltek a zörgetésekre, de a házból éles sikoltást hallottam. Azután az utcaajtó kinyílt, s Charley félig öltözötten rohant ki rajta.

— Anyám! Orvost! hallám lihegni s lélekszakadva indult el az uton.

Bementem. Szörnyü látvány tárult szemeim elé. Az asszony kinos vonaglásban feküdt a földön. Testét deréktől lefelé félig elhamvadt ruha fődte. Karja meztelen volt, a ruha ujjai nyilván leégtek róla, kegyetlenül összepörkölve kezeit és karjait. Leánya félőrülten térdelt mellette, a szolgáló pedig bambán tördelte a kezét.

A helyzet nem kívánt magyarázatot. A szegény asszony, mikor árnyékát fölemelkedni láttam, nyilván a lámpához értette alsóruháját, s mikor látta, hogy veszedelemben van, elvesztette lélekjelenlétét. Kinjában és ijedelmében először is az ablakhoz rohant, melynek függönyét lerántotta, azután bizonyosan a leánya szobájába szaladt, a hol a lángokat vagy eloltották, vagy magoktól aludtak el, de csak miután már iszonyuan összeégették.

Fölemeltem a szegény nyomorultat, s a milyen gyöngéden csak lehetett, visszavittem szobájába és lefektettem. Szenvedése irtóztatónak látszott, de semmi egyebet nem tehettem, mint azt, hogy segitettem a két leánynak.

Az orvos nemsokára megérkezett, s a mint a sebesültet megvizsgálta, baljóslatúan csóváltatta fejét. Addig maradtam a házban, a mig hasznomat vehették, azután hazamentem, de megkértem az orvost, hogy távozása után jöjjön át hozzám.

Órákig maradt ott az orvos, kísérletet téve mindennemű enyhítő szerrel — azután átjött hozzám.

— Nagy baj, igen nagy baj, mondá.

— Bele fog halni? kérdém.

— Nem tudom, hogyan épülhetne föl. Rettentően össze van égetve. Csak annyi lélekjelenléte lett volna, hogy belevetette volna magát az ágyba s belecsavarodott volna a takaróba, néhány sebbel megmenekült volna. De hát asszony, neki szaladgálni, sikoltozni kellett.

— Közvetlen a veszély?

— Nem, nem hiszem. Egyébiránt holnap biztosabbat mondhatok. Jó reggelt.

Magamra maradva, gondolkozóba estem. Nagyon sajnáltam azt a szegény asszonyt, kit olyan iszonyu kinban láttam. Halálos ellenségemet is megszánnám, ha ilyen állapotban látnám. De más okom is volt a sorsa iránt való részvétre. Hátha meghal, mielőtt szólott volna? Akkor vége lenne minden reménynek, hogy Cheshamnek a gázsága valaha kiderülhet! . . .

De nem halt meg. Napokon át élt még, de az orvos nem adott reményt. Én természetesen sűrűn kérdezősködtem, s igazán sajnálva a fiu meg a leány helyzetét, kértem őket, hogy csak rendelkezzenek velem tetszésök szerint. Legfőbb vágyam volt az, hogy néhány perczig négyszemközt beszélhessek a biztos halál elé menő asszonynyal: talán ilyen helyzetben hajlandó lesz megvallani mindent. Keserü mosoly jött ajkaimra, midőn elgondoltam, hogy ennek az asszonynak néhány szava hány embernek az életét változtat-

hatja meg: a Lady Estmereét, a Sir Laurenceét, a Valentinét, s másodsorban apámét, az enyémet és a Claudineét!

Egy reggel Charley azt ujságolta, hogy anyja most sokkal jobban van, csöndesen fekszik s alig van fájdalma. De az orvos mást mondott:

— Most már csak órák kérdése a szegény asszony élete.

Elrémültem.

— Hiszen a fia azt mondta, hogy jobban van, hogy alig érez fájdalmat.

— Igaz, nem is igen fog már érezni semmit. A halál küszöbén van. Neki már vége.

— De eszméletén van? Elég erős ahhoz, hogy beszélni lehessen vele?

— Eszméletén van, de igen gyöngé. Hanem, ha ön beszélni kíván vele, megteheti.

— Tudja, hogy meg fog halni?

— Tudja; megkérdezte tőlem. Nem tettem volna vele szolgálatot, ha eltitkolom előtte.

Éreztem, hogy rögtön beszélnem kell a haldoklóval, mert különben kárbaveszett minden eddigi fáradozásom. Holnap, vagy talán már délután is, késő lesz. A szerencse ismét segített. Kevéssel az orvos távozta után Charley kisirt szemmel jött át hozzám, azt mondva, hogy anyja néhány szót kívánna velem beszélni, mielőtt meghal . . .

A szegény fiu szinte gépiesen beszélt, mintha maga is alig értené, hogy mit mond. Dobogó

szívvel álltam föl s mentem vele át, attól a biztos tudattól áthatva, hogy küldetésem nem sokára be lesz fejezve.

V.

Mrs Merton, párnákkal feltámasztva, fennült az ágyban. Ijesztő volt az a változás, mely az arczában végbement. Orczái be voltak esve, halánték- és arczsontjai kidülledve. Valósággal halottnak néztem volna, ha nagy fekete szemei nem fénylettek volna ki mély üregeikből. A mint beléptem, sugott valamit az ápolónőnek, ki azonnal visszavonult. Széket vontam az ágyhoz.

— Mr. Norris, kezdé gyöngé hangon, nincs jogom ahhoz, hogy kérést intézzek önhöz, de ön olyan jó volt a fiamhoz és szerette . . .

Szemeiben csodálatosan gyöngéd kifejezés látszott, midőn fiáról beszélt.

— Meghalok, mondá. — Gyermekeim számára nem marad semmi—semmi.

— Óh, Mrs. Merton, nem lehet a helyzet annyira rossz, mondám.

— Nem marad semmi, ismétlé a haldokló. Csekély évi járadékot huztam, mely halálommal megszűnik. Fiam és leányom koldusokul maradnak a világon . . . Óh csak még öt évig élhettem volna! Akkorára már a magok erejéből is elboldogulhattak volna.

S csüggedten ejtette le kezét a paplanra.

— De csak vannak barátai vagy rokonai, a kik tenni fognak értök valamit, mondám.

— Egyetlen jóakaróm sincs a világon. De van egy ember, a ki, ha ön segíteni akar, tehet valamit a gyerekeimért.

— Mondja meg, hogy mivel segíthetek.

— Keresse föl azt az embert s mondja meg neki, hogy meghaltam. És kérdezze meg tőle, hogy akar-e gondoskodni gyermekeim eltartásáról és neveléséről.

— Megteszem.

— Még többre is kérem. Ő azt nem fogja megtenni pusztá jóakarattól: nem barátom ő nekem. De mondja meg neki, hogy önnél egy lepecsételt csomagot hagytam, s ha ő a kellő összeget le nem teszi két megbízható gyámnak a kezébe, akkor ön fel van hatalmazva, hogy feltörje a pecsétet s elküldje a csomagot annak, a kire czimezve van Nem fog sok fáradságába kerülni, Mr. Norris. Ő fizetni fog s akkor átadhatja neki a csomagot . . . Megteszi ezt egy haldoklóért?

Hangja, bár gyöngé, de élénk és könnyörgő volt. Nem sejtette, hogy nagyon jól tudtam, kitől kell azt a pénzt kicsikarni, sőt azt is, hogy abban a csomagban mi lehet.

— Megteszi? kérdé ismét, látva, hogy habozok.

Nem haboztam, csak azon gondolkoztam,

hogy mit feleljek. Ha megigérem, bizonyos, hogy kezemben adja vallomását. S ha az egyszer a kezembe lesz, azt tehetem vele, a mit akarok . . . De éreztem, hogy ezt a haldokló nyomorultat nem tudnám megcsalni

— Nem teszem ! viszonzám.

Eljajdult s ujjai görcsösen ragadtak bele a lepedőbe.

— Óh, nyöszörgött, — az isten szent nevére, gyermekeimre kérem, tegye meg . . . Hiszen olyan keveset kérek ! . . .

Elérkezett a válságos pillanat. Fölibe hajoltam s egyenesen belenéztem esdeklő szemeibe.

— Mrs. Merton, mondtam, — hogyan mondhatja bűnös, haldokló asszony létére, hogy keveset kér? Eszközül akar felhasználni, hogy pénzt csikarjak ki Chesham kapitánytól, és ön nyugodtan halna meg abban a tudatban, hogy ez az alávaló csel, melyet husz évvel ezelőtt együtt szőttek, fölfedezetlen marad! . . . Mary Williams, most, midőn halálos ágyán fekszik, tegyen életében legalább egyszer jót, és tisztázza az ártatlant.

Azt hittem, hogy az ijedelem nyomban megöli. Nagy szemei még jobban kitágultak. Gyöngé volt bár, félig fölemelkedett az ágyban s úgy meredt rám.

— Mit törődik ön most már Richard Cheshammal és gonoszságaival? folytatám. — Hogyan fog az örök bíró színe elé járulni életének e végső

bünös tetteivel? Ha irgalomra számít, tegyen irgalmat!

— Kicsoda ön? lihegett a haldokló. — Honnan tudja a nevemet? . . . Ön a Lady Estmere fia! kiáltott föl egyszerre.

— Nem vagyok. Csak az vagyok, a kinek eddig ismert: a barátja.

Behunyta szemét és nyöszörgött. «Gyermekeim! Éhen halnak!» hallám szikkadt ajkairól. Ez az anyai szeretet volt végső fegyverem.

— Mrs. Merton . . . Mary Williams! mondám. — Figyeljen . . . gazdag ember vagyok. Becsületszavamat adom önnek, mint haldoklónak, hogy ha vallomását önként, szabad akaratából az én kezembe teszi le, meg fogom tenni gyermekeiért mindazt, sőt többet is, mint a mit Chesamtól kíván.

Kinyitotta szemét s fürkészően nézett rám, mintha a szivembe akarna tekinteni.

— Mondja még egyszer, suttogá.

Ismételtem szavaimat.

— Megesküszik rá?

— Esküszöm. Gondoskodni fogok rólok, a mig saját erejükből meg nem élhetnek.

Mary Williams ismét behunyta szemét. Örökévalóságnak tettszett az a néhány pillanat, a mig hallgatott.

— Álljon székre, suttogá aztán, — s vegyen le a szekrény tetejéről egy kis ládát.

Engedelmeskedtem s odahoztam a kívánt

kis ládát. Akkor esett rajta a szerencsétlenség, mikor ezt a szekrényre föltette. A végzet büntetése.

A láda le volt zárva. Föl kellett feszítenem a tetejét, mert a haldokló nem szólt a kulcsról. Benne volt a lepecsételt, felírás nélkül való csomag. Fölbontottam. A belső boriték nem Sir Laurencere vagy Lady Estmerere, hanem Lord Rothwellre volt czimezve. Mary Williams okos asszony volt: tudta, hogy jó kézbe adja így a vallomást. Föltéptem a második boritékot is. Több ivre terjedő írás vált benne.

— Benne van minden? kérdém.

— Minden, az utolsó betüig. Akkor este fejeztem be. Ön ébresztette bennem azt a gondolatot, hogy írásba foglaljam.

— Ezt még két tanuval kell bitelesíttetnem, mondám. — Megyek és hozok két embert.

— De óh, ne a gyermekeimet! . . . Ha őket hozza be, megesküszöm, hogy hazugság az egész!

— Ne féljen.

Zsebembe tettem a becses iratot s kimentem. Éreztem, hogy nem lehetek elég óvatos. Ha ez a vallomás a legteljesebb hitelességgel nincs felruházva, egy olyan gyanakvó ember, a milyennek Sir Laurence Estmeret képzeltem, azt mondhatja rá, hogy az egész csak koholmány. Pedig ez ítélet lesz neki.

Elszaladtam a paphoz, a kivel már némi

ismeretséget kötöttem volt. Röviden elmondtam neki, hogy egy haldokló bűnös asszony jóvá akarja tenni vétkét, s kértem, hogy jöjjön el velem a haldoklóhoz s hozzon még valakit.

— A szomszédom tisztviselő, mondá. — Éppen alkalmas ember lesz, ha otthon találhatjuk.

Az érdeemes tisztviselő otthon volt s a kertjében pepecselt. Készséggel jött velünk, s néhány percz mulva ott állottunk a haldokló agyánál.

De e rövid idő alatt is nagy változás történt már: nem kellett hozzá orvosnak lennem, hogy ezt észrevegyem. Kivettem hát zsebemből a valomást s felolvastam, még pedig olyan gyorsan és sietve, hogy alig értettem meg tartalmát, habár néha láthattam, hogy a két tanu furcsa szemekkel néz a haldoklóra, ki csöndesen, de még teljes öntudattal feküdt ott.

Végre készen lettem az olvasással. A tisztviselő kivette kezemből az irást, s fölibe hajolt a haldoklónak.

— Hallotta ez irat tartalmát? mondá ünnepeyes, birói hangon — és legjobb hite és tudomása szerint igaznak vallja azt?

— Igaznak vallom.

A tisztviselő tollat és tintát kért, s a pappal együtt aláírta a vallomást.

— Nem kivan még valamit hozzátenni? kérém, az ágy fölé hajolva.

— A többiek előtt nem. Hajoljon közelebb.

Hangja egyre gyöngébb lett. Majdnem az ajkához kellett tartanom fületem.

— Hozzáteheti, hogy miért tettem azt, sutogá. — Hiu, önhitt leány voltam . . . szerettem Sir Laurencet. Odakináltam magamat neki, de ő nem akart megérteni . . . Sokkal kevesebb voltam előtte, semhogy e miatt azt kívánta volna a nejétől, hogy bocsásson el a szolgálatból . . . Akkor aztán meggyülöltem és . . . boszút álltam!

A pap, miután a vallomást aláírta, térdre bocsátkozott az ágy mellett s imádkozni kezdett a haldokló bünösért. A tisztviselő kezembe csusztatta a hitelesített irást s halkán kisuhant a szobából.

— Hivják be a gyermekeimet — a gyermekeimet! nyöszörgött a haldokló asszony.

Láttam, hogy pillanatot sem szabad vesztetni s azonnal előhívtam a gyermekeket, egyuttal meghagyva a cselédnek, hogy fusson az orvosért. Azután visszamentem a szobába.

A haldokló odavonta gyermekei üde arczát elaszott képéhez, gyöngye kezeivel simogatni próbálta fejüket, ajka görcsösen mozgott. A jó pap kegyes szavaira senki sem figyelt. A mint beléptem, a haldokló rám nézett, s tekintetében volt valami, a mi közelebb vont az ágyhoz.

— Megigéri? hallám suttogni, vagyis inkább olvasám le ajkáról.

— Meg is tartom: szunyadjon békével.

Szeme bezáródott, hogy többé föl ne nyíl-
jék, s a szobában csak a gyermekek zokogása
meg a pap könyörgése hallatszott.

VI.

A mint az Ákácza-villát elhagytam s vissza-
tértem a Rózsa-nyaralóba, úgy éreztem, mintha
mázsányi terhet vettek volna le szívemről. Mióta
Chesham kapitányhoz színlelt barátsággal köze-
ledtem, most éreztem magamat először ismét em-
bernek. Vége már a csalásnak, kétszinűségnek,
bármilyen jó czélja volt is különben! Az volt a
kérdés, hogy most aztán mitévő legyek.

Az a vallomás Lord Rothwellre volt czi-
mezve. Habár, mikor a haldokló ágya mellett
sietve átolvastam, azt a benyomást nyertem be-
lőle, hogy teljesen tisztázza Lady Estmeret, nem
néztem bele újra. Boritékba tettem s lepecsétel-
tem, hogy majd csak Rothwell bontsa föl. Tudva,
hogy Derbyshireben van vadászaton, sürgönyöz-
tem neki:

«Ki van déritve minden. Hol találkozunk?»
Azután készülteket tettem az elutazásra.

Először is szükséges volt, hogy a Merton-
gyermekek érdekében tegyek valamit, habár any-
jok temetésére lehetetlen volt ottmaradnom. Tu-
dakozódtam hát egy tisztességes ügyész után s

ennek utasítást adtam, hogy tegyen meg mindent, a mi szükséges. Pár nap mulva irni fogok neki, hogy mi történjék végkép a fiúval meg a leánynyal. Azután átmentem az Ákácza-villába s közöltem velök intézkedésemet. Mély hálával fogadták, de nagyon elszomorodtak, midőn azt hallották, hogy másnap reggel el kell utaznom. Én voltam az egyetlen ember, a kit barátjoknak tekinthettek. Bántott is a lelkiismeret a mint elgondoltam, hogy voltaképen milyen kevés vagyok barátjok, s föltettem magamban, hogy anyjoknak tett ígéreteimet annál szentebbül fogom megtartani. Bármilyen bűnt követett is el, gyermekei ne szenvedjenek miatta.

Rothwelltől csak másnap reggel kaptam választ a sürgönyömről. Azt mondta, hogy estére Londonban találkozhatunk. Elég fontosnak tartotta hát a dolgot ahhoz, hogy vadásztársaságát rögtön odahagyja. Hét órákor már ott vártam a hoteljében. A mint megérkezett, nagy erővel és melegséggel szoritotta meg kezemet. Meg is ölelt volna, ha a cselédek ránk nem bámulnak.

— Jöjjön fel a szobámba.

Lord Rothwellnek állandóan fenn volt tartva a szállás, sőt kulcsát is magával hordta, úgy hogy távolléte alatt senki sem mehetett be. A szobában, a melybe benyitott, ugyancsak el is lepott a por mindent. Rothwell bezárta az ajtót, vállamra tette a kezét s azzal a különös, gyöngéd tekintettel nézett rám, melyet szemében any-

nyiszor láttam már. Komolysága csaknem megdöbentett.

— Philip, igaz e? . . . Ön — ön elvégezte ezt?

— El. Alakoskodtam, csaltam, hazudtam hónapokon át — de sikert arattam.

— Csitt! Mi fontossága van annak, hogyan derítette ki az igazat? De valóban az-e az igaz? Egyetlen hibának, egyetlen kétes pontocskának sem szabad benne lenni.

— Nincs is. Tökéletes és napnál világosabb minden.

Elfordult tőlem s izgatottan járkált a szobában. Néhány pillanatra csaknem megfélekedett jelenlétemről.

— Laurence! Laurence! hallám magával beszélni. — Elérkezett végre az a nap, a melyet megjósoltam, a mikor minden egyes maró, kegyetlen, megvető szavad visszafordul ellened s mind egy-egy tör lesz, mely szivedbe furódik! . . . Laurence, hogy fogod te ezt elviselni?

Fölháborodtam e rosszul megválasztott rokonszenv miatt.

— Lady Estmerere kell gondolnia, nem pedig olyan emberre, mint az! A szánalom az igazságtalanul elítélteket illeti meg, nem a megtevédt bírót.

Rothwell boszusan, csaknem indulatosan fordult ellenem.

— És kicsoda ön, fiatal úr, hogy itélni mer? Bizony mondom önnek, igaz részvétet és

szánalmat éreztem Lady Estmere iránt éveken és éveken át, s a mi több, hittem is ártatlanságában. De ebben a pillanatban, midőn ön azt mondja, hogy be tudja bizonyítani az ő ártatlanságát, azt mondom önnek, hogy szánalmam nem őt illeti többé, hanem azt a másikat, a világ legnemesebb kebleinek egyikét, azt az embert, ki ha tudtán kívül igaztalan lett volna egy rabszolga iránt, térdein lett volna képes azt megkövetni; azt a férfiút, gyermekkorom játszótársát, ifju éveim barátját—vetélytársamat és mégis legkedvesebb barátomat, Laurence Estmeret!

Az indulatnak ez a kitörése elnémitott.

— Fiu, folytatá Rothwell, — ön jól végezte munkáját, de csaknem azt kívánnám, hogy bár ne végezte volna! Gondoljon arra az emberre és reszkessen, hogy az ön fölfedezése milyen hatással lehet reá! . . . De hát ön nem tehet róla: a feladat önre volt bízva, el kellett végeznie, rendeltetése volt ez . . . Ki tudná azt megmondani: mik lesznek a következményei? De győzzön az igaz!

Merő babonásságnak tetszett az a hiedelem, hogy én voltam rendeltetve arra, hogy Lady Estmerenek az ártatlanságát férje előtt bebizonyítsam. Lady Estmere kedves, igen kedves barátnőm volt; fiát úgy szerettem, mint testvéremet, s unokahuga a jegyesem volt; de ez mind nem látszott elegendő oknak arra, hogy a sors engem szemelt légyen ki eszközül.

— Bocsásson meg izgatottságomért, szólt

most Rothwell, más hangba csapva át és sokkal nyugodtabban, mialatt az asztal mellett helyett foglalt. És most mondjon el elejétől fogva mindent.

— De ön bizonyosan fáradt az utazástól. Nem akarna előbb ebédelni?

— Fáradt! ebédelni! kiáltott fel Rothwell. Ez a fiu megbolondult! Több mint husz éve várom már ezt a pillanatot, s ő ebédet emleget!... Fogjon bele az elbeszélésbe.

Kissé leforrázva éreztem ugyan magamat, de nem törődtem vele. Leültem egy székre s elmondtam neki mindent, a mi velem történt, hogy a Chesham vigyázatlansága mint vezetett nyomára. Mrs. Mertonnak, mint mentem el a bankjegy nyomán Surburybe s lestem ki az ellenséget, mint ismert rá Mary Williamsre az öreg gazdasszony, mint lett váratlan segítségemre a Mrs. Merton végzetes balesete és gyermekei iránt való szeretete, mint kaptam meg csak tegnap az ő reá címzett csomagot, mely különben csak az esetben jutott volna el hozzá, ha Chesham nem teljesítette volna az asszony utolsó kívánságát, mint hitelesítettem a vallomást két tiszteletreméltó tanuval s hoztam most el neki, hogy miután én feladatomat elvégeztem, tegye meg ő a mit szükségesnek lát.

Lord Rothwell szó nélkül hallgatott végig, a míg a csomagot kezébe nem adtam. Nem bontotta ki mindjárt. Ugy tetszett, mintha gondolatai messze kalandoznának.

— Emlékszem reá, mondá. — Csinos fekete-szemü leány volt. Sohasem tudtam meg, hogy hova lett.

Forgatta kezében a csomagot s nézegette.

— Felbontsam, Philip? kérdé.

— Miért ne?

— Egy embernek a halálos ítélete lehet benne. Ne kérdezzem meg előbb Lady Estmeret?

— Mint ügyvéd azt mondanám, hogy nem. Neki erről semmit sem kell tudnia mindaddig, a míg ártatlansága tisztán nem áll a férje előtt.

Lord Rothwell különös, megmagyarázhatatlan tekintettel nézett rám.

— Ugy legyen. Átengedem magamat az ön vezetésének, mondá komolyan, csaknem ünnepélyesen.

Aztán felbontotta a csomagot, s némán olvasta el újra meg újra, redőbe vont homlokkal, egyszer-kétszer az asztalra ütve öklével. Azután felém fordult.

— Hogy kijátszották! mondá. Pokol fajzati! Még egyszer belenézett az irásba.

— Elolvasta, Philip? kérdé.

— El, de olyan sietve, hogy alig értettem meg.

— Üljön le és olvassa el még egyszer. Én addig kimegyek. Fris levegőt kell színom, mert különben még agyonütök valakit.

VII.

Lord Rothwell magamra hagyott s én lassan és figyelmesen olvastam el annak a közönséges, de jól kiszámított cselnek az elbeszélését, a melylyel Richard Chesham boszut állott. Mivel a vallomás elég jól volt fogalmazva, ideírom szó szerint.

Igy hangzott:

«My Lord!

Megírom e vallomást, habár nem szándékozom önnek megküldeni. Alig is tudom, miért írom meg, mert ön ezt csak akkor kapja meg, ha én meghalok s bizonyos ember nem teljesíti azt, a mit kívánok. De bármikor kapja is meg, tudom, hogy szívesen fogadja, mert megtudja belőle, hogy Sir Laurence Estmere miért hagyta el nejét, a ki ártatlan volt.

Nem is azért írom, mintha — miként mondani szokás — bűnbánó volnék. Annak idején talán magam sem sejtettem, hogy mi következése lesz annak, a mit teszek; de utóbb megtudtam s önzésből hallgattam. Ha végre most mégis szólok, ezt is önzésből, vagy inkább boszúból teszem. De azért bizonyos lehet ön benne, hogy minden szó, a mit leírok, igaz.

Nevemet ön bizonyára elfelejtette már. Mary Williams voltam akkor s komornája Lady Estmerenek. Hiu voltam: azt mondták, hogy szép lány vagyok, s én el is hittem és bizonyos voltam benne, hogy a szépségemmel szerencsét csinállok.

Reményelem, hogy ön, my lord, sohasem fogja megkapni ezt a levelet, s ha megkapja is, én már nem leszek a világon; nem röstellem ki mondani, hogy sohasem voltam *jó* leány; a szüleim is sokszor mondták, hogy *rossz* lesz belőlem, s ezt magam is tudtam, de föltettem magamban, hogy hasznát veszem a rosszaságomnak.

A Lady Estmere szolgálatába kevéssel az után léptem be, mikor a második gyermeke született. Nem volt rossz hely, de nekem tulságosan csendes. Sir Laurence Estmere és neje, habár több mint két éves házások voltak már, úgy szerették egymást, mint vőlegény és menyasszony. Ha a férj két napra oda volt, az asszony egyebet sem tett, mint a távollétén kesergett. Én nagyon meg tudtam szeretni egy férfit, a ki engem szeretett, de az ilyen szerelmet sohasem tudtam megérteni.

Mihelyt a házba beléptem, természetesen mindjárt összeszedtem minden pletykát. Hallottam, hogy lordságod szegény ember korában milyen örülten szerelmes volt asszonyomba, de rá sem mert gondolni, hogy elvehesse, s czimét és vagyonát éppen akkor örökölte, mikor az imá-

dott leányt Sir Laurence vette el. Azt is hallottam, hogy az asszonyom régebben jegyben járt egy Chesham nevű unokabátyjával, de aztán valami ok miatt szakított vele. Tapasztaltam, hogy Sir Laurence sokkal büszkébb úri ember volt, semhogy féltékeny lett volna, s engedte, hogy a Chesham tetszése szerint járhasson a házba. Bolondnak tartottam érte akkor, s annak tartom most is.

Chesham kapitány sokszor látogatott el Estmere-Courtba s csaknem olyan volt, mintha a családhoz tartoznék. A mint megláttam, rögtön tudtam, hogy milyenféle ember, s mivel szép leány voltam, mindjárt rám is vetette a szemét. De soká tartott, a míg valamire mehetett velem. Nekem nagy céljaim voltak. Feleségül elmentem volna hozzá, s bizony Chesham kapitány rosszabb választást is tehetett volna. Jobb felesége lettem volna neki, mint sok előkelő dáma, a kit ismert. De ő házasságra nem is gondolt. Habár elég simán beszélt velem, tudtam, hogy a hátam megett kinevet a kívánságomért. Hanem egy pillanatra sem hagyott békémet. Valahányszor nálunk volt, folyvást zaklatott s mindenfélét ígérgetett. Nem mondhatom, hogy rászédett, mert ismertem minden dolgát. A mit tettem: nyitott szemmel, tudva cselekedtem.

De ha bizalmam nem volt is hozzá, egy idő múlva megkedveltem. Nagyon csinos ember volt, s a míg az ördög fel nem ébredt benne, igen kedvesen és nyájasan tudott bánni az em-

berrel. Velem, mikor nem haragitottam, különben is úgy beszélt, mintha uri lánynak születtem volna. Eszesek voltunk mind a ketten, és így senki sem gyanította a házban, hogy Chesham kapitány és Mary Williams közt mi történik. Bolond nem voltam s csakhamar beláttam, hogy ennek mi vége lesz. Ugy vettem volt észre, hogy Chesham sokkal szerelmesebb az asszonyomba, semhogy nekem valami kilátásom lehetne; de azután rájöttem, hogy jobban gyűlöli, semmint szereti. Ami pedig Sir Laurencet illeti, azt épenséggel halálosan gyűlölte a felesége miatt. Sokszor bosszantottam is a Lady Estmere iránt való szerelmével s kinevettem érte; a miért néha olyan dühös lett, hogy azt hittem, menten összetör. Egy este így szóltam hozzá:

— Hiába is tagadja: ezerszerte jobban szereti őt, mint engem. Gyűlölöm önt!

Most nem jött dühbe, csak gunyosan kaczagott, s azt felelte:

— Hát csak gyűlölj, kedves!

Ez a váratlan hidegség felbosszantott:

— Szebb vagyok, mint ő, mondám. — Ha önnek nincs, másnak van szeme.

— Minek ez az összehasonlítás? Ugy se ér vele semmit, felelt kicsinylően.

— Adja rám azokat a szép holmikat, a miket ő visel, kiáltám. — Öltöztessen az ő ruhájába, s meglátja, hogy a ki nem ismer bennünket, melyiket fogja Lady Estmerenek gondolni!

Ugy látszott, mintha Cheshamnek erről eszébe ötlött volna valami. Odafordult hozzám s megfogta a karomat.

— Te csinos portéka, te! mondá. — Majd meglássuk... Ugy hiszem, igazad van abban, a mit mondasz! A kísérletet mindenesetre megteszszük.

Azzal aztán kibékültünk, s én rá sem gondoltam erre többet. Pár nappal utóbb asszonyom új ruhát kapott Londonból. Nem volt ugynevezett «nagy toilette», de feltűnő szép ruha. Még akkor este fölvette s mikor levetkőztettem, azt mondta, hogy Sir Laurence és Chesham kapitány igen szépnek találták. Mint minden urhölgy, ő is örült, ha az izlését dicsérték, kivált ha a dicséret Sir Laurencetől jött.

Másnap Chesham Londonba ment, de pár nap múlva ismét visszajött s nekem egy nagy csomagot adott át.

— Fogd, mondá, — meg szoktam tartani az ígéretemet. Egész vagyont fizettem ki a Lady Estmere szabónéjének, hogy még egy éppen olyan ruhát csináljon, mint az övé volt. Majd egyszer megnézek benne, s véleményt alkotok magamnak felőled. De legyen eszed, s ne mutasd addig senkinek.

Szobámba vittem a csomagot s kibontottam. Csakugyan épp olyan ruha volt, mint az asszonyomé. Bármennyire szerettem volna is, nem mer-

tem fölvenni, csak a tüköröm előtt. Ha megláttak volna benne, elvesztettem volna a helyemet.

Kevéssel ezután a kapitány elment Londonba. Megegyeztünk volt, hogy nem sokára utána megyek s vele élek, mint a kedvese. Ő majd keres számomra valami alkalmas lakást s aztán írni fog, hogy jöhetek. Két hónapig nem hallottam felőle semmit. Ekkor Sir Laurence és Lady Estmere néhány hétre átmentek a Dower-Housebe. Én nem szerettem azt a félreeső unalmas helyet, a hova alig jött el egy lélek is. Örömmel hallottam hát, hogy odavárják Chesham kapitányt is. Tudtam, hogy én végettem jön, s föltettem magamban, hogy ha el nem visz, a mint megígérte, vége lesz köztünk mindennek. Ő igen nyájasan beszélt velem, s azt mondta, hogy egyetlen vágya, engem magával vihetni, s mikor innen elmegy, el is visz. Nem tudom, megtette volna-e, ha a terve nem sikerül. De mikor később megtudtam, hogy engem csak eszköznek használt, nem szerettem többé.

Sir Laurencenek néha dolga volt Estmere-Courtban. Ha átlovagolt, rendszeren ott maradt éjszakára, de reggel korán sietett haza, hogy nejét megnyugtassa. Így történt most is. Délután elment, s a cselédeken és a gyermekeken kívül csak Lady Estmere meg Chesham kapitány maradt a házban.

Együtt ebédeltek. Lady Estmere azt a ruhát viselte, a melyről az imént szóltam. Mikor föl-

adtam rá, folyvást azon járt az eszem, hogy én ennek a ruhának a párjában mennyivel szebb vagyok, mint ő. Az ebéd után kilopóztam s találkoztam Cheshammal, mint rendesen. Igen jókedvű volt s azt mondta, hogy tartsam magamat készen arra, hogy Londonba menjek vele. Lehet, hogy már holnap indul.

— Igaz, mondá azután, — hadd lássalak csak abban a ruhában, melyet a multkor hoztam. Lady Estmere ma este éppen azt viselte: így hát könnyebb lesz az összehasonlítás.

Örömmel kaptam az alkalmon, de megmondtam neki, hogy addig nem lehet, a míg asszonyom le nem fekszik, és akkor sem tudom, hogyan ejthetem módját. Mert sem azt nem akartam, hogy a többi cselédek az asszony ruhájában lássanak, sem azt, hogy Chesham az én szobámba jöjjön, de én sem akartam az övébe menni.

— Nem baj, mondá ő, — fektesd le az asszonyt s azután vedd föl a ruhát. A Lady Estmere öltözőjében megnézlek, az ugy is az én szobám mellett van. Oda nem fog bejönni senki, és nem szükséges, hogy beszélgessünk. Csak némán akarlak csodálni.

A dolog kissé furcsának tetszett, de fogalmam sem volt róla, hogy mit tervez. Az öltözőszoba, ha egyszer Lady Estmere lefeküdt, a lehető legbiztosabb helynek ígérkezett. Oda nem mer bejönni senki. Ráálltam hát az ajánlatra.

Lady Estmere korán feküdt le, úgy gondolom azért, hogy elaludja azt az időt, míg a férje távol van. Én elraktam a ruháit s azután, égve hagyva a lámpát, szobámba mentem s a szép ruhát magamra véve, büszkén tértem vissza az öltözőbe. Chesham már várt s mindjárt utánam jött Meglepett kissé, hogy az ablak nyitva volt s a függöny felhuzva. Bizonyos voltam benne, hogy lebocsátottam, mialatt Lady Estmere levetkőzött: ha magamtól nem tettem volna, ő parancsolta volna meg.

Chesham váltig csodálta szépségemet, habár dicséretét csak halkán susogva fejezte ki, nehogy Lady Estmere meghallhasson bennünket. Fölvette a lámpát s közel tartotta hozzám, hogy jobban láthasson. Azután az asztalra tette, a szoba hátsó részébe. Az asztalon egy nagy skatulyát láttam, mely nem az asszonyomé volt. Chesham fölnyitotta.

— Hadd legyen a hasonlóság tökéletes, suttogá, s nagy bámulatomra egy parókát vett ki belőle, mely a Lady Estmere aranyhajához volt hasonló. — Tedd föl, mondá.

Én engedelmeskedtem, azt gondolva akkor, hogy ez csak tréfa. Azután odavezetett az ablakhoz s megölelt. Kértem, hogy ne legyen olyan vigyázatlan. A szoba olyan világos volt mint nappal. Ha valaki az uton jön, okvetlenül meglát bennünket.

— Ki jönne most? suttogá Chesham, s

aztán hozzátevén: — De ha jönne is: kit gondolna mellettem?

Ekkor, de csakis ekkor tudtam meg, hogy mi a célja ennek az alakoskodásnak. Azt remélte, hogy meglát bennünket valaki és elhireszteli, hogy Lady Estmere éjszakának idején ő vele ölelkezett.

Nem mozdultam el mellőle. Aczélkarokkal szorított magához. Küzködnöm és sikoltoznom kellett volna, hogy elbocsásson. De különben sem bántam, hogy mit tesz velem. Lady Estmererel csöppet sem törődtem, a mi pedig Sir Laurencet illeti, örültem, ha azt gyanítja, hogy az ő felesége is csak úgy csókolózik más férfiakkal, mint sok más előkelő hölgy, a kiket ismertem. Sir Laurence dölyfös ember volt, s megérdemelte, hogy pórul járjon. Ugy maradtam hát ott, a mint Chesham kívánta, míg végre belefáradtam az állásba. Egyszerre csak rezdülést éreztem végigfutni a testén, karjával még erősebben szorított magához, s a mint újra meg újra megcsókolt, hallottam, hogy mint csikorgatta a fogát. A ház előtt állott valaki — ő láthatta, de én nem. Meg akartam fordulni, de ő dühösen azt sugta:

— Ha az ablak felé fordulsz, megfojtalak!
És szentül hiszem, hogy megtette volna.

Azután derekamra fonta a karját s engem folyvást háttal tartva az ablak felé, befelé vezetett a szobába az asztalhoz s eloltotta a lámpát.

— Menj most a szobádba, mondá — de rögtön. Vesd le ezt a holmit, dugd el és feküdj le. Jól viselted magadat, tartsd ezt titokban és örökké szeretni foglak. Még az éjjel vagy reggel elutazom. Gyer utánam Londonba. Itt a czimem.

S kezembe adott egy czédulát meg egy kis pénzt. Én szobámba siettem s ugy tettem, a mint kívánta.

Másnap reggel már nem volt a házban. Azután az egyik lovásztól azt hallottam, hogy Sir Laurence az éjjel tizenegy óra tájban hazajött s beadta lovát az istállóba. Most már tudtam, hogy Chesham miért tette velem azt. Azt is tudtam, hogy Sir Laurence másnap miért hagyta el a nejét. De ennek a titkát csak én tudtam, meg Chesham. Elbocsátották az összes cselédeket, a házat pedig bezárták. Én utána mentem Cheshamnek Londonba, a mint megbeszéltük volt. Vele mentem külföldre és ápoltam, mikor Sir Laurence megsebesítette.

Nem szükséges mondanom, hogy Chesham ugy bánt velem, mint minden nővel, a kit meghódított. Pár hónap alatt rám unt és eldobott volna, mint a többit, ha tehetett volna. De nem rázhatott le a nyakáról egészen, mert tudtam a titkát. És ő tudta, hogy a mely napon Sir Laurencenek elárulnám, az élete nem érne egy rossz pénzt.

Ha ez az egy hatalmam nincs fölötte, akár éhen veszhettem volna tőle; s ha a titkot meg-

őriztem, csakis azért tettem, hogy folyvást fenyegethessem vele. Megfizettettem vele a titoktartásomat. Szidalmazott, átkozott, de pénzt adott — ha nem is annyit, a mennyit kívántam. De a mig fiatal és szeretetreméltó voltam, ez nem volt nagy baj. Most is csikarok még ki tőle pénzt, ha nagy szükségben vagyok. Nem is hiszem, hogy végkép meg fogja tőlem tagadni a segítséget, s azzal, hogy mindezt most megírom, csak időt vesztegetek. De a legrosszabb esetben talán mégis felhasználom ezt az irást.

A többit lordságod jobban tudja, mint én. Nem vagyok benne bizonyos, vajon Sir Laurence él-e még, vagy meghalt, de hiszem, hogy ha ő meg Lady Estmere életben van, mind a ketten emlékezni fognak rám, hogy abban az időben náluk szolgált egy Mary Williams nevű leány, a ki most —

Mary Merton.»

VIII.

Igy végződött az elvetemült, rosszlelkű nő felháborító elbeszélése. De bármennyi gonoszság rejlett is benne, az egész elbeszélés az igaznak bélyegét viselte magán s minden részletében összevágott azzal, a mit Mrs. Paynetől hallottam. Elcsodálkoztam, hogy olyan emberek, mint Che-

sham és aljas szeretője, ugyanolyan husból és vérből alkotvák, mint más emberek. Ime egy nő, a ki pusztá anyagi haszon kedvéért eltűrte, hogy egy ártatlan nő éveken és éveken át a leggyalázatosabb vád alatt szenvedjen, míg férjét a büszkeség és a fájdalom élethossziglan földönfutóvá tette. Ha végső lehellete előtt azt nem adja értésemre, hogy Sir Laurence Estmere magára vonta gyűlöletét, midőn közönyt tanusított az ő szerelmesége iránt, e nő magaviseletét aljasabbnak tekintem volna még a Cheshaménál is. Őt legalább a gonosz boszu érzete s nem anyagi haszon vezette.

A mint mindezt elgondoltam, mély undorodást keltett bennem ez asszony elvetemültsége, s úgy dobtam el magamtól vallomását, mintha érintése ragályos volna.

Rothwell előbb tért vissza, semmint végigolvastam, de a mig az irást el nem dobtam, nem szólt. Sétája, ugy látszik, nyugodtabbá tette, s ő ismét a régi volt.

— Nos, minő véleményben van felőle? kérdé.

— Hitvány közönséges furfang, mely hiján van még az eredetiségnek is.

— Hja, az ördög nem igen törekszik a találékonyásra. A gonoszságnak főczélja a siker. De az egész elbeszélés azt a benyomást teszi, mintha igaz volna.

— Igaz is az utolsó betüig. Meggyőzné a legcsökönnyösebb természetü embert is.

— Még az én szegény Laurence barátomat is? . . .

— Kérem, ne nevezze előttem azt az embert barátjának. Lehetetlen őt el nem itélnem. Ha vett volna magának annyi fáradságot, mint én, a kinek a dologhoz semmi közöm sincs, megkimélhette volna nejét a szenvedésnek e hosszú éveitől.

— És megkimélhette volna magát is . . . ne feledje ezt, Philip! Lady Estmerenek legalább meg volt az a tudata, hogy nem bűnös. Sirathatta a félreértést és tovább is szerethette férjét. De Laurencenek ez a vigasztalása sem volt meg. Philip, ön szánni fogja őt és meg fog neki bocsátani, mint én — mint maga Lady Estmere.

Nekem nem volt mit megbocsátani: ellenem Sir Laurence nem vétett. Hallgattam hát, s csak azt ajánlottam, hogy utána kellene járni, vajjon Chesham csakugyan csináltatott-e annak idején egy olyan ruhát, minő a Lady Estmereé. Rothwell helyeslően bólintott s elmerengett. Gondolatai nyilván visszaszálltak a multba, azokba a napokba, mikor ő meg Sir Laurence ifjak voltak és vetélytársak az aranyhaju bájos leány szerelmére, kinek az élete olyan szomoruvá lett. Nekem egy s más elvégezni valóm volt, magára hagytam hát Lord Rothwellt.

— Reményilem, mondám, a mint elbucsuztam, — hogy apám most már nem fogja ellenezni Claudinenel való házasságomat.

— Irni akar neki?

— Még pedig mindjárt.

— Jobb lenne, ha várna, Philip. Végre is, a mig Sir Laurence meg nincs győzve, semmit sem lehet mondani. Ne irjon.

— Miért ne?

Lord Rothwell habozott egy pillanatig.

— Hát először is azért, mert nem gondolom, hogy önnek joga volna erről a dologról szólni addig, mig a közvetlenül érdekelték el nem határozták, hogy mit fognak tenni.

Ez ellen csakugyan nem lehetett szólni. Itt a hallgatás becsületbeli dolog volt. Megigérttem hát, hogy egyelőre nem írok apámnak.

Egy pár nap nem sok egy ilyen fiatal legénynek, mint ön, mondá Lord Rothwell, a mint kezet fogott velem.

A klub közelébe érve, eszembe jutott, hogy fölnézek, vajjon nem jött-e levelem. A mint fölmentem, a lépcsőn Cheshamet pillantottam meg. Azt hittem, hogy nincs Londonban s látása meglepett. Már egészen a közelében voltam, mikor észrevettem. Kezet nyújtott, s arcza igazi örömet látszott kifejezni.

— Norris! mondá, — már azt hittem, hogy többé nem is látom. Fütől-fától kérdezősködtem utána, s azt képzeltem, hogy vagy az ördög elvitte, vagy becsukták. Kezet ide, fiu!

Én lassan és minden félreértést kizáró módon tettem hátra a kezemet. A komédia véget

ért. Száradjon le minden ujjam inkább, semhogy a Richard Chesham kezét megfogjam.

Ő jól látta és meg is értette mozdulatomat. Elvörösödött.

— Szándékosság ez? kérdé.

— Az.

— De lesz szives megmagyarázni? mondá érczes, erős hangon.

Alig volt még néhány percze, hogy az ő gaztettének leírását olvastam: felforrt bennem a harag, de külsőleg, reményilem, nyugodt voltam. Miért ne adjak neki magyarázatot? Hadd tudja meg, hogy eddigelé csak színből voltam czimborája.

— Igenis, Chesham kapitány, viszonzám. Ön az imént azt kérdezte, hogy hol voltam. Surburyben jártam.

Chesham hátrahökkent.

— Nem értem, mondá.

— Világosan beszélek hát. Tudja meg, hogy czinkostársra, Mrs. Merton, meghalt; hogy megírott és hitelesített vallomása az én kezembe jutott, s átadtam Lord Rothwellnek, ki épp e pillanatban olvassa.

A kapitány arcza, a mint a légszesz fényénél láthattam, elfehéredett; vékony ajkai vonaglottak; egész sulyával rátámaszkodott botjára.

— De ön, mondá, — mi köze a dologhoz önnek? Ön nekem barátom.

— Csalódott, Chesham kapitány. Kártyáz-

tam önnel, elnyerettem önnel a pénzemet, kerestem az ön barátságát, s úgy látszik meg is kedveltetem magamat önnel, de csak bizonyos célból, a mely immár el van érve. A Lady Estmere ártatlansága be van bizonyítva, s ettől a pillanattól fogva nem érintkezem többé azzal a gazemberrel, ki az ő életét gyászba borította! Kérem, bocsásson tovább.

Chesham elállta az utat. Egy pillanatig úgy látszott, mintha vonásaiban valamennyi gonosz szenvedélye egyszerre jutna kifejezésre; de ezt a kifejezést csakhamar másik, rám nézve sokkal boszantóbb váltotta föl: olyan kifejezés, melyet nem mondhatok másnak, mint bánatosnak.

— Ön tehát, mondá, — ön, a kiről elég együgyü voltam föltenni, hogy vonzódik hozzám, ön, a kit elég bolond voltam már-már megszeretni és benne megbizni — áruló volt!

— Az árulót csak a saját fegyvereivel lehet legyőzni, mondám megvetően s tovább akartam menni.

— Ne olyan sietve, mondá ő olyan hangon, melynél keserűbbet sohasem hallottam. — Figyeljen. Életemben egy nőt szerettem, egyetlen egyet. Eltaszított. Tudja ön, hogy mi történt. És életemben egyetlen egy férőiban biztam meg. Megcsalt, elárult. Azt hiszi, ezen nem fogok megtorlást venni?

— Nem tudom és nem is törődöm vele. Bocsásson.

Egy pillanatig vigyáztam magamra, mert emberemnek a szeméből azt véltem kiolvasni, hogy tettelegességre akar vetemedni. Chesham meglátta rajtam, hogy mit gyanitok, és gunyosan kaczagott.

— Bolond! Nem, nem fogom itt megütni Hiszen a milyen nyomorék vagyok, eltiporna... Gentlemannek tartja magát?

— Annak.

— Ha tehát gyáva hazugnak fogom önt nevezni, az elég lesz. Megteszem akár tanuk előtt is, ha tetszik!

Erőt vettem magamon, bár kedvem lett volna kitekerni a nyakát.

— Elég így is, mondám.

— Elég ahhoz, hogy kijöjjön velem külföldre? Ha nem, az arczába köpök valami nyilvános helyen.

Modora és szavai fölébresztették bennem az ördögöt. Fájdalom, abban a korban és hangulatban voltam, a melyben az ember nem tekinti a párbajt gyilkosságnak. Előre is gondoltam már arra, hogy mi fog történni, ha Chesham megtudja, hogy gázságát én deritettem ki. Miután megcsaltam, rászedtem: éreztem, hogy ha ő az elégtételnek ezt az avult nemét követelné tőlem, meg kell azt neki adnom. Különben sem engedhetem, hogy élő ember engem gyávának nevezzen. S ez a sértés épp olyan vágyat ébresztett bennem, hogy megöljem, mint a hogy ő vágyott megölni. engem

— Szolgálatára állok, Chesham kapitány, bármikor, mondám. — De mivel ezekben a dolgokban nincs olyan tapasztaltságom, mint önnek, föl kell kérnem, hogy tegye meg az intézkedéseket.

— Jönni fog, ha hivatom? kérdé dühösen.

— Minden bizonynyal.

— Jól van. Holnap megyek Monacoba. Keresek egy alkalmas helyet. Valószínűleg francia területre kell mennünk. Irni fogok.

Megemelte kalapját s lebicczegett a lépcsőn. Én pedig azzal a különös érzéssel mentem be a klubba, hogy talán még csak két hét az életem. Cheshamnek a szeméből azt olvastam ki, hogy a mi csak tőle telik, mindent meg fog tenni, hogy kitöröljön az élők sorából.

Azután hazamentem lakásomra és hosszú levelet irtam Claudinének.

IX.

Claudineről régóta nem szóltam már, egyszerűen csak azért, mert ez nem szerelmi történet, vagy legalább nem a mi szerelmünk története. Claudine Cheltenhamben tartózkodott a volt gyámjánál, a ki nagyon szerette, s távollétem alatt is folytonos levelezésben állottunk. Sem ebből a levelezésből, sem mostani levelemből nem írok ide semmit, csupán azt jegyzem meg, hogy az utó-

irathan a Lady Estmere husz év előtti szabónőjéről tudakozódtam. Claudine azt válaszolta erre, hogy az illető szabónő most is ugyanaz, a ki akkor volt: Madame Bianchi, lakik pedig a Regent-streeten.

Másnap aztán Lord Rothwellel elmentünk a hirneves szabónőhez s valami ürügy alatt végére jártunk a dolognak: a Madame Bianchi könyveibe be volt jegyezve a Lady Estmere ruhájának mintájára megrendelt és előre kifizetett második ruha. Egy uriember rendelte meg a neje számára, ki a ruhát Lady Estmereen látta, s megkivánta; de mivel meglepetés akart lenni, az uriember nem hozta el nejét, hanem a Lady Estmere mértéke szerint csináltatta a ruhát. Madame Bianchi jól emlékezett erre a körülményre.

A szabónőtől visszamentünk a Rothwell lakására.

— És most, mondám, — az én feladatomban van fejezve. A többi az ön dolga.

— Nem irt az édesatyjának? kérdé Rothwell.

— Nem. Hiszen megigérttem.

— De szeretné, ha értesülne erről?

— Minél előbb.

— Nos hát, megfontoltam a dolgot. Mégis jobb, ha megtudja. Otthon van, Devonshireben?

— Igen. Tegnap kaptam tőle levelet.

— Akkor hát végezzük el legelőször is az ön dolgát. Holnap elmegyünk Torwoodba.

— Ön is? kérdém meglepetve.

— Természetesen. Szükség lesz ott az én tanuskodásomra. Mert az írást ki nem adom a kezemből addig, a míg Laurence Estmere meg nem kapja. Legyen csak készen, hogy reggel az első vonattal indulhassunk.

Elutaztunk; csak estére értünk Torwoodba. Utunknak nevezetesen az utolsó része nem volt valami mulatságos. Rothwell — miért, miért nem — hallgatag és komor volt. Alig felelt a kérdéseimre, úgy hogy végre én sem szóltam.

— Hála istennek, végre itthon vagyunk! mondám, a mint Torwood homályos körvonalai láthatókká lettek. — Mondhatom, unalmas egy utitárs volt ön Minehead óta.

— Azon gondolkoztam, hogyan fogunk visszatérni.

— Hát hajón, vagy kocsin, vagy akár gyalog is a legközelebbi állomásig.

— Nem úgy értettem.

— Hát hogy?

— Sohse törődjék vele. Menjen előre. Sötétedik, s ön ismeri az utat.

Lord Rothwellnek némely mondása az utóbbi néhány óra óta valóban talányos volt.

Elértünk a kapuhoz s fölhaladtunk a lejtős kerti uton. A könyvesház ablaka világos volt, függönye félrehúzva. Benéztem az ablakon s apámat az asztal mellett láttam ülni, olvasgatva. A mint rátekintettem szép, szellemes, szomorú kifejezésű arczára, szívemet fájó szeretet dobogtatá

meg, s a mint elképzelttem az ő borús magányát, nem szégyenlem megvallani: könny gyűlt a szemembe s egy pillanatra úgy éreztem, mintha Claudine csak a második helyet foglalná el szívemben. De tudtam, hogy ez csak pillanatnyi érzés. Elfordultam.

— Megálljunk egy pillanatra, szólt Rothwell, ki ekkor már mellettem volt, — ne háborgassuk még . . .

Talán hangosabban beszélt, semmint akart, vagy lábunk alatt megrecsegett a porond: apám fölemelte fejét, s székeről felállva, odajött az ablakhoz. Kinyitotta.

— Ki az? kérdé

— Én vagyok, apám.

— Philip, fiam! . . . Hát még?

— Lord Rothwell.

Egészen az ablak mellett állottam; kezem a kezében volt, mialatt szóltam; mohó vágygyal néztem az arczára s elcsodálkoztam azon a különös kifejezésen, mely rajta átvillant, a mint megmondtam, hogy ki van velem. Visszahúzta kezét.

— Isten hozott mind a kettőtöket, mondá.
— Megyek ajtót nyitni.

Pár pillanattal utóbb a karjaiban voltam. Azután kinyujtotta kezét s kezet fogott Lord Rothwellel. Ha volt aggodalmam a miatt, hogy kísérom milyen fogadásban fog részesülni, az most eloszlott. A két férfi csaknem rokonszenvesen köszöntötte egymást.

Mrs. Lee, mihelyt meglepetéséből valamennyire magához tért, parancsot kapott, hogy készítsen olyan estebédet, a melyet csak tud. Azután fölmentünk szobáinkba, hogy az úti szennyből megtisztuljunk.

Felöltöztem, s ablakomat kinyitva, kinéztem. A parti sziklához csapódó hullámok moraja ezer emléket idézett föl lelkemben. Végre is, gondolám magamban, mégis csak kedves nekem ez a magányos, komor otthon. S a mint így elmerengtem, egy kart éreztem nyakamra fonódni.

Apám volt. Nesztelenül jött volt be, s most ott állott mellettem.

— Látogatásunk bizonynyal meglepte, mondtam vidáman.

— Nem, fiam. Vártalak. Éreztem, hogy mostanában hazajösz.

— Röstellnem is kell, hogy mennyire elhanyagoltam önt, mondtam.

— Nem azért . . . Szeretsz, Philip? kérde egyszerre, csaknem ünnepélyes hangon.

— Hiszen tudja. Bár bebizonyíthatnám — azon az egyen kívül.

Felsohajtott. El voltam rá készülve, hogy ismét szólni fog: mondjak le Claudineről. De nem.

— Ha meghalnék, mindig jó szívvvel gondolnál rám, fiam?

A világosság felé fordítottam az arcát s úgy néztem rá. Bágyadt mosoly játszadozott ajka körül.

— Miért mond ilyeneket, apám? Csak nem beteg?

— Nem, Philip, nem vagyok beteg. Erősebb és egészségesebb vagyok, mint évek óta.

— Akkor hát miért beszél így? Édes jó apám, ön nagyon levertnek látszik. Nem is csoda, mikor egyedül él itt. De Rothwellel majd felvidítjuk.

— Igen, te meg Rothwell fel fogtok vidítani. Hallom is már a lépcsőn. Készen vagy?

Karjába öltém karomat s úgy mentünk le az ebédlőbe.

— Örülök, hogy láthatom, kiáltá Rothwell.
— Olyan éhes vagyok, mint a farkas; de bizalmam Mrs. Lee iránt határtalan. Ez a devonshirei lóp csodálatos étvágy-élesztő.

Vidám hangon beszélt, de nekem úgy tetszett, mintha az csak erőltetett vidámság lett volna. Apám nem felelt. Kezembe adta a kulcsait.

— Eredj le a pinczébe, Philip. Hozz egy kis champagneit meg Lafiteet. Tudod, hol áll.

Mikor a palaczkokkal visszatértem, úgy tetszett, mintha vitát szakítottam volna félbe a két férfi közt. Az utolsó szavakat hallottam is — Lord Rothwell mondta.

— Esküszöm, hogy meg fog hallgatni, ha itéletnapig kell is itt maradnom!

Világos volt ebből, hogy már szóba hozta idejövételünk célját, de, attól tartottam, nem a

legeszéyesebb módon. Az én apám nem az az ember volt, a ki ilyen erőltetésnek enged.

Az étkezés szomoruan, szótlanul folyt. Apám már ebédelt, Lord Rothwell pedig nagyon is hamar kielégítette imént emlegetett nagy étvágását. Ugyyszólván csak magam ettem és ittam. Apám alig szólt egy szót is. Hallgatagon simogatta hosszú szürke bajuszát és hegybe vágott szakállát. Végre az én étvágym is ki volt elégitve. Apám odatolta a bort Rothwell elibe. Az nem fogadta el a kínálást.

— Rágyujt? kérdé apám.

— Majd önnel együtt a könyvesházban, viszonzá Rothwell nyomatékosan.

— Hát nem tágit?

— Nem.

— Akkor sem, ha megsértem?

— Nem sérthet meg. Hiábavaló lenne a kísérlet.

Apám sötét haraggal homlokán állt föl. Alig hihettem ugyanannak az embernek, ki pár perczczel előbb ugyyszólván könyörgött azért a szeretetért, mely őt kötelességből és hálából egyiránt megillette.

— Jöjjön hát, mondá rövidesen és parancsolóan.

S azzal megfordult és udvariatlanul ment előre. Én félig fölemelkedtem székemről.

— Jobb lenne, ha én is velök mennék, mondám.

Rothwell visszatolt.

— Maradjon itt, a mig szükségem nem lesz rá . . . és Philip, figyeljen . . . ha szokott valaha imádkozni — imádkozzék most, hogy ez a mai éjszaka rettenetes emlékezetü ne legyen.

Kiment a szobából, engem nagy ámulásban hagyva ott. Ugy rajta, mint apámon olyan izgatottságot és felindulást vettem észre, melyet a körülmények éppen nem igazoltak. Lord Rothwell most odaát az én ügyemet védelmezi, de én azt kezdtem magamban gondolni, hogy a diplomácia nem éppen erős oldala a derék férfinak. Azon kezdte, hogy dühbe hozta apámat. Nekem kell majd a kísérletet megtennem!

Szivarra gyújtottam. Mrs. Lee bejött s leszedte az asztalt. Hosszasan elcsevegtem vele. Kérdezősködött Valentin felől s csöppet sem volt megelégedve, mikor azt mondtam neki, hogy már régen nem láttam. Csodálkozott, hogy «az ur» miért volt ő rá olyan mérges, mikor a nevét említette, s miért tiltotta meg végre egész szigorúsággal még azt is, hogy valaha szóba hozza. És én is csodáltam, hogy apám miért van ennyire elfogulva az Estmere-család ellen.

Előbbi szavaira emlékezve, kérdezősködtem Mrs. Leetől apám hogyléte felől, s Mrs. Lee csakugyan megerősítette, hogy igen jól érzi magát. Azután az öreg lélek magamra hagyott a szivarrommal meg a gondolataimmal.

Claudinere gondoltam. Eltűnődtem, hogy mit

beszél odaát az a két ember olyan hosszasan. És eltűnődtem azon is, vajjon Chesham csakugyan elfogja-e küldeni a kihívást és ha majd találkozunk, én ölöm-e meg őt, vagy ő engem? Nem nagyon féltem. Űgyes lövő voltam, habár emberi lényre, a ki pisztolyt szögezett rám, még sohasem lőttem. De meghalni még sem szerettem volna. Nagyon is becses volt az élet. Mit csinálna Claudine, ha elesném? Szegény Claudine! És mit csinálna apám? . . . Milyen különös, hogy az imént a halálát emlegette, nem sejtve, hogy fia mennyivel közelebb áll ahhoz! . . . Hát Rothwell? Nos, Rothwell, úgy hiszem, eléggé szeret ahhoz, hogy Cheshamet boszúból lelőjje én miattam . . . Milyen különös, hogy ez a Rothwell, éltes ember létére, engem úgy megszeretett! Vajjon miért . . . és miért . . .

S az uti fáradalomtól kimerülve, elszunynyadtam székemben s két óra hosszát aludtam. Jó is volt, mert *az* éjszaka nem igen aludhattam többet.

Az ebédlő ajtaja nyitva volt, úgy hogy mikor a könyvesház ajtajának kilincse megfordult, fölébredtem. A Lord Rothwell mély hangját hallottam — de még fél álomban.

— Megigéred — becsületedre?

— A mig visszajösz — becsületemre.

Felugrottam. Az ajtó bezárult s Rothwell előttem állott. Az öles magas nagy ember szeme tele volt könnyel. Ajkamon elhalt a tréfás szem-

rehányás, a melyre készültem. Ránéztem s tudtam, hogy megindultságának nem közönséges oka van.

Megfogta mind a két kezemet, de nem szólt.

— Mi történt? kiálték föl. — Baj van?

Rothwell még most sem szólt, csak nézett rám azokkal a gyöngéd, szerető szemekkel.

— El kellett hinnie, mondám. — A bizonyíték kétségbevonhatatlan.

— El is hitte, Philip, s le van sujtva.

— Ő igazságos ember. Kárhóztatja magát, hogy olyan könnyen hitt a rágalomnak. Sajnálja a dolgot, de örül, hogy egy igaztalanság jóvá van téve, nemde?

Lord Rothwell még folyvást fogta a kezemet — folyvást nézegetett rám.

— Ő meg van győzve, Philip. Laurence Estmere tudja már, hogy a neje ártatlan.

— Laurence Estmere! Vagyis az én apám.

— Vagyis az ön apja. Philip, Philip! Tudja-e, miért szerettem én önt úgy, mint fiamat? Miért tudtam, hogy a sors önt rendelte ki ennek az elvégzésére? Miért mondtam, hogy ne kiméljen semmit, még a becsületet se, hogy kövessen el mindent, csak büntényt ne, hogy a valót kiderítse? Megmondjam-e? Elbirja-e?

Alig birtam lélekzeni, annál kevésbé szólni. Szemem oda volt tapadva a beszélő ajkára.

— Azért, Philip, mert ön fia annak a nő-

nek, a kit szerettem, annak a férfinak, a ki legjobb barátom volt. Mert az ön atya, William Norris, az az ember, a kit ön elítélt és kárhoz-
tatott: Laurence Estmere!

Világosság gyult agyamban, de egyszerre egész özönnel, olyannal, a minőt agyvelő ki nem állhat. Egy pillanat, vagyis inkább egy pillanat tizedrésze alatt egész életem elvonult előttem. Láttam és tudtam mindent. Nem olyan voltam, mint a ki meg van lepve, hanem mint a ki egyszerre felvilágosul. Semmi sem volt előttem kétes vagy homályos. Láttam és tudtam mindent, emlékeztem mindenre. De ez a minden nagyon sok volt. Testben és, úgy hiszem, lélekben is, erős férfi voltam, de ez több volt, mint a mit test vagy lélek elbirhatott. Életemben először és, reménylem, utoljára is elvesztettem eszméletemet, elájultam.

X.

Mikor az eszméltre visszaküzködtem, Lord Rothwellt láttam fölibem hajolni, ki homlokomat áztatta. Látva, hogy szemem nyitva van, bort töltött egy pohárba s odahozta. Gépiesen ittam meg, s azután, erőfeszítést téve, fölálltam. Elmém-
ben csak egy gondolat volt: Lady Estmere az én

anyám. Egyenesen az ajtó felé tartottam. Lord Rothwell utánam jött és megfogta karomat.

— Hova megy? kérdé.

— Anyámhoz — rögtön.

— Úljön le, Philip; ne legyen eszelős. Meg van zavarodva, ez csak természetes. Szedje össze magát.

— Mondom, hogy megyek az anyámhoz. Kicsoda ön, folytatám csaknem magamon kívül, — kicsoda ön, hogy közéje mer állani az anyának és fiának? Több mint husz éve szakasztott el egymástól a gonoszság! Többé nem választ el senki.

Rothwell, ki rendkívül erős ember volt, valósággal lenyomott egy székre.

— Úljön meg csöndesen, mondá, — és igyekezzék gondolkozni, megfontolni mindent. Jusson eszébe, hogy minden egyes ilyen szava újabb sebet üt az atyja szívéen.

— Miért nem tudtam én mindezt előbb? Mi joga volt önnek ezt eltitkolni?

— Figyeljen, Philip, vagyis most már Laurence, — több ok kötelezett arra, hogy tiszteletben tartsam az atyja titkát. Azon a napon, a melyen Cheshamet párbajban megsebezte, eltűnt. Keressem mindenfelé, de sehol sem találtam nyomát. Éveken át nem láttam s hírét sem hallottam. Mindössze csak annyit tudtam, hogy él. Ezt is az az egyetlen ember közölte velem, a ki tartózkodása helyét ismerte: Mr. Grace, az ügyvéd.

De Grace híven tartotta magát az utasításokhoz, s bár nagy vonakodás után vállalkozott arra, hogy elküldi neki egy levelemet, csaknem tizenkét évig semmit sem hallottam Laurence Estmere felől. Ekkor, mint ön is tudja, a véletlen idehozott az önök házába, s itt atyjában régi barátomra ismertem. Talán emlékezni fog még, hogy ő milyen határozottan tagadta ismeretségünket, míg végre én is hinni kezdtem, hogy valami különös hasonlatosság tévutra vezetett. Mert ha William Norris nem volt is más, mint Laurence Estmere: külseje nagyon megváltozott. Éppen a mint, bár kelletlenül, távozni készültem, eszembe jutott, hogy gyermekkorából egy kis forradás maradt a kezén. Megnéztem s láttam, hogy nem tévedtem. Ekkor aztán négy szem közt való beszélgetésre szólítottam fel. Mikor magunkra maradtunk, kérve kértem, könyörögtem, hogy térjen vissza a világba, térjen vissza nejéhez. Utaltam a nő erényes, kifogástalan életmódjára s esküdöztem, hogy én hiszek az ő ártatlanságában. Hasztalan volt minden. A büszke, érzékeny ember, ki halálosan megsebezve érezte magát, nem engedett. Azután önről kezdtem beszélni s mondtam neki, hogy milyen rosszul teszi, hogy önt ilyen magányban neveli. Azt felelte rá, hogy a miatt ön nem lesz rosszabb ember, sőt valószínűbb, hogy mint egyszerű Philip Norris derekabb férfi válik belőle, semmint ha rang és vagyon örökösének tudná magát. Ezt aztán nem is vi-

tattam, habár nézetem szerint ő főképp azért tartotta meg önt tudatlanságában, mert attól félt, hogy ha anyja nevét megtudja, fel akarná keresni, s őt elhagyná miatta. Mert atyja szenvedélyesen szerette önt és szereti most is . . .

Rothwell megállott. Én némán bólintottam fejemmel.

— Minden érvelés hasztalan lévén, végre elvesztettem türelmemet s azt mondtam neki, hogy az ő saját érdekében el fogom hiesztelni, hogy hol tartózkodik s egyáltalában nem szándékozom hallgatni. Erre ő fenyegetőzött, hogy ő úgy akar élni, a mint neki tetszik, s ha én elhiesztelem, hogy hol és milyen név alatt él és őt magányában háborgatni fogják, akkor igenis visszatér az emberek közé, de első dolga lesz megindítani a válópert. Hagyják őt békében, s akkor ő is békét fog hagyni mindenkinek. Én erre mérges lettem, s összevesztünk.

— De úgy váltak el egymástól, mint a legjobb barátok, mondám, visszagondolva arra a jelenetre.

— Igaz. De miért? Mert mialatt szemrehányásokkal halmoztam el, ő egyszerre csak föltekintett rám, éppen úgy, mint gyermekkorunkban szokta, s azt suttogta: «Öreg, hát te is?» . . . És én, mintha szintén visszaváltoztam volna iskolás fiuvá, nyakára fontam karomat s megesküvém, hogy helyes bár, vagy nem helyes, a mit kíván, úgy fogok tenni. Csupán azt remélhettem, hogy

az idő vagy a véletlen majd segít a bajon. Azt nem mertem remélni, hogy éppen az a fiu, a ki olyan hamarosan belefészkelte magát a szívembe, lesz eszköz a sors kezében.

Mélyen elgondolkoztam. Egyetlen vágyam az volt, hogy elmenjek anyámhoz, keblére boruljak s közöljem vele az örömhirt. Meg is mondtam ezt Rothwellnek. Ő ránczba vont a szemöldökét.

— Anyja várhat. Most atyjára kell gondolnia. Jöjjön be ő hozzá.

— Ma nem. Nem láthatom, nem akarom látni. Tegye jóvá előbb azt, a mit vétett.

— Tüstént jöjjön hozzá, ha mondom! Kicsoda ön, hogy ő felette ítéljen? Jusson eszébe, hogy ő akkor mit látott. Képzelve magát az ő helyébe. Jöjjön. Már is nagyon sokáig hagytuk magára.

Én még folyvást vonakodtam. Időre volt szükségem: hogy gondolkozzam, hogy magamhoz térjek. A Rothwell aczélos ujjai beleragadtak vállamba.

— Hallotta, mikor az imént kijöttem, hogy ő mit ígért nekem becsületszavára? kérdé.

Hangja olyan jelentős volt, hogy fagyos borzongás futott rajtam végig.

— Azt ígérte, folytatá Rothwell mély, halk hangon, — hogy nem öli meg magát, a mig hozzá vissza nem jövök. Nem megmondtam-e, hogy az az irás egy embernek a halálos ítélete lehet?

— És magára merte hagyni? kiálték föl. Jöjjön!

— Ne féljen . . . Ha Laurence Estmere megígért valamit, jóban bár, vagy rosszban, megtartja.

Ekkor már az ajtónál voltunk.

— Hadd menjek előre, suttogá Rothwell.

Én engedtem.

Apám az íróasztal mellett ült s a mint beléptünk, fölrezzent, mint a kit gondolataiból riasztanak föl. Előtte aranykeretű képecske feküdt, jobb keze egy pisztolyon tévedezett. Rothwell odament s rátette kezét a fegyverre. Apám nyugodtan engedte át. Engem rémület fogott el. Magamon kívül rohantam oda hozzá, borultam térdre s rimáncodtam, hogy gondoljon rám, mielőtt végzetes lépésre határozza magát.

Karja nyakamra fonódott.

— Ne félj, Laurence, mondá olyan nyugodtsággal, mely szinte természetellenes volt.

— Szólítson a nevemen! mondám.

— A te neved Laurence Estmere. Megmonadt neki, Rothwell?

— Meg, mindent.

— Akkor most nem kell többet mondanom, s csak azt kell még kérdezniem, vajjon fiam meg tud-e bocsátani.

— Nekem nincs mit megbocsátanom! Nincs, nincs! . . . De szegény anyám . . . az ő hosszú évi szenvedései . . . És mit kellett szenvednie önnek! Apám, apám!

Ő most is nyugodt maradt; de éreztem,

hogy borzongás fut rajta végig. Előre hajolt s nézte az asztalon levő képecskét. Az ő fiatal, bájos, boldog nejét ábrázolta az.

Azután levette kezét a vállamról. Fölállott s keblébe dugta az arczképet.

— Fáradt vagyok, mondá, — sok gondolkozni valóm van. Jó éjszakát, fiam. Jó éjszakát, barátom.

Alig tudtam, mit gondoljak magaviselete felől. Meg volt változva, az kétségtelen volt, de nyugodtnak és higgadtnak látszott. Pedig Rothwellnek el kellett tőle vennie azt a fegyvert, melyet — bizonyos vagyok benne — csak azért nem fordított szive ellen, mert megigérte, hogy nem teszi.

— Igaz, mondá aztán, — hol van most Chesham?

Olyan nyugodtan kérdezte ezt, hogy minden habozás nélkül feleltem:

— Monacoba ment.

Rothwell dühös pillantást vetett rám, s én beláttam, hogy esztelenséget követtem el.

— Jó éjszakát, mondá apám még egyszer.

— Laurence, szólt Rothwell, — abban bizonyos lehetsz, hogy nem veszitek el szem elől az éjjel.

Apám félig megvetően mosolygott.

— Jó fiu vagy, Frank, mondá, — de légy nyugodt.

— Nem vagyok, s nem foglak magadra hagyni.

Apám felelet helyett egy könyvet vett elő, a «Nevezetes birák életé»-t, s pár pillanatig lapozva benne, rámutatott Lord C. életrajzának egy helyére, melyben az volt elmondva, hogy e kiváló bíró mint ítelt egyszer halálra egy ártatlan embert, a mi utóbb sok bánatot okozott neki. Az író azonban nagy elmeéllel fejtette ki, hogy bánkódása csak tulságos érzelgősség volt, mert az igazságtalan ítélet nem őt, a bírót, hanem a hamisan vallott tanukat terheli.

Megértettük az utalást.

— Az imént jutott ez az eset eszembe, mondá apám. — Megváltoztattam szándékomat. Nem, a büntetés nem a félrevezetett bírót fogja sújtani, hanem a hamis tanut. Legyetek nyugodtak. Jó éjszakát.

Nem tehattünk egyebet, mint azt, hogy magára hagytuk s mi is szobáinkba tértünk. Szükségtelen mondanom, hogy le sem feküdtem. Sok, igen sok tárgyam volt a gondolkozásra. Menynyire megváltozott helyzetem! Claudine most már az enyém lehet, s milyen boldog nap lesz az, midőn egyesülve látom mindnyájunkat: apámat, anyámat, Valentint, Claudinet az Estmerek ősi kastélyában!

Hajnal felé már nagyon kívántam az álmat. Lefeküdtem, de csak perczekig aludtam, ismét fölébredtem, és ismét elaludtam. Végtelennek tet-

szett az éjszaka, de valahára mégis véget ért. Kevéssel nyolcz óra után felöltöztem s lementem. Rothwell csakhamar utánam jött.

Apám, ki korán szokott kelni, még nem jött le. Hiába vártuk a reggelihez is. Összenéztünk Rothwellel, s közös aggodalomtól üzelve, együtt mentünk fel apám szobájába. Üresen találtuk. Az ágy úgy volt, mint a hogy este megvetették. Apám le sem feküdt.

Elrémülve kérdezősködtünk a cselédektől. Nyitva találták reggel a ház ajtaját, de mindegyik azt gondolta, hogy a másik nyitotta ki. Egyik sem látott vagy hallott egész éjjel semmit. Mrs. Lee most megnézte apám ruhatárát, s azt találta, hogy több fehérnemű és néhány ruhadarab hiányzik belőle.

Apám tehát elutazott. Lopva ment el bár, nem kellett miatta tulságosan aggódnunk, mert ha öngyilkosság szándékával távozott volna, nem vitt volna magával ruhát. De hát hova ment? Ezen kezdtünk tanakodni Rothwellel. Én azt mondtam, hogy talán anyámhoz sietett . . .

— Nem, mondá Rothwell, — odament, a hova az ön tegnap esti vigyázatlan felelete utasította. Ha csak az uton el nem érhetjük, Monacóban fogjuk találni. Odament, hogy összeszámoljon Richard Cheshammel.

Kénytelen voltam Rothwellnek igazat adni. Avagy apám nem említette-e a «hamis tanu megbüntetését?»

Utána kell hát sietnünk. Igen, de a halászbárka már elment hajnalban — éppen az vitte el apámat. Kocsink nem lévén, gyalog kellett mennünk, s mivel holmink is volt és csak lassan haladhattunk, lekéstünk a vonatról. Ha apám az első vonattal utazott el, akkor huszonnégy órával előzött meg bennünket.

Hajnalban értünk Londonba, s hogy ott mégis teljes bizonyosságot szerezzünk arról, hogy apám hova mehetett, egy-két órai pihenés után fölkerestük Mr. Gracet. Az talán tudni fog valamit. Tudott is, de még folyvást szigoruan tartotta magát utasításaihoz, habár Rothwell megmondta neki, hogy én már mindent tudok. Sir Laurence Estmereről semmit sem akart mondani, s csupán az én kérdésekre (makacsul szólított tovább is «Mr. Philip»-nek), hogy «apám» nem járt-e nála, vallott meg annyit, hogy nála járt s kétszáz fontot vett fel tőle, hogy külföldre utazzék; de azt nem mondta meg, hogy hova utazik.

Mr. Gracetől távozva, megtettük készülteinket, hogy a legközelebbi vonattal Doverbe utazzunk.

— Én ugyan nem igen tudom, hogy miért megyünk utána, mondá Rothwell, — hacsak azért nem, hogy egy szép párbajnak legyünk a tanúi. Laurence Estmere ezuttal alaposan fog végezni Cheshammel.

— De megakadályozhatjuk a párbajt.

— Azt nem, ha csak mind a két ember

nagyon meg nem változott. Chesham, minden gazsága mellett is, sohasem volt gyáva; a mi pedig az ön atyját illeti, azt még sohasem voltam képes visszatartani attól, a mire magát egyszer elhatározta. Ha ő Cheshamet nyilvánosan megsérti, hogyan akadályozhatjuk meg mi, angol gentleman létünkre, a párbajt?

Nekem volt erre eszkööm: az elsőbbségi jog. Cheshamnek nem szabad az életét mással szemben kockáztatni, a míg én le nem számolok vele. Rothwellnek azonban erről nem szóltam.

— Mégis csak jobb lesz utána mennünk, mondám.

— Hát menjünk; de esküszöm önnek, Laurence, hogy ha az atyja meg akarja ölni azt az embert, meg is fogja tenni.

— De a mai világban már nem szoktak halálos párbajt vivni.

— Nem-e? Az olyan emberek, a kiket ön a klubban lát, nem igen; de én sok olyan párbajt láttam már ebben a korcs időben is. És ez olyan lesz. Ott fogok állani Laurence Estmere mellett ismét, és tanuja leszek, hogy az a gazember mint esik el, hogy többé föl ne keljen.

— De tegyük föl . . .

— Én nem teszek föl semmit, hanem egyet mondok önnek. Ha Chesham elevenen hagyja el a párbaj színterét, másnap velem fog szemben állani.

Ilyen jó szándéku három ember mellett a

Chesham élete bizony nem ígérkezett hosszúnak. Az elsősről azonban nem szándékoztam lemondani.

XI.

Este érkeztünk Monacoba. Szállást vettünk s azután átsiettünk Monte-Carloba, bizonyosak lévén abban, hogy a míg a játszó terem nyitva van, Cheshamet ott találjuk. Lord Rothwell, ki nem volt teljesen ment minden emberi gyöngeségtől, többször járt Monte-Carloban s jól tudta itt a járást meg a szokásokat.

A mint a játékterembe léptünk, Rothwell egy ismerőseivel találkozott, ki a klubból engem is ismert s ki mindjárt azon kezdte a beszélgetést, hogy miért nem jöttünk egy-két órával előbb; tanui lettünk volna a Chesham megkopasztásának. Végkép eluszott.

— Hogy történhetett ez? kérdém.

— Csodálatos szerencsével kezdte. Háromszor huzta a legmagasabb nyereményt. De egyszer csak bejött egy idegen ember, a ki vele szemközt foglalt állást s ránézett. Chesham tönkre volt téve.

Rothwell elnevette magát.

— Milyen volt az az ember? kérdém.

— Magas, előkelő külsejű, hegybe nyírott

szakállal. Ugy tetszik, mintha régente láttam volna, de nem tudom, hogy hol. Órákon át állt szemközt Cheshammel, néha, inkább csak a forma kedvéért, meg-megkoczkáztatva egy ötöst. De a Chesham szerencsáját teljesen megváltoztatta.

— Beszélte vele?

— Egy szót se; de Chesham rá-ránézett s a legédeskésebb arcot öltötte. Azután veszteni kezdett és folyvást veszített. Összezavarodott és úgy játszott, mint a gyermek vagy a bolond. Visszavesztette minden nyereségét s hozzá még vagy ötezer fontot.

— Mikor ment el?

— Még nincs fél órája. Örültem is, hogy elment, mert már nagyon bolondul uszott. Kölcsönöztem neki kétszáz fontot. Többet is akart, de azt mondtam neki, hogy kár lesz, a míg a szerencse ellene van. Így aztán elment.

— Hát az az idegen ember?

— Ugy gondolom az is elment; azóta nem láttam.

Ismerősünket, kitől a Chesham szállását megtudtuk, lerázva a nyakunkról, éppen távozni akartunk, midőn az arany-halmazokkal borított roulette-asztalok egyike mellett elhaladva, Rothwell megállott.

— Kisértsünk meg egy kis jóslatot, Laurence, mondá. — Hány éves ön?

Megmondtam neki, s ekkor ő négy napoleonot tétetett velem a mondott számra. Nyertem.

Ekkor az egésztest fölöttette velem a *vörösre*. Tetelem megkétszereződött. Ismét fölöttette s harmadszor is nyertem. Ekkor intett, hogy huzzam be a tizenkétezer frankomat.

— Gyerünk, mondá, — csillagunk emelkedőben van. Most már nem félek semmitől.

Ennyi babonásságot igazán nem tettem volna föl erről a művelt és tapasztalt emberről. De mivel a dolgunk sietős volt — apám azóta talán meg is egyezett már Cheshammal a párbajra nézve — nem szóltam. Egyenesen a Chesham szállására hajtottunk s én azt reméltem, hogy az én párbajügyemmel még elibe vághatok apámnak. De Chesham már nem volt a fogadóban. Az imént fizette ki számláját, kocsiba ült s elhajtatott. Nem utazott el, mert holmiját itthagytá s éjszákára bizonyosan visszatér még. A nizzai ut felé hajtatott. Ennyit tudhattunk meg a fogadóban.

— Talán valami barátját ment fölkeresni, hogy legyen a segédje, mondám Rothwellnek.

— Vagy elment, hogy találkozzék azzal, aki többé le nem veszi róla a szemét, viszonzá Rothwell nyomatékosan.

Megdöbbsentem.

— De éjszakának idején! Hiszen már tizenegy óra van! Aztán meg segédekre is van szükségök.

— Az éjszaka nem határoz. Nézze, a hold olyan fényesen világít, mintha csak nappal volna. És Laurence Estmere, a mikor Cheshamet lelövi,

nem törődik azzal, hogy éjszaka van-e vagy nappal, s van-e segéd vagy nincs.

— Akkor hát utánok! kiálték föl. — Pillanatot sem szabad veszítenünk.

Kocsiba ültünk s elindultunk a nizzai uton. S a mint az ut egyre magányosabb és elhagyottabb lett, én folyvást nagyobb sietségre nógattam a kocsist. Rothwell nem szólt. Homloka rideg, magatartása merev volt. Én, érezve, hogy a titkolózás már ugy is hasztalan, megmondtam neki, hogy apám ellenségével milyen ügyem van s hogy az elsőség az enyém. Rothwell nem árult el meglepetést.

— Az ön atyjának a joga régibb, mondá. — Semmi szin alatt sem fogja önnek átengedni az elsőséget.

Jó sokáig hajtottunk már tova a legnagyobb sebességgel, midőn egy másik, üres kocsi jött velünk szembe. Megállítottuk s kikérdeztük a kocsist. Elmondta, hogy egy urat vitt az imént, a ki innen körülbelől fél mértföldnyire kiszállott s bár botra támaszkodva járt, azt mondta, hogy gyalog fogja folytatni az utját a legközelebbi faluig, a hova igyekszik. Kocsisunk megkérdezte tőle, hogy hol tette le az utasát, s azután ismét lóhalálában hajtott tova.

A kijelölt helyre érve, Rothwell kifizette a kocsist s visszaküldte, azt mondva neki, hogy már nincs rá szükségünk. Busás borraivalót adott az embernek, s azután, karomat megfogva, csönde-

sen állott, míg a visszarobogó kocsi el nem tűnt szemünk elől.

Azután, letérve az utról, magával vont a közeli tengerpart felé. A mint a szirt széléhez értünk, alantabb egészen a parton két férfit pillantottunk meg. Az egyik magas, szálás volt, a másik alacsonyabb s botra támaszkodott. Semmi kétség: apám és Chesham, a kik egymással beszélgettek.

— Hála istennek, idejében érkezünk! kiálték föl.

S kiszabadítani iparkodtam karomat, hogy leszaladjak s közéje vessem magamat a két ellenségnek. De Rothwell olyan erősen tartott, mintha karom vaskapocsba lett volna szoritva.

— Bocsásson! mondám, küzködve, hogy kiszabaduljak.

— Mit akar tenni? kérdé halk, indulatos hangon.

— Mit! Megakadályozni a párbajt. Én akarok odaállni apám helyett. Enyém az elsőség! Bocsásson.

— Soha! Avagy Laurence Estmere meg legyen-e fosztva a boszujától? Üljön le, és nézze a végét.

Elámulva tekintettem rá. Szeme lángolt, arcának minden vonása a leghevesebb szenvedélyt fejezte ki. Láttam, hogy semmi szin alatt sem akar beavatkozni. Babonás hite azt sugta neki, hogy Chesham veszve van s ő csakis azért

jött ide, hogy szemtanuja legyen apám boszujának.

A pillanatok egymásután multak. Én is olyan indulatos lettem, mint ő.

— Bocsásson! mondám, — mert különben kiáltok és . . .

Nem mondhattam végig, mert a következő pillanatban már félig kábultan feküdtem a földön, testemen a Lord Rothwell hatalmas sulyával. Öltre fogott s úgy vágott a földhöz, mint egy gyermeket.

Fogalmam sem volt eddigelé arról, hogy valaki ilyen erős lehet. Olvastam utleírásaiban egy-egy szerény hangon elbeszélte cselekedetét, mely testi erejét bizonyítja, s másoktól is hallottam már az ő erős voltáról; de sohasem hittem volna, hogy valaki képes lenne engem teljesen magammal tehetetlenné tenni, s mialatt leszoritva tartott, félkezével még a számat is befogni igyekezett.

— Elment az esze, Philip? mondá. — Ha meg nem fogadja, hogy hallgatni fog és mozdulatlan marad, itt fogom önt tartani, a míg vége nincs mindennek, még ha megfuladna is alattam. Válasszon!

Hasztalan küzködtem. Karjai és lábszárjai olyanok voltak, mint egy-egy vasrud s nagy tenyere még folyvást befödve tartotta számat és majdnem megfulasztott.

— Igerje meg, mondá, — igérje meg, hogy

csöndesen viseli magát s nem mozdul. Ne féljen semmitől.

Ennél a helyzetnél jobb volt bármi is. Látnom kell, hogy mit csinál ott lenn az a két ember. Cheshamnek a pisztolya ebben a pillanatban talán neki van már szegezve apám szívének. Látnom kell, hogy mi történik.

Összeszedtem erőmet s valami fuldokló hanggal kifejezést adtam beleegyezésemnek. Rothwell erre levette a kezét s szabadon hagyott.

— Jöjjön ide és feküdjék le, suttogá. — Nem akartam ennyire durva lenni. De a párbaj megakadályozását nem engedhettem.

Odamentem a szirt szélére s lefeküdtem parancsolóm mellé. Mohó kíváncsisággal tekintettem le a partra.

A két férfi még mindig együtt volt, s én jól láthattam apámnak az arcját a holdfényben — azt a nyugodt, sápadt arcot, melyen az izgatottságnak legcsekélyebb nyoma sem tűnt föl . . . Óh, istenem! Milyen lesz ez az arcz tiz percz mulva?

Lehajlott s valami fehéret — úgy tetszett, zsebkendőt — tett le a homokra. Rámutatott s mondani látszott valamit Cheshamnek, ki beleegyezőleg bólintott.

— *À la barrière!* sugá fülembe Rothwell.

— Mit tesz az? kérdém lihegve.

— Mindegyik fél el fog távolodni a zsebkendőtől néhány lépésnyire, azután visszafordul s

akkor lő, mikor neki tetszik. Ha egyik fél lőtt és nem talált, a másiknak jogában áll előrelépni a zsebkendőig s ellenfelét lelőni. Halálra megy ez, Laurence. Chesham nem fog innen elevenen távozni.

Rothwell olyan bizonyos volt a maga babonásságában, hogy habár legkedvesebb barátjának az élete forgott a kockán, a legnagyobb elragadtatással beszélt. Összeborzadtam, torkom égettően száraz lett. Ha akartam volna is kiáltani, nem birtam volna hangot adni. Éreztem, hogy már most úgy is késő volna beavatkozni, pedig tudtam, hogy ha apám elesik, egész életem csupa önvád és lelkimardosás lesz. . . .

XII.

A két férfi most eltávolodott egymástól. Láthattam, hogy mindegyik fog valamit a jobb kezében. Néhány lépésnyire haladtak ellenkező irányba, s ezalatt nekem az a gondolat villant agyamba, hogy mi fog történni, ha Chesham, a milyen gazember, előbb talál löni, semmint apám készen van? Egyszerű gyilkosság lenne az, de visszariad-e ő ettől? Hiszen nincs tudomása arról, hogy két szemtanu nézi?

Hogy Rothwell az ő sajátságos állapotában mit gondolhatott magában, azt nem tudom, de

minden tagomban reszkettem, midőn láttam, hogy apám hátat fordít a fehér zsebkendőnek s eltávolodik néhány lépésre. Minden pillanatban vártam hallani Chesham fegyverének az eldördülését — a gyilkosságot.

De nem. Ennél talán mégis derekabb ember volt. Ő is, miként apám, hátrament a maga kijelölt helyére, s ekkor aztán a két férfi szemközt fordult egymásnak.

A távolság, mely köztök volt, semminek látszott. Ugy tetszett, hogy teljes lehetetlenség egymást elhibázniok. Megigérttem ugyan, hogy nem fogok kiáltani, nem zavarom meg őket, és mégis — miért nem kiáltottam? Most már igazán késő! Késő. Kiáltásom végzetessé válhatnék arra nézve, a kit szeretek.

Végig kell néznem e rémes tragédiát.

A két férfi szemben áll egymással. Chesham háttal van felénk. Látom, hogy eldobta a botját, s még ebben a végzetes pillanatban is eltűnődöm rajta, vajjon lesz-e még rá szüksége. Apámnak az arcját jól láthatjuk: nyugodt, merev, rettenetes az, mint egy boszuálló angyalé. Ugy áll ott, mint a kőszikla, mozdulatlanul, látszólag érzéketlenül.

Chesham fölemeli a kezét s ismét lebozsátja. Óh, miért nem lő apám s öli meg ellenségét? Hiszen abból a távolságból nem hibázhatja el? Mióta állanak már így? Órák, perczek, pillanatok óta?

Most Chesham előre lép egyet — kettőt — harmadikat! Fölemeli a kezét! . . . Óh, apám, lőjj! Öld meg, mielőtt ő öl meg téged! . . . Érzem, hogy Lord Rothwellnek a keze az én kezemet keresi s megszorítja. Hallom mély, gyors lélekzését, és szívem mélyében átkozom, hogy nem akadályozta meg ezt. Ha apám elesik, megölöm ezt az ál-barátot. Esküszöm!

Hah! Chesham czéloz. A hold sugara megcsillan a fegyver csövén. Nem nézhetem tovább. Beletemetem fejemet a gyepebe s behunyom a szememet . . .

Megtörtént! A lövés eldördült! Nem bírok magammal. Felugrom. Nehéz, zokogó sohaja az örömmek szakad föl keblemből. Apám egyenesen áll ott, csak olyan nyugodtan, mint előbb. Nem látszik, hogy megsérült volna.

Rothwell mellettem térdel s szenvedélyesen szorongatja kezemet. De nekem nincs más érzésem, más gondolatom, csak az a jelenet, mely ott alatt játszódik. Kinos gondolat villan agyamba . . . meghalni fogok látni egy embert.

Adjam meg neki, a mi az övé. Életemben most egyszer csodáltam igazán azt az embert. Elhibázott lövésével eljátszotta az életét. Jól tudta ő ezt. De azért rendületlenül állta meg helyét. Olyan bátran várta halálát, mintha kifogástalan, büntelen életet élt volna.

Ki tudná megmondani, hogy mit érzett, miatt azt a szigorú, sápadt arcot szemlélte —

annak az embernek az arcát, a kitől ő elrabolta boldogságát — azt az arcot, mely sem haragot, sem felindulást, sem irgalmat nem mutatott?

Lelki szorongása nem tartott sokáig. Sir Laurence Estmere három lépést tett feléje. Föl-emelte karját s látszólag gondtalanul czélozva, elsütötte fegyverét. A dördüléssel ugyanegy pillanatban Chesham előre tántorodott s aztán arcára bukott.

Apám meg sem nézte lövése eredményét. Eldobta a pisztolyt, egyenesen a szirtnek tartott s fölfelé kezdett jönni. Láttuk, hogy mellettünk kell elhaladnia.

— Megállítsuk? suttogám.

— A világ minden kincséért se! Feküdjék le! Ide ni. Itt nem fog bennünket látni.

Elrejtőztünk. Két perczczel utóbb apám mellettünk haladt el. Hanyagul lépkedett, mint a ki holdvilági sétát élvez. Addig néztünk utána, míg ki nem ért az utra.

Rothwellnek a felindultsága eloszlott. Szomoruan és komoly arczczal fordult hozzám.

— Bocsásson meg, Philip, ennek így kellett történni. Éreztem, hogy ez a végzet rendelése.

Nem tudtam neki még megbocsátani.

— Gyerünk le a partra, mondtam. — Nem hagyhatjuk úgy ott azt az embert.

— Gyerünk, ámbár tennünk semmit sem lehet. Az ön anyja szenvedése meg van bocsulva.

— Hova fog most apám menni?

— Mindjárt utána megyünk. Hallga! . . .

Mi az?

A távolból lódobogást hallottunk.

— Bizonyosan lóháton jött, mondá Rothwell — s a ló ott várt rá valahol. Láthatja: ő bizonyos volt benne, hogy vissza fog térni, Chesham pedig nem. Az ön atyját ma nem találjuk meg. Gyerünk le a partra.

Lebocsátkoztunk a szirten. Odafutottam Cheshamhez s fölemeltem. Rothwell, ki úgy értett a golyóokozta sebekhez, mint akár a legjobb orvos, megtapintotta az erét s véres ruháján egy lyukra mutatott.

— Egyenesen a szívébe lőtt, mondá. — Semmit sem tehetünk érte. Szörnyet halt . . . Fektesse vissza úgy, a hogy volt.

Engedelmeskedtem.

— Keresse meg a másik pisztolyt, a melylyel az atyja lőtt.

Körülnéztem s megtaláltam. Megvizsgáltuk. Chesham nevének a kezdőbetűi voltak belezűstözve. A párja a halott megmervült ujjai között maradt.

Rothwell fölvette a zsebkendőt, rácsavarta a pisztolyra s izmos karjának egy hatalmas mozdulatával messzire behajította s tengerbe.

— Ott fog maradni, míg valami földindulás meg nem változtatja a tengert és a szárazföldet.

Menjünk ; itt már nem tehetünk többet. Az itt maradás veszélyes lehet.

— Így hagyjuk ezt a szegény nyomorultat ?

— Így. Mit tett ő, hogy az ön atyjának a fiától részvétet érdemelne ? Jöjjön.

Ridegen beszélt, mintegy megvetést érezve az én gyöngeségem iránt. De igazat mondott. Az az ember nem érdemelt tőlem semmit. Ott hagytuk.

Visszamentünk Monacoba. Késő volt már ahhoz, hogy apámat megtaláljuk. Lefeküdtem, azon imádkozva, hogy a végzetes eseménynek rettentő következményei ne legyenek. Remegtem, hogy apámat el találják fogni a Chesham meggyilkolásáért. Törvény előtt vétkes lenne.

Másnap reggel kérdezősködtünk egy olyan külsejű ember után, a milyen apám volt, s megtudtuk, hogy egy magát Norrisnak nevező uriember vendége volt a kisebb fogadók egyikének. Ott ebédelt s ebéd után elment. Tizenegy óra tájban visszajött s azt mondta, hogy lóra van szüksége, a melyen Nizzába mehessen. Reggel majd visszaküldi valakivel. Mivel ebbe nem igen akartak beleegyezni, följánlotta, hogy leteszi a ló árát s majd visszakéri a pénzt, ha a ló hazakerül. Az ajánlat kissé furcsa volt, de mivel minden angol ember többé-kevésbé bolond, nem csodálkoztak rajta. Lefizette a pénzt s megkapta a lovat. Ha visszahozza, megkapja a pénzét. Kicsiny mál-

háját felkötötte a nyereg kápájára, kifizette a számláját s eltávozott.

Apám tehát, miután boszut állott vagy igazságot tett, Nizzába ment, a honnan kétségki-
vül elutazott az első reggeli vonattal, s így is-
mét jóval előttünk jár.

Én rögtön utána akartam indulni, de Roth-
well ellenezte tervemet

— Itt kell maradnunk még legalább is két
napig, mondá. — Isten tudja minő gyanura adna
okot hirtelen távozásunk. Atyját most már nem
kell féltünk. Hadd menjen haza csöndesen.

Ott maradtunk tehát még két napig. Min-
den pillanatban vártam annak a hírét, hogy meg-
találták a Chesham holttestét. Folyvást vissza-
gondoltam arra a mozdulatlan tetemre, mely
arczczal lefelé feküdt a parti homokban, a kicsap-
kodó hullámok közelében. Annyira izgatott és
nyugtalan voltam, hogy a játékban kellett szóra-
kozást keresnem. Nagyban játszottam, de a szeren-
cse nyájas volt hozzám, és sokkal gazdagabban
hagytam el Monte-Carlot, semmint odajöttem.

Mult estei ismerősünk észrevette a Chesham
kimaradását.

— Nagyon valószínű, hogy agyonlőtte ma-
gát, mondá. — Ugy gondolom, elvesztette min-
denét.

Kivártuk a két napot, s mivel ezalatt sem-
mit sem hallottunk, hazaindultunk. Csak az ezután
való napon találták meg a holttestet. A helyzet

nem kívánt magyarázatot. Magányos hely a tengerparton — egy tönkrement játékos, szíven löve, — kezében saját pisztolya . . . Az ilyen esetek, ha sokat magyarázgatják, könnyen ártalmára válhatnak a Monsieur Blanc ügyesen vezetett intézetének. Lehetőleg hallgatni iparkodnak hát az ilyesmiről. Senki sem volt, a ki a halott után tudakozódott volna, pénz pedig elegendő volt a zsebében ahhoz, hogy eltemessék rajta. Eltemették hát s rávésték a nevét egy sírkőre. Ha volt örököse, arra semmi sem maradt utána. Kocsisa, a ki a tragédia színhelyére kivitte, meg a mienk, valószínűleg sohasem értesült a dologról, vagy nem törődött vele. Richard Chesham a hant alá került, s ezzel vége volt mindennek.

XIII.

Hazautaztunkban sokat tanakodtunk azon, hogy apám hova mehetett s hol találhatnók meg a legnagyobb valószínűséggel. Csakis a Rothwell vérmes reményei tartottak vissza attól, hogy szomorú aggodásba ne essem. Ő úgy vélekedett, hogy apám legelőször is Mr. Gracehez megy, hirt halani Lady Estmere felől, s mire mi találkozunk vele, már meglesz a bocsánat és a kibékülés.

Én kétkedtem ebben, bár váltig iparkodtam elhinni; valami különös aggodalom szállott meg,

hogy apám, bár cselekedetei elég józanoknak látszottak, nem volt egészen beszámítható állapotban. Az a különös éjféli párbaj; az a gondtalanság, melylyel a halállal szembeszállott s melylyel a szintért elhagyta, nyilván olyan bizonyosnak érezve azt, hogy célja el van érve, hogy szükségesnek sem tartotta meggyőződni arról, vajjon ellensége él-e még vagy meghalt; az a nem-törődés, hogy gyilkossággal találják vádolni — mindez, a mint elgondoltam, azt látszott bizonyítani, hogy különös, rendkívüli lelki állapotban kellett lennie.

Rothwell nem értett velem egyet. Apámnak a helyében ő is így cselekedett volna. Igazság, szigorú igazság lőn szolgáltatva; s most a kibékülés és a boldogság napjai fognak következni.

Londonba érkeztünkkor elhatároztuk, hogy még egyszer elmegyünk Mr. Gracehez. Ha ő semmit sem tud, akkor sürgönyzünk Mrs. Leenek. Ha pedig apám ott sincs, anyámnál fogjuk keresni, kinek a hollétéről valamikép tudomást szerezhetett.

Elementünk Mr. Gracehez. Az öreg ur nem látta kliensét s nem is vett tőle hirt elutazása óta. Sürgönyöztünk Mrs. Leenek, de óráknak és óráknak kellett eltelni, míg egy olyan félreeső helyről, mint Torwood, válasz érkezik. Azután sürgönyöztünk Lady Estmerenek, nem árulva el semmit s csak azt kérdezve, hogy nem történt-e valami szokatlan dolog. A válasz csakhamar

megérkezett: «Semmi. Jól érzem magamat.» Bizonyos volt tehát, hogy Sir Laurence még nem kereste föl a nejét.

Később napközben ismét elmentünk Mr. Gracehez, s mialatt nála időztünk, sürgöny érkezett az estmerei jószágigazgatótól:

«Sir L. hazajött. A Dower-Houseban van. Igen beteg és különös magaviseletü.»

A legközelebbi vonat már éjszak felé vitt bennünket. Abban állapotunk meg, hogy Mr. Grace, ha szükség lenne rá, másnap utánunk jön, s ha apám állapotát aggasztónak találjuk, orvost is hoz magával.

Az utolsó állomástól a Dower-Housig még mértföldeket kellett tennünk kocsin. Hajnal volt, mire odaérkeztünk. A házban mindenki talpon volt, s a jószágigazgató rögtön elfogadott bennünket. Rothwellt régóta ismerte s midőn meghallotta, hogy ki vagyok, örömét fejezte ki, hogy valahára beléptem őseim hajlékába. De nekünk nem volt időnk az udvariaskodásra. Sürgetően kérdezősködtem a történetek felől.

— Mrs. Payne legjobban elmondhatja, felelt az igazgató. — Előhivom.

Az öreg asszony bejött. Az igazgató bizonyosan megmondta neki, hogy kik vannak itt; képzelhetni hát meglepetését, midőn azt látta, hogy a Sir Laurence nagyobbik fia én vagyok. De okos asszony lévén, későbbre hagyta a kér-

dezősködést, s lehetőleg röviden elmondta, hogy mi történt.*

Sir Laurencé egyszer csak váratlanul be-toppant Estmere-Courtba. Mrs. Payne, habár több mint husz éve nem látta, rögtön ráismert. Sir Laurence egyetlen szóval sem adta magyarázatát váratlan látogatásának. Sajátságos álmatag módon ment be a házba s egyenesen a neje hálósobájába tartott. Itt a butorzatot letakarva látván, azt kérdezte, hogy Lady Estmere nincsen e itthon.

Mrs. Payne, ki utána ment, annyira meg volt ijedve, hogy alig tudott felelni, de valahogy mégis kidadogta, hogy «mylady elment.»

Ah, akkor a Dower-Houseban lesz, mondá erre Sir Laurence. — Utánamegyek. Szóljon, hogy nyergeljék meg a lovamat.

A jó asszony nem tudta, mitévő legyen. Rábámult gazdájára s azon kezdett tünődni, hogy nem kísértettel van-e dolga.

— Tegye a mit parancsoltam, szólta Sir Laurence szigoruan. — Rögtön! Nincs vesztegetni való időm.

Mrs. Payne kisietett és tanácskozni kezdett a férjével. Mind a ketten meg voltak ijedve, s lehetőleg engedelmeskedni iparkodtak uruknak. Véletlenül úgy esett, hogy egy szomszéd gazda épp aznap a faluban járt látogatóba, s mint takarékos ember, a Payne engedelmével az urasági istállóba állította be lovát. Payne tehát — szük-

ség törvényt bont! — felhasználta a barátja lovát. Megnyergelte, odahozta a ház elibe s fogta Sir Laurencenek a kengyelt. Emez nyeregbe vetette magát s elnyargalt, Mrs. Paynet és férjét olyan tehetetlen ámulásban hagyva ott, hogy — mint az asszony magát kifejezte — akár egy tollal is le lehetett volna őket ütni a lábukról.

Sehogy sem értették a dolgot. De valamit mégis kellett tenni. Az uraság a Dower-Houseba vágtat, a mely éppen olyan elzárt, használhatatlan állapotban van, mint Estmere-Court, s csak egy bamba öreg ember lakik benne, meg a felesége. Payneék rögtön elindultak s értesítették a szomszédságban lakó jószágigazgatót, hogy milyen különös dolog történt. Emez az első pillanatban arra gondolt, hogy valami levél vagy távirat vezette őket félre, mert nem hihette, hogy Sir Laurence annyi évi távollét után ilyen váratlanul tért volna vissza. Payneék csak nagysokára tudták meggyőzni arról, hogy nem tévednek. Ő maga sohasem látta Sir Laurencet, mert ez utóbbinak az elbujdosásakor még nem volt a család szolgálatában. De Payneék ismerték, s egész határozottsággal erősítették neki, hogy az uraság hazajött. Így aztán Mr. Blacknek intézkednie kellett s gondoskodnia arról, hogy az uraság lehető kényelemben találja magát itthon. Pár percz alatt befogatott s Mrs. Paynenel, meg egy nőcseléddel együtt a Dower-Houseba sietett.

Sis Laurence csakugyan odajött, halálra

ijesztve a ház öreg gondviselőit. Körülnézett s egyszerűen megparancsolta, hogy hozzák rendbe a házat, mintha legalább is egy sereg szolgálja állna rendelkezésére. Azután kiment, nyilván hogy széjjel nézzen a birtokon.

Mr. Black, Mrs. Payne meg a cseléd nagyon megijedtek, midőn ezt hallották; de hát engedelmessé kellett. Az asszonyok szorgosan láttak munkához s egy óra múlva a nappali szobák egyike csaknem használható állapotban volt. Sőt holmi ebéd félét is készítettek. Időközben Mr. Black elment, fölkeresni Sir Laurencet. Bemutatta magát neki, de olyan fogadtatásban részesült, hogy hűledezve, leverten tért vissza a házba. Sir Laurence röviden azt mondta neki, hogy ne háborgassa s lásson a dolga után. Ugy hogy Mr. Black attól kezdett tartani, hogy az uraság visszatérte reá nézve végzetessé válhatik.

Sir Laurence végre visszajött a házba s hidegen kérdezte, hogy készen van-e az ebéd. Mrs. Payne félve és reszketve adta be azt, a mi volt. Sir Laurence redőbe vonta homlokát.

— Tegyenek még egy terítéket, mondá. — Lady Estmere mindjárt itt lesz. Nem jött még meg?

Mrs. Payne kiment s várta, hogy mi fog történni. Sok végezni való volt még. Világos volt, hogy Sir Laurence itt akar maradni éjszakára: hálósobát kell tehát rendbehozni; már pedig

olyan házban, a mely több mint husz éve zárva volt, ez nem könnyü dolog.

Több izben hallották Sir Laurencet kimenni a szobából s meglesték, a mint kiállott az ajtóba s végig tekintgetett a kocszi-uton; sőt lement a kapuig is és nézelődött, mintha valakinek az érkezését várná. A cselédek azt kezdték hinni, hogy Lady Estmere épp olyan váratlanul fog megjelenni, mint a férje.

De az idő már későre járt s ő nem jött. Sir Laurence nem adott jelt magáról. Mrs. Payne a szoba ajtajához lopózott, s a mint hallgatózott, azt képzelte, mintha beszélni hallaná. Megijedt s elszánta magát, hogy bemegy a szobába, mintha le akarná szedni az asztalt. Benyitott s első pillantásra látta, hogy gazdája hozzá sem nyult a szegényes ebédhez, Sir Laurence maga pedig egészen fel volt indulva s magából kikeelve szenvedélyesen nyujtogatta ki a karjait, könyörgő hangon szólítgatva nejét, hogy térjen vissza hozzá.

Világos volt, hogy láza van és félrebeszél. Nem volt mit tenni, mint ágyba fektetni a beteget és orvosért küldeni. Mind a kettő nehéz feladat volt. Az elsőt elvégezték valahogy, s ekkor aztán a szegény leforrázott Mr. Blacknek megint elő kellett vennie a fáradt lovát s mértföldekre hajtani el orvosért. Az orvos végre megjött s kijelentette, hogy Sir Laurencenek agyláza van; a mennyire e pillanatban megítélheti, most még

nincs veszély, habár több olyan tünetet észlel, a melyekről nem tud magának számot adni.

Reggel aztán Mr. Blacknek eszébe jutott, hogy sürgönyöz Gracenek. A sürgönnyt mértföldekre kellett vinni, a míg föl lehetett adni, s így történt, hogy mi csak estefelé tudtuk meg, hogy mi történt.

Ez a velege annak, a mit Mrs. Payne a Sir Laurence hazatértéről mondani tudott. Az elbeszélés kínos aggodalomba ejtett bennünket, s én, a mint apám mostani állapotát Monacóban tanúsított különös magaviseletével egvbevettem, attól rettegetem, hogy az utóbbi napok izgalmi megzavarták elméjét. Azonnal be akartam hozzá menni, de Rothwell azt mondta, hogy jobb lesz előbb az orvossal beszélni, ki Mr. Blacknek a kérésére a házban maradt éjszakára is.

Az orvos aztán azt mondta, hogy Sir Laurence nagyon beteg, erős láza van, de a láz nem volna elég ok arra, hogy ilyen különös állapotban legyen. Nem akar, mondá, vészjósló lenni, de attól tart, hogy itt valami agybántalom forog fenn; ideiglenes vagy tartós hatású lesz-e ez, azt nem tudja megmondani, de az az egy bizonyos, hogy a beteg nem forog veszélyben. Bemehetünk hozzá, beszélhetünk vele; sőt talán jót fog tenni neki az a tudat, hogy szerettei vannak körülte.

Bevezetett bennünket a beteg szobájába.

Apám tágra nyitott szemmel, sötét, vágyakozó, mohó tekintettel feküdt ágyán. A mint be-

léptünk, felénk fordítá tekintetét, de nekem úgy tetszett, mintha szeme túl nézne rajtam s Rothwellen nyugodnék.

A mint gyermekkori barátja közelebb ment hozzá, fölemelkedett s kinyújtotta kezeit.

— Frank! Frank! kiáltá. — Itt van? Eljött veled?

— Még nem, de nem sokára itt lesz, felelt Rothwell.

— Nem sokára! De mikor? Miért tartják tőlem távol? Miért nem bocsátottak hozzá annyi ideig? Margaret! Szerelmem! Feleségem! Óh jöjj, a míg nem késő!

Visszahanyatlott a párnákra, újra meg újra ismételve:

— Szerelmem, hitvesem, óh jöjj hozzám!

Odamentem az ágyhoz s megfogtam a kezét.

— Apám, szólék, — ismer?

— Ismerlek; te vagy a nagyobbik fiam, de te együtt voltál velem azokban a sötét, keserves napokban. Most nem fiamra van szükségem. A feleségemet, szerelmemet kivánom! Óh kegyetlenség! Miért tartották tőlem távol? Drágám! Olyan hosszúak voltak azok a napok — olyan hosszúak . . . Jöjj!

Hangja suttogássá gyengült. Szánalmas, esenkedő mozdulattal nyújtotta ki két kezét.

— Jöjj! suttogá kimondhatatlan gyöngédséggel.

Fölálltam s visszamentem Rothwellhez.

— Az utóbb történetekről semmit sem tud, vagy legalább semmire sem emlékszik, mondá Rothwell. — El kell mennie anyjáért, Philip.

— De el fog-e jönni? kérdém, a mint eszembe jutott, hogy husz év óta mit kellett szenvednie.

— Menjen el hozzá s mondja meg neki, milyen állapotban hagyta itthon atyját, milyen beteg s mint hívogatja őt. És ő el fog jönni, vagy pedig nem az a nő, a kinek annyi éven át ismertem.

— Miért suttogtok? kiáltott ránk apám. — Frank, álnok barát! Te csaltad el? Elrejtetted? Szeretted valamikor. Sohasem mondtad, de én tudtam. Add vissza! Add vissza a hitvesemet!

Rothwell odament hozzá s vállára tette a kezét.

— Philip elmegy érte. Légy türelemmel.

— Philip! Ki az? Menjen a fiam — a nagyobbik fiam, Laurence, a ki itt van veled. A másik fiam, az még nagyon fiatal. Küldjed csak Laurencet.

— Rögtön elmegy érte, ha megígéred, hogy türelmes leszel és nyugodtan várakozol.

— Nem voltam-e türelmes és nem várakoztam éveken — hosszú, sötét éveken át? Most már kifogyott a türelmem. Margaret, hitvesem, szánj meg és jöjj hozzám!

Nagy izgatottságnak a jelei kezdtek rajta mutatkozni, de Rothwell az ígélet ismétlésével megnyugtatta.

— Menj, Laurence, tüstént, szólt, hozzám fordulva.

Megszoritottam apám kezét s megcsókoztam homlokát. Azután kimentem a szobából. Rothwell csakhamar utánam jött.

— Feküdjék le és aludjék, mondá. — Reggel pedig üljön kocsira, hogy a legelső vonattal elmehessen. Addig már nem találkozunk, mert én folyvást atyja mellett leszek.

— Hadd viraszszak mellette én is.

— Nem. A mig azt gondolja, hogy ön utban van, megnyugtathatom. Mondjon el anyjának mindent, s ne jöjjön vissza nélküle. Ha rögtön jöhet, holnap estére itt lehetnek.

Hiába könyörögtem, hadd lássam apámat még egyszer, Rothwell nem engedett. Megigérte, hogy reggel fölkeres és megmondja, hogyan töltötte apám az éjszakát.

Mikor reggel az indulás ideje elérkezett, örömmel hallám, hogy állapota nem fordult rosszabbra. Ha Rothwell mellette volt, aránylag nyugodtan viselte magát

A legjobbat remélve indultam hát el, értesíteni a történekről Lady Estmeret — anyámat.

XIV.

Anyám épp Dorsetshireben időzött egy régi barátnőjénél. Tudtam a helyet s ismertem a körülményeket, de némi nehézséget okozott a kellő legrövidebb ut megválasztása. A mint az ilyen sietség mellett rendesen történni szokott, vagy eltévesztettem az utat, vagy rosszul utasítottak — elég az hozzá, hogy éjjeli tíz órakor több mint tizenkét angol mértföldnyire voltam utam céljától.

Nagynehezen sikerült egy kocsit szereznem; de a ló fáradt volt, az ut pedig dombos, úgy hogy körülbelől éjfél volt, mikor ahhoz a házhoz értem, a melyben édes anyám vendégül tartózkodott.

A házban mindenki aludt már, de az én küldetésem nem türt haladékot és nem engedett udvariasnak lennem, még ha a magam részéről hajlandó lettem volna is reggelig várni azzal, hogy magamat anyámmal megismertessem.

Szivem hevesen dobogott, a mint megrántottam a csengetyüt s vártam, hogy kijöjjön valaki. Nemsokára vasreteszeket hallottam eltolni, zárat nyikorogni s aztán a kapu kinyílt vagy két arasznyira.

Egy férfi hangja kérdezte tőlem, hogy mit keresek. Megmondtam, hogy rögtön beszélnem kell Lady Estmererrel egy igen fontos ügyben. Megneveztem magamat, s az ember, miután jól megnézett, bebocsátott.

Az álmos, félig felöltözött ember bevezetett egy szobába, gyertyát gyújtott s aztán kiment, hogy előhívja Lady Estmeret. Magamra maradva, azon gondolkoztam, hogy most mi fog következni.

Lady Estmere pár percz mulva megjelent. Csinos pongyola-köntös fedte egész alakját. Gyönyörű, meglepő szép haját semmi sem takarta. Az aggodás, melyet ez az éjjeli látogatás igen természetesen okozott, a szokottnál élénkebb kifejezést kölcsönzött arczának. Sohasem láttam még kedvesebbnek és szebbnek, mint ebben a pillanatban, midőn azt voltam neki mondandó, hogy én vagyok a nagyobbik fia.

Sietve közeledett felém.

— Philip! mondá. — Ilyenkor! Mi történt? Szóljon! Valentin . . . az a vadászat! . . .

— Valentin igen jól érzi magát, kedves Lady Estmere. Nem láttam ugyan, de pár nappal ezelőtt hallottam hirt felőle.

— Akkor hát Claudine . . . Beszéljen, ne hagyjon ebben a kinos bizonytalanságban.

— Claudine, reménylem, szintén igen jól van.

— Hála istennek, hogy ő felőlök nem hoz rossz hirt. Minden egyebet, ugy hiszem, könnyen

viselek el. Ön izgatottnak látszik . . . fontos közlendője van?

— Kérem, kedves Lady Estmere, üljön le, mondtam, s odavezettem egy pamlaghoz.

Leültem melléje s kezemben tartottam kezét. Ő meglepetve nézett rám, de nem húzta vissza.

— Beszéljen, monda.

Számtalanszor gondoltam el ezt a jelenetet az utolsó néhány nap alatt. Gyöngéden akartam tudtára adni a nagy ujságot, el is készültem rá, hogyan fogom előadni. De most, hogy a pillanat elérkezett, sem szavam, sem gondolatom nem volt — csak vágyam, kimondhatatlan forró vágyam, hogy keblemre öleljem anyámat, megmondjam neki, hogy szeretem és szeretni fogom mindörökké, és kérjem, hogy szeressen engem ő is, hiszen olyan régóta várok erre az anyai szeretetre!

De nem mertem engedni vágyamnak — félttem a váratlan hír következményeitől; hisz előttem volt a példa, hogy milyen hatással volt az reám. Pedig én erős férfi vagyok, anyám pedig szenvedő, gyöngé nő.

Türtőztettem magamat.

— Jó hirt is hozok, rosszat is, mondtam. — De mind a kettő olyan fontos, hogy közlését nem halaszthattam reggelre.

Anyám aggódva tekintet rám.

— Kedves Lady Estmere, mondtam, — hogyan adjam tudtára, hogy mi történt? . . . Vala-

kitől jövök, a ki egykor szerette önt . . . Valakitől, a ki megbántotta s most jóvá akarja tenni hibáját.

Elsápadt.

— Vannak hibák, a melyeket nem lehet jóvá tenni, mondá.

— Nem; csak megbocsátani . . . Lady Estmere, én Sir Laurencetől, az ön férjétől jövök.

Nem szólt, de kezét ki akarta huzni kezemből.

— Üzenetet hozok. Meghallgatja? Béke-üzenetet.

Keserüen nevetett. Kezét olyan hirtelen kapta ki kezemből, hogy nem akadályozhattam meg. Fölállott, s rám nézett.

— Valahára, mondá keserü hangon. — Bekövetkezett hát végre; gyalázatban töltött fél élet után kegyeskedik hát végre üzenetet küldeni . . . Üzenetet! Sőt talán azt is fogja ön mondani, Mr. Norris, hogy bocsánatát küldi.

— Oh, nem, nem ez az. Higyje meg nekem — most már világos előtte minden; tudja, hogy méltatlanul bántotta önt gyanujával; tudja, hogy ő gonosz cselnek az áldozata volt.

— Mindezt tudja?

— Igen.

— És önt küldi hozzám! Óh istenem, ez valamennyi közt a legnagyobb bántalom! Ha álmodtam arról, hogy valamikor meg fogja tudni a valót, hozzá álmodtam azt is, hogy azon a

napon el fog hozzám jönni s az ő ajka lesz az első, mely ezt tudtomra adja . . . És ime, mást küld !

A megvetés, mely hangjában nyilatkozott, leirhatatlan.

— Engedje megmagyaráznom . . . szólék élénken.

— Megmagyaráznia ! Igen, hát csak magyarázza meg, hogy Sir Laurence miért bizta meg üzenetével önt, a ki tudtommal ő reá nézve idegen.

Milyen szép volt haragjában ! Hogyan is állhattam meg, hogy rögtön el nem árultam magamat ?

— Azért választott engem, mert én vagyok, vagyis voltam az ő felvilágosításának szerencsés eszköze. Drága Lady Estmere, éjjel-nappal fáradtam az igazság kiderítésén. A véletlen segítségemre volt; egy cseléd, ki önnél szolgált, valomást tett halálos ágyán. Sir Laurence, midőn erről értesült, meg volt győzve.

Hangja fagyossá lett :

— Köszönöm jó szándékát, Mr. Norris ; de buzgalma rosszul volt alkalmazva. Én ugy vélem, hogy azt, a minek ön nyomára jutott, kikutathatta volna Sir Laurence is, ha akarta volna. De ne vitassuk ezt tovább. Jó éjszakát, Mr. Norris — gondoskodni fogok, hogy szobát kapjon.

S büszkén lebegett el mellettem. Utána mentem s megfogtam kezét.

— Egyéb s még különösebb közlendőm is van, Lady Estmere.

Hangom elárulhatta felindulásomat. Megfordult s meglepetve nézett rám.

— Láttam idősebbik fiát, Laurence Estmeret, mondám.

Reszketett, s meg kellett fogóznia az asztalba.

— Az én fiam Valentin, mondá. Más nincs.

— De igen, kiáltám hévvel, van! Van, a ki csak úgy fogja szeretni, mint Valentin; a ki sohasem ismerte az anyai szeretetet, sohasem tudta, hogy anyja életben van.. A ki gyermekkorá óta idegen nevet viselt... Óh, hát nem tudja, megérteni? Szóljon, óh szóljon!...

Szeme arczomra tapadt, ajka reszketett, mintha nem tudna szavakat találni.

— Miért jövök én Sir Laurence Estmeretől? kiáltám. — Azért, mert Sir Laurence Estmere az én apám, mert én az ön fia vagyok! Óh anyám, édes anyám! Gondolja meg, hogy gyermekkoromból sem emlékszem az anya csókjára, szeretetére! Csókoljon meg, anyám, szeressen, hadd legyek valahára boldog!

Ráföntam két karomat s szenvedélyesen csókolgattam arcát. Pillanatokig tartott, a mig észrevettem, hogy élettelen testet ölelek. Elájult.

Lefektettem a pamlagra s áztattam homlokát. Nem kiáltottam segítségért, az én kezemen

kivül más ne érjen hozzá . . . Csakhamar mély sohajjal vett lélekzetet s szeme fölnyilt.

Keveset kell még mondanom erről az éjszakáról. Órákon és órákon át ült együtt az anyafiával, egyetlen, szakadatlan ölekezésben. Kevés szó, vagy legalább olyan, melynek összefüggése lett volna, hangzott el ajkunkról. Szívünk öröme sokkal nagyobb, mérhetetlenebb volt, semhogy szavakba önthettük volna — oly csodálatos öröm volt ez, hogy csaknem megfeledkeztem arról, hogy meszire innen egy ember fekszik ágyán, kinek talán élete függ anyám bocsánatától.

— Anyám, suttogám, — édes anyám, eljön velem apámhoz?

— Nem lehet, nem mehetek . . . Neki kell ide jönnie.

— De el fog jönni, anyám. Megmondjam-e, milyen állapotban hagytam el? Ott van abban a házban, a melyből önt elüzte. Lázban fekszik s éjjel-nappal önt szólitgatja Jöjjön és mentse meg.

— Beteg? Az én férjem beteg? . . . Beszélj — el tudom viselni a legrosszabbat is.

Nem mondhattam el neki mindent. Azt a halálos igazság-tételt senkinek sem szabad tudnia azokon kívül, a kik tanúi voltak; de elmondtam neki, hogy a való földerítése mint zavarta meg apám elméjét, mint sietett el éjszakának idején, mint találtuk — Rothwell és én — a Dower-

Houseban láztól gyötörve, eszméletén kívül, folyvást hitvesét szólítgatva, a kit száműzött.

És ez elég volt: nem volt szükség rábeszélésre, könyörgésre. Rothwell jól mondta: apám állapotának az elbeszélése kitörölt szívéből minden keserüséget és szenvedést. Ha lehetett volna, rögtön elindult volna férje kórágyahoz. Igy azonban abban kellett megállapodnunk, hogy korán reggel indulunk.

Ezután, habár egész éjjel fenn szerettem volna maradni, hogy imént feltalált boldogságot élvezzem, unszoltam anyámat, hogy ragadja ki magát ölelő karjaimból s térjen vissza aludni.

Ujra meg újra mondtunk egymásnak jó éjszakát, s kezünk és ajkunk újra meg újra összeforrt. Addig maradtunk együtt, míg végre beláttuk, hogy ha boldogságunk élvezését holnapra nem hagyjuk, az éjjel nem pihenhetünk.

Végre anyám bevezetett abba a szobába melyet számomra elkészítettek, s ágyam mellett térdre bocsátkozva és kezemet szorongatva bocsátott hálafohászt az éghez, hogy fia — első szülöttje — visszatért hozzá s hogy férje immár fölismerte az ő ártatlanságát; és azután könyörgött, hogy boldogság legyen ezentul osztályrészünk.

— Megbocsátott, anyám? kérdém, a mint fölállott.

Csókot lehelt homlokomra.

— Meg, Laurence — megbocsátottam, fiam. Szerettem őt, és szeretem most is.

Erre elváltunk.

Bármennyi gondolat kergette is egymást agyamban, a kimerültség mégis legyőzött és elaludtam. De vajjon anyám aludt-e azon a rövid éjszakán? Aludhatott-e, mikor olyan nap várt rá, mint a következő, a melyen ismét találkozni fog azzal, kinek rideg szava elűzte őt otthonából s megfosztotta az élet örömétől?

Nem, az álom nem közeledhetett hozzá. Bizonyára folyvást azon képzelődött, hogy milyen lesz a találkozás, s újra meg újra átélte a multat, míg végre fölviradt rá újra a boldogság hajnala.

XV.

Reggel anyám megelőzött engem az üdvözléssel. Bevezetett vendégszerető barátnőjéhez, s úgy mutatott be, mint idősbik fiát. Szivem örömtől repesett, a mint hangjából kiéreztem, hogy szeretettel és büszkeséggel vall gyermekének. Rövid felvilágosítás megadása után elindultunk.

Az uton aztán képesek voltunk higgadtan beszélgetni. Elmondtam neki, mint jutottam arra a gyanura, hogy itt Cheshamnek a gázságáról van szó, mint nyomoztam ki Mrs. Mertont, mint

bizonyosodtam meg arról, hogy ő nem más, mint Mary Williams, az egykori komorna. Elbeszéltem rettentő halálát s mint szolgáltatta kezembe valomását undok jellemének egyetlen megváltó vonása: az anyai szeretet.

És lehet, hogy a mint ránéztem arra a kedves, sokat szenvedett nőre, a ki mellettem ült, kiméletlen szavakkal illetem azt, a ki, minden hibája mellett is, engem mindig szeretett: apámat.

Félbeszakított: egyetlen gáncsoló hangot sem akart hallani. Óh női gyöngédségnek csodás hatalma! Ő megbocsátott, teljesen, föltétlenül! Hiszen férje sérelme még nagyobb volt, mint az övé. S talán többet is szenvedett, mint ő. Avagy nem éppen a kezdetén állott-e egy fényes, dicsőséges pályának, a melyről e miatt lemondott? Nem eltemette-e magát s rejtőzött éveken át álnév alatt a világ előtt? Mi volt az ő szenvedése a férjeéhez képest, a ki gazdag, nagy tehetségű, tiszteletnek örvendő volt bár: élete virágát egy komor, kietlen, elhagyott helyen töltötte? Mi az ő csekélyke vesztesége ehhez az óriási hajótöréshez képest?

Igen, ő megbocsátott. Most arról beszélt, hogy mi és ki volt az ő férje, mikor neki udvarolni kezdett. A legszebb, legelevenebb, legesezebb férfi valamennyi közt, a kiket ismert. Emlegette azt a napot — s midőn erről beszélt, — rózsás pir borítá el arczát — midőn először merte magával elhívetni, hogy Sir Laurence az ő

szerelméért eseng; szólt arról a napról, a melyen kezöket egybekötötték — az egész életre: úgy tetszett akkor; elmondta azt a nagy örömet, mely öket az én születésemmel — a Valentin születésével érte; és sirt egy keveset, a mint elgondolta, hogy milyen lehetett volna életünk és milyen volt,

Megbocsátott — de csak egy föltétellel: Valentint azonnal el kell hívni. Ha nem szívesen látják atyja házában, akkor az anya és fia ismét elhagyja azt, hogy többé soha vissza ne térjenek bele.

— Szeretni foglak, Laurence, mindig, mondá, — de Valentin az enyém volt s csakis az enyém. Sohasem szakadt el mellőlem.

Megigértem, hogy másnap elhozom Valentint. Hiszen az öröm, melyet attól a pillanattól reméltem, mikor meg fogom neki mondani, hogy testvérek vagyunk, anyám kivánsága nélkül is fölkerestette volna őt velem.

Sötét este volt, mire a vasuttól a Dower-Houseba értünk. Utunknak ez utóbbi része alatt anyám hallgatag volt. Keze kezemet fogta s egy-egy szorításával jelezte, hogy valami régi kedves emlékü hely mellett haladtunk el.

Sirdogált magában, tudtam — ki is csodálta volna ezt? De nyugodt volt, sokkal nyugodtabb, mint én.

Végre célnál voltunk. Biztos lépéssel szállt le a kocsiból. Megöleltem és megcsókoltam. O

viszonozta ölelésemet s azután együtt léptünk be a házba.

Lord Rothwell az ajtóban üdvözölt bennünket. Anyám kivonta karját az enyémből s kezet nyújtott neki. Ő megfogta s ajkához emelte.

— Régi hú barátom, szólt anyám, — az ön jóslata végre beteljesült.

Rothwell lehajolt s mint testvér a testvérét: homlokon csókolta, sugva neki valamit, a mit én nem hallhattam.

Anyám levetette felöltőjét, letette kalapját, elsimitotta csodaszép tömött fehér haját s mint igazi asszony, megnézte magát a tükörben.

— Vezessenek a férjemhez, mondá.

Előre ugrottam, de ő intett, hogy álljak félre, s Rothwellnek nyujtá a kezét.

— Nem. Ön, a régi hú barát, ön vezesse vissza férjéhez a nőt.

Rothwell megfogta kezét s ódivatu szertartásossággal vezette föl a lépcsőn. Nem irigyeltem tőle a szerencsét. Sugárzó arczáról láttam, hogy évek és évek rendületlen hitének és bizalmának a gyümölcsét szedi most, midőn azt a nőt, a kit szeretett, visszavezetheté ahhoz a barátjához, a kit szeretett.

Utánok mentem. Az ajtó megnyilt. Beléptek. Anyám elvált kísérelőtől s odasuhant az ágyhoz. Apám nyugodtán aludt.

Anyám összekulcsolta kezét s nézegette az alvót. Azután kérdő, szinte esdeklő pillantással

fordult vissza Rothwellhez. Emez intett neki. Anyám lehajolt az alvóhoz s ajkával érinté homlokát.

Amaz fölnyitotta szemét. Fölemelte fejét s az öröm ujjongó kiáltásával fonta rá két karját. Arczához vontá arczát s szenvedélyes csókokkal boritá.

— Margaret! Én édesem, én hitvesem! . . . Annyi év, oly sötét boru után! Kegyetlen! Kegyetlen!

Ezeket a szakadozott felkiáltásokat hallottuk, de — különös! — semmi bocsánat-kérést vagy bevallását annak, hogy vétett az imádott nő ellen, és semmi mentegetőzést; csak kesergést a miatt, hogy a sors olyan mostohán bánt velök; majd ismét a szenvedélyes szerelem szavait. És ő, anyám, nem is kivánt egyebet. Ráfonta karját férje nyakára s letette arczát az övé mellé a párnára. Fehér haja összevegyült az ő szürke fürtével. Arcza az övét érintette, s hallottam, hogy mint suttozta a szerelem és csillapító kedveskedés szavait.

Rothwell megfogta karomat. Szemeiből patkzott a köny s hangját megtörte az elérzékenyülés.

— Elég, mondá, hagyjuk magokra őket.

Kilopóztunk a szobából s behuztuk az ajtót. Az ilyen találkozás sokkal szentebb, semhogy még egy fiu is a tanuja lehetne. De éreztem, hogy

Sir Laurencet és nejét a sir széléig semmi sem fogja többé elválasztani.

Alig vártam, hogy Rothwellel beszéljek és véleményét halljam apám állapota felől.

Ez a vélemény részben megnyugtató; de részben aggasztott is.

— Testileg csekély baja van, mondá. — Egy-két nap mulva, úgy hiszem, ismét fenn lesz s csak olyan erőben, mint valaha. De a mennyire én megítélhetem, elméjében valami különös történt. Ugy látszik, azt a gondolatot tette magáévá, hogy mióta nejétől elvált, ezt akarata ellenére tartották tőle távol. Néha úgy beszél, mintha éveken át fogságban tartották volna s csak most szabadult volna ki. Kért, hogy ne emlegessem azt a sötét multat, mely alatt ő oly boldogtalan volt. Azt mondja, hogy nem akar vádolni senkit, de ő vele kegyetlenül bántak. Mihelyt neje visszatér hozzá, örömet fog elfeledni mindent. . . . De pár nap mulva majd meglátjuk, hányadán vagyunk vele.

— De Chesham . . . Monaco . . . a párbaj? Ezekről semmit sem mond?

— Egy szót sem. Ugy hiszem, mindezt félálomban tette s most már elfeledte. Azt látszik gondolni, hogy Torwoodból titkon távozva, az éj sötétében egyenesen idesietett, hogy nejét megtalálja. Bizonyos vagyok benne, hogy a valóban megtörténtekre való visszaemlékezése teljesen össze van kuszálva.

— Talán sokkal jobb is, mondám.

— Reméljük, hogy jobb ; hogy ugy fogja ismét előlről kezdeni az életet, mintha valami hosszas betegségből kelt volna fel. De akármit legyen is, reméljük a legjobbat, hogy anyja meg fog bocsátani s belenyugszik, hogy minden ugy legyen, a mint ő gondolni akarja vagy gondolja.

Egy-két óra hosszat beszélgettünk így tovább, midőn anyám kijött hozzánk.

Kimondhatatlan boldogság tükröződött arcán — oly kifejezés, a minőt még sohasem láttam rajta.

Rothwell kérdezte, hogy milyen állapotban hagyta a beteget.

— Csöndes és nyugodt, felelt anyám.

Azután hozzám fordult, megölelt és suttogva mondá:

— Fiam, ő a te apád s ismét az én drága férjem.

— Holnap elmegyek Valentinért, felelém, a mint csókját viszonoztam.

Gyöngéd pillantással fejezte ki köszönetét, s azután visszasietett abba a szobába, a melyből egy perczig sem akart távol lenni.

XVI.

A Dower-House, Estmere-Court és Lord Rothwellnek a kastélya egyenlő távolságnyra esik egymástól, még pedig nem hosszában, hanem egy háromszögnek a három csúcspontján; s így, mivel Valentin a Rothwell birtokán vadászgatott, könnyen eljuthattam hozzá lóháton. A gondos Mr. Black, Sir Laurence hazatérte után másnap azonnal lovat és embert küldött a Dower-Houseba, úgy gondolkozva, hogy ilyesmire nagy szükség lehet, mikor beteg van a házban.

Reggelre kelve lóra ültem hát s elmentem öcsémért.

Gyönyörrel képzeltem el a fiu meglepetését, mikor majd hallani fogja az én nagy ujságomat, s hogy ezt a jelenetet minél előbb élvezhessem, ugyancsak sarkantyuztam a szegény párát.

Déltájban már Mirfieldben voltam.

Valentin és a Lord Rothwell többi vendégei oda voltak vadászni, de mivel a házban megtudtam, hogy hol fognak pihenőt tartani és étkezni, nem lehetett nehéz rájuk találnom. A hely nem volt messzire; istállóba adtam a Mr. Black lovát s gyalog indultam a társaság keresésére.

Mindnyájan együtt voltak: Valentin, Staunt on és Vigor, buzgón munkálkodva egészséges étvá-

gyuk kielégítésén, melyet a vadászat élesztett. Egyik sem látott meg, a míg közepettök nem voltam. Ekkor aztán egyszerre ugrottak föl s épp oly zajosan és nyájasan, mint meglepetten üdvözöltek.

De mindnyája közül a Valentin kezét fogtam meg legelőször s tartottam kezemben legtovább, örömmel érezve, hogy szorításomat a régi szeretettel viszonzza.

Lehet, hogy hirtelen megjelenésem elfeledette vele, hogy utolsó találkozásunk nem éppen a legbarátságosabb volt; vagy talán sejtette, hogy éppen annak a megmagyarázása végett jöttem, a min ő a multkor megütődött. De akármint volt is, azzal a kedves nyíltsággal üdvözölt, mely természetes sajátsága volt. Azután kezét szorítottam a többiekkel is.

— Norris! Philip kapitány! kiáltottak föl Vigor és Staunton egyszerre, — micsoda szél hozta ide?

— Philip, folytatá aztán Staunton, — ön talán adhat nekünk valami hirt a mi nemes házigazdánk felől. Ha Patagóniába vagy Afrikába ment, talán hagyott valami üzenetet, hogy meddig vezessük a házát s ki vegye át a parancsnokságot. Én nem teszem: teljességgel nem értek a háztartáshoz.

— Gondoskodunk a házról, a hogy csak tudunk, a vadászati évszak végeig, mondá Vigor, — azután sorsára hagyjuk.

— Hát nem hallottak Lord Rothwell felől? kérdém.

— Egy árva betűt sem. Sem nem irt, sem nem sürgönyözött. Nagy sietve utazott el. Azt mondta, hogy Londonba kell mennie s lehetetlen előre megmondania, hogy mennyi ideig lesz oda. Nekünk azonban itt kell maradnunk: tegyünk úgy, a mint legjobban tetszik, szerény hajlékának minden segédforrása korlátlan rendelkezésünkre áll. Arra sem ért rá, hogy kezet szoritson velünk, ámbár, úgy hiszem, szeretne volna Valentint megcsókolni, vagy megáldani, vagy ilyesmi. Hogy mi különös kedvét leli egy olyan fiuban, a ki egy puskát sem tud egyenesen elsűtni, igazán nem tudom.

— Bolond beszéd! kiáltott föl Valentin. — De hát hol van Rothwell, Philip? Nem jött vissza veled?

— Nem. De pár nappal ezelőtt láttam.

— És nem volt semmi baja?

— Nem. Leküldött ide, hogy nézzelek meg benneteket.

— No ha semmi baja sincs, akkor jól vagyunk. Tegnap lenn voltam a pinczében. Eleendő bor van ott számunkra jövő ilyenkorig. Majd csak kijövünk valahogy. Ül le hát, Philip, és falatozzál.

Habár égtem a vágytól, hogy elmondjam Valentinnek a nagy ujságot, jobbnak tartottam, hogy beszélgetésünket az evés utánra hagyjam.

Leültem hát s olyan otthonosan éreztem magamat a vidám társaságban, mintha elejétől fogva tagja lettem volna.

A harsány kaczaj és a jóizü tréfák igazán jól estek — úgy tetszett, mintha évek óta nem lett volna már részem vidámságban.

Mindannyian bizonyosra vették, hogy én egyenesen csak vadászni jöttem ide, s Staunton örült, hogy most már estenden egy kis «csöndest» is megereszthetünk. Valentin Claudine felől tudakozódott, s meglepettnek látszott, midőn megmondtam neki, hogy mióta nem láttam már jegyesemet.

Evés után szivarra gyujtottunk s Staunton és Vigor hozzáláttak, hogy mihamarabb folytathassák a vadászatukat

— Fiuk, szólta Vigor, ki városi ember lévén, a társaság legbuzgóbb sportsmanje volt, — a hegyelés ideje lejárt. Lássunk munkához.

— Hát az ön puskája hol van, Philip? kérde Staunton.

— Nem vadászni jöttem. Csak Valentint akartam látni.

— Nohát most már látta. Szebb, mint valaha. A gazdák feleségei és leányai mind körülöttünk ögyelegnek, hogy őt megpillanthassák. A minap egy hölgyecskének a kalapjából kilöttem a tollat. A lombok közül leste Valentint, s én fáczánnak néztem a bóbitáját.

— Tekintetbe véve, hogy mely hónapban

vagyunk, ez a vallomás eléggé mutatja, hogy mennyire tartjátok tiszteletben a vadászati törvényt. mondá Valentin.

Odaszóltam neki, hogy fontos beszélni valóm van vele, s megkértem, hogy jöjjön vissza velem a házba. Készséggel állott rá, s karöltve távoztunk, otthagya barátainkat, a kik váltig zsörtöltek, hogy elpártolunk tőlök.

Valentin pompás jókedvben volt. Nevetett és tréfált, s a kérdések egész özönével ostromolt, hogy hol voltam, merre jártam, mit csináltam.

Csodálkozott, midőn hallotta, hogy olyan unalmas helyen tartózkodtam, mint Surbury. S baljóslatúan csóváltgatta fejét, midőn azt mondtam neki, hogy mostanában jöttem meg Monacóból.

— Nem szeretem hallani, hogy a játék szenvedélyének lettél rabja, Philip, mondá.

— De nyertem, Valentin Huszezer frankot.

— Az mindegy. Nem ilyen tisztességes embernek való ez.

Valentin ebben a részben mindig igen komoly tudott lenni. Már a legelső izben, mikor először játszottam Cheshammal s háromezer fontot vesztettem, megmondotta a véleményét.

— A játék szenvedélye igen megvetendő valami, mondá akkor. Igen sok dologban vagyok hóbortos, de kártyázni nem szoktam.

Most pedig, midőn Monacot emlegettem,

nyilván eszébe jutott az ő halálos ellenségével való viszonyom is.

— Reménylem, nem Cheshammel voltál ott, mondá.

— Nem ; Rothwellel mentem oda.

— Rothwellel! Mi vitte oda Rothwellt?

— Ugy gondolom, szeszély. Monte-Carloban aztán hirt hallottunk Chesham felől.

— Természetesen. Reménylem, tönkrejutott.

— A szó szoros értelmében. Egy-két nappal utóbb halva találták a tengerparton, átlőtt szívvél.

— Chesham! Meghalt?... Meghalt a nélkül, hogy szólott volna. A nélkül, hogy visszavonta volna hazugságait.

— Igen, s az méltó vége volt neki.

— És ezt te mondd, holott barátjának nevezted magadat!

Hangjából, midőn ez utóbbi szavakat mondá, bizonyos gu ny volt kiérezhető.

— Sohasem neveztem magamat a barátjának. Egy időben sokat voltam vele együtt bizonyos okokból... oly okokból, a melyeket neked gyanítanod kellene. A többi közt azért is jöttem ide ma, hogy minderről felvilágosítsalak s visszanyerjem szeretetedet és barátságodat.

Valentin kezét nyújtott.

— Az sohasem szünt meg, Philip. Igaz, el akartam tőled pártolni, de nem lehetett. Nagyon is egygyé vagyunk mi már forrva.

— Hát ugy szeretsz, mint testvéredet, Valentin?

— Testvéremet! Az nagyon gyöngé bók volna. Én nem tudom, mi a testvér. Ugy akarlak szeretni, mint Dávid azt a hogyishijákat.

Hallgattunk néhány pillanatig, s azután Valentin ismét megszólalt:

— Nos hát, mondd el a dolgodat.

— Várj, a míg benn leszünk a házban. Ott kényelmesebben beszélgethetünk.

Néhány percz mulva a kastélyba értünk. Valentin előrement s bevezetett a pipázóba.

S a mint így végig néztem rajta, éreztem, hogy ez olyan testvér, a kire büszke lehet az ember, olyan fiu, a kiben az apának öröme telhetik.

Magas, arányos alakja, könnyü, ruganyos járása, egész derüs, napsugaras megjelenése, melylyel modorának az az ellenállhatatlan, megnyerő bája párosult — gondolkozóba ejtett, vajjon miután annyi esztendőn át a legelső helyet foglaltam el apám szívében, nem leszek-e kénytelen most átengedni helyemet ennek a másik, ujonnan föltalált fiunak?

Valentin levetette magát egy karszékbe s szivart vett elő.

— Nos, Philip, fogj hozzá, csupa figyelem vagyok. Habár jól sejtem, hogy mit fogsz mondani . . . Az történt, nemde, hogy tekintet nélkül

a könnyörtelen apa tilalmára, te és Claudine kitűzték az esküvő napját. Eltaláltam?

— Közel sem jársz hozzá! Ne gyujtsd meg azt a szivart — úgy sem fogod még elszíni.

Valentin meglepetten nézett rám. Láta, hogy nem tréfálok.

— Hát olyan nagyon komoly a mondani-valód?

— Igen; annyira komoly, hogy azt sem tudom, hogyan kezdjek hozzá.

Várakozott, hogy összeszedjem magamat.

— Valentin, kezdém azután, — anyádtól jövök.

— Anyámtól? Csak nem beteg?

— Nem. Teljesen jól érzi magát. De ő küldött hozzád.

— Eszembe sem jutott volna, hogy tőled ő felőle kérdezősködjem. Ő ezelőtt két-három nappal még Dorsetshireben volt. Nem hittem lehetségesnek, hogy találkozta volna vele. És mit kíván tőlem anyám?

— Azt kívánja, hogy rögtön jöjj hozzá, hogy gyér vissza velem.

— Megyek is. Szegény jó anyám! Egy örökkévalóság óta nem láttam már. Holnap indulunk.

— Nem, Valentin, még ma. Tudnod kell, hogy Lady Estmere tegnap velem együtt eljött Dorsetshireből.

— Megijesztesz, Philip. Olyan komoly és

titokzatos az arczod! Mondd még egyszer, hogy jól érzi magát és boldog.

— Boldog, és jól érzi magát.

— Hol van? Londonban?

— Nem. Innen husz mértföldnyire . . .

Nem gyanítod, hol?

Valentin sejteni kezdett valamit, ha talán még nem is a valót. Arczán izgatottság jelei mutatkoztak. Merően függesztette rám szemét, mintha bizonyosságot akarna szerezni, mielőtt megszólal.

— Estmere-Courtban? suttogá.

— Nem. De nem jársz messze a valótól. A Dower-Houseban.

— Akkor hát . . . Sir Laurence meghalt?

— Nem. A te szüleid együtt vannak.

Valentinnek az ámulata leirhatatlan. Alig birt szóhoz jutni.

— Mondj el mindent! kiáltott föl végre. Anyám nem alacsonyithatta le magát annyira, hogy tüstént visszament hozzá, mihelyt az intett neki — a nélkül, hogy megbánta, jóvá tette volna hibáját. Az a bántalom, a mit ő szenvedett, ezt nem engedhette meg.

— Hogy mi történt köztük, arról igen keveset tudok: de azt tudom, hogy anyád ártatlansága teljesen be van bizonyítva.

— Sohasem szorult az bizonyításra, viszonzá Valentin megvető hangon. De mondj el mindent.

— Csak igen röviden mondhatom el most. Attól a naptól fogva, hogy mi ketten Estmere-

Courtban jártunk, megfogadtam, hogy kideritem a valót. Ezért szinleltem barátságot Chesham iránt. A titok nyomára aztán véletlenül akadtam. Végigmentem a nyomon s olyan bizonyítékot tettem a Lord Rothwell kezébe, a melyet ő bizvást terjeszthetett atyád elé, tudva, hogy az rögtön el fog oszlatni minden kételyt. Ennél többet most nem mondhatok . . . Anyád a Dower-Houseban van s neked rögtön oda kell jönnöd.

Valentin nem felelt. Idegesen szorongatott valamit az ujjai közt, a mi véletlenül a kezébe akadt.

Egy darabig mély gondolatokba volt merülve.

— És . . . apám . . . kívánja-e, hogy eljöjjek? kérdé végre.

— Mindenesetre, viszonzám bátran. — Betegen fekszik s anyád ápolja.

— Akkor engedelmeskedem anyámnak . . . Pedig sohasem hittem volna, hogy elmegyek ahhoz az emberhez, mihelyt csak kívánja.

— Persze, hogy elmegy hozzá. Boldog napok közelednek mindnyájunkra, Valentin, mindnyájunkra.

Valentin hallgatott néhány pillanatig, azután azt kérdé:

— Milyen ember? Láttad?

— Többször . . . az utóbbi napokban. Valentin, kérlek, vesd el minden előítéletedet. Várj,

a mig atyáddal találkozol. Egy hét alatt nagyon meg fogod szeretni.

— Attól félek: soha; de meg fogom tenni kötelességemet . . . Milyen különösnek látszik mindez! És milyen különös, Philip, hogy ez éppen a te műved! . . . Szerencsés nap volt az nekem, a melyen először találkoztam veled.

— Hát még nekem! Nekem még szerencsésebb volt. Ha ti nyertek általam valamit, én mindent nyerek általatok.

Valentin sokkal izgatottabb volt, semhogy szavaimból czélzást értett volna ki.

— Mikor indulunk? kérdé. — Hogyan juttunk oda?

— Nekem van lovam. De, Valentin . . . van még valaki, a ki felől kérdezősködnöd kellene. Hát testvéredről, bátyádról semmit sem akarsz tudni?

A kedves fiu arcza elsötétedett.

— Nem. Apámnak megbocsátok, mert apám — s mert anyám megbocsát neki. Rajta is leszek, hogy megszeressem. De bátyámhoz semmi közöm. Beszélni sem akarok vele, látni sem akarom.

— Már pedig hiába. Láttad is, beszéltél is vele.

— Tudtomon kívül.

— Igen. Mondjak-e még többet, Valentin? . . . Apádat is láttad s vele is beszéltél.

— Hol? Beszélj, Philip. Hagyd el már ezt a rejtélyeskedést.

Legcsekélyebb fogalma sem volt arról, hogy mire célzok. Azt gondolta magában, hogy atyjával és bátyjával bizonyosan valahol társaságban találkozott.

Épp oly kevéssé volt elkészülve arra, a mit hallani fog, mint én, mikor Rothwell visszajött hozzám Torwoodban az ebédlőbe.

— Akkor láttad apádat, mikor a torwoodi mezőségen rajzolgattál . . . azon a napon, a melyen tőlünk elmentél.

Még most sem akarta megérteni. Nem hittem volna, hogy ilyen bamba öcsém van.

— Mit beszélsz te itt, Philip? Hiszen én a *te* apádat láttam.

— Igen, az én apámat, Valentin, meg a tiedet . . . Valentin, nemde, nem leszünk rosszabb barátok azért, mert testvérek vagyunk?

Megfogtam két kezét s melegen szorongattam.

— Hiszen te Philip Norris vagy! kiáltá.

— Mától fogva nem. Ha Sir Laurencenek évek hosszú során át a William Norris név alá tetszett rejtőznie, most, midőn igazi nevét veszi föl ismét, én is fölvehetem a magamét, a Laurence Estmere nevét, a ki a te bátyád, Valentin.

Nem emlékszem elég világosan arra, a mi most következett. Csak annyit tudok, hogy Valentin fogdosta, szorongatta, rázogatta a kezemet, forgolódott körültem, megnézett. ölelgetett és — ha jól tudom — csókolgatott is.

— Testvérek! mondá újra meg újra, — te meg én testvérek vagyunk! . . . Philip, ez igazán nagy boldogság! A te anyád az enyém . . . az én apám a tied! Hát miért titkoltad ezt el? Bennem megbizhattál volna!

Sokáig tartott, a mig meg tudtam vele értetni, hogy én is csak pár nappal ezeiótt tudtam meg az egészet; hogy találkozásunk, összebarátkozásunk, Chesham gázságának a kiderítése, mind a nélkül történt, hogy én csak sejtettem volna is az Estmere-családdal való vérségemet vagy azt, hogy nekem is van jogom amaz ősök hosszú sorához, kiknek az Estmere-kastélyban látott arczképei irigységet keltettek bennem.

El kellett neki mondanom az egész történetet elejétől végig. Ámulva hallgatta. Azután megfogta kezemet.

— Szüleink kibékültek! Az a testvér, a kit gyűöltem és kerülni akartam, Philip Norris! Chesham pedig meghalt! . . . Philip, te Monaco-ban voltál . . . te lötted agyon? kérdé nagy felindulással.

— Nem, feleltem. — Azért mentem oda, de már elkéstem.

— Örülök, hogy meg akartad tenni, és örülök, hogy nem volt rá szükség . . . Igen, Philip . . . Laurence, testvérem és barátom, bo'dog napok várnak reánk. Induljunk hát — *hasa!*

Kimentünk a házból s az istállók felé tartottunk. Találtunk ott egy kocsit meg lószert

számot. Befogtuk a Mr. Black lovát s pár percz mulva elrobogtunk.

Jómesszire haladtunk már az uton, midőn Stauntonnal és Vigorral találkoztunk.

Megállítottak bennünket.

— Nini, hova mennek azok a fiuk? mondá Staunton. — Hallja, Philip, ha azt gondolja, hogy Valentint ellophatja tőlünk, nagyon csalódik.

— Titok? kérdé tőlem Valentin suttogva.

— Legkevésbé sem, viszonzám én.

Valentin kihajolt barátjaihoz.

— Staunton, Vigor, mondá, — engedjék meg, hogy bemutassam önöket: ime testvérbátyám, Laurence.

A két ember meghökkenve nézett össze. Vigor szomoruan csóválta fejét.

— A nap nem süttött valami igen forrón, mondá, — de némely koponya nagyon is lágy s a napszúrás könnyen fog rajta . . . Ne vesztegesse az időt, Philip, s hajtson lóhalálában az orvoshoz.

— Lehet talán az ital is, okoskodék Staunton. — Két ilyen gyereket nem volna szabad egyedül hagyni.

— Ez az én Laurence bátyám, mondá Valentin méltósággal. — Megyünk a szüleinkhez a Dower-Houseba.

Staunton sziszegett; Vigor kinyujtotta kezét s megfogta a Valentin kezét.

— Igaz? kérdé, hozzám fordulva.

— Igaz. Apám, ki annyi ideig Wiiliam

Norris név alatt volt ismeretes, senki más, mint az eltűnt Sir Laurence. Ugy hiszem, most már vége minden családi bajunknak. Rothwell ott van nálunk; bizonyos vagyok benne, hogy holnap átszalad önökhöz. Majd ő aztán megmagyaráz mindent. Isten velünk . . . Nagyon sietünk.

Szives szerencsekivánataikat fejezték ki mind a ketten. Eleget ismertek a történetünkből, hogy, a főbb körülményeket csoportosítva, megérthessék a helyzetet. Vidám lélekkel bucsuztunk el tőlök.

— Megálljanak még egy pillanatra. Ihol jön a fiu a vadas tarisznyával. Gyürjék be a kocsiba. Ha egy család olyan házba tér vissza, a mely husz esztendő óta zárva volt, sok minden hiányozhatik. Ezeknek a madaraknak áán hasznát veszik.

Valentin az ő szokott tréfásságával mondott köszönetet, s barátaink újabb szerencsekivánataitól kísérvé hajtottunk tova, elég megbeszélni valót hagyva nekik arra az időre, a mig tőlök távol leszünk.

Anyám az ajtóban várt bennünket. Bizonyára az ő természetes lelki jóságának és gyöngédségének tulajdonithatom, hogy először is engem üdvözölt, a nagyobbik fiát.

— Valahára! suttogá. Férj, feleség, gyermekek — egy fődél alatt! . . . Óh, milyen boldog is vagyok!

XVII.

Akár csak testben, akár lélekben volt is apám beteg, gyógyulása a mennyire megítélhettük, gyorsan haladt. Néhány rövid nap alatt vége volt minden aggodásnak. Képes volt elhagyni a szobát s künn járni, s én bizvást mondhattam anyámnak, hogy az utóbbi évek alatt sohasem láttam épebbnek.

Nem voltam jelen Valentinnel való első találkozásán. Öcsém elmondta utóbb, hogy apánk odahívta az ágyához s kezét megfogva, örömét fejezte ki, hogy fia ennyire diszére válik a családnak. Igen gyöngéden beszélt s keserü bánattal említé, hogy a sors kegyetlensége annyi éven át idegenekké tette őket egymásra nézve. De a jövő majd kipótol mindent.

Szavai szelidek és gyöngédek voltak, de mégis oly méltósággal telvék, mely a fiura nézve lehetetlenné tette, hogy ítéletet mondjon a történetek fölött. Valentin örömmel eltelve, de csaknem hüledezve jött ki a szobából.

— Ugy tetszik, mondá, — mintha nem tudna, vagy nem akarna emlékezni semmire, a mi történt. De nagyon nyájas volt hozzám, s mindenestre olyan férfiu, a kit az ember örömet nevez apjának.

Most, hogy apánk lábbadozott és fenjárt, Valentin sokat volt körülte, többet, mint — anyámon kívül — bárki. Anyám pillanatra sem távozott mellőle s legtöbbször ott volt vele Valentin is.

Én egy ideig egészen kiszorultam a családi körből. De nem zugolódtam. Sokkal boldogabb voltam, semhogy elégedetlen lettem volna.

Miként megjósoltam, apám néhány nap alatt teljesen meghódította kisebbik fiát. A zavarodottság, mely eleinte természetes volt, csakhamar eloszlott: Valentin egészen elemében érezte magát s az ő szokott szelességével darált össze mindenfélét, mintha világeletökben mindig ismerték volna egymást. Éreztem, hogy apámnak jobb társalgója már nem is akadhatott arra, hogy elűzze azt a beteges borot, mely lelkében talán még maradt. Valentin és anyám gondviselete alatt látva őt, nyugodt lelkiismerettel távozhattam hazulról.

Rothwell elutazott — hazament, hogy megörvendeztesse vendégeinek a szívét és jóvátegye eddigi hanyagságát, melyet irántok tanusított. Csakhamar én is arra kezdtem gondolni, hogy követem példáját s utánalátok a magam elhanyagolt érdekeinek.

Irtam volt Claudinének s értesítettem a dolgok rendkívüli fordulatáról. Nem közlöm levelezésünket, mert, mint már mondám, ez itt nem a mi szerelmünk története. Csak annyit mondhatok, hogy az a modor, a melyben Claudine nekem sikeremhez és jövőbeli kilátásaimhoz szerencsét kívánt, s az a hizelgő dicséret, a melylyel — mint magát kifejezte: eszességemért részesített, ellenállhatatlan vágyat keltett bennem, hogy ezeket a kedvességeket a saját ajkáról halljam.

S mivel anyám nem tett ellenvetést, sietve indultam kellemes utamra.

Claudine még folyvást Cheltenhamben tartózkodott az ő katonaviselt volt gyámjánál. Nevettem magamban, a mint a házba beléptem, habár szörnyü idegességgel gondoltam arra, hogy ismét tüzpontjává leszek azoknak a rettenetes domboru lencséknek. Illő bocsánatkérésre készültem el multkori gorombáskodásom miatt és reméltem, hogy a vén hadfi meg is fog bocsátani.

Miss Neville felől tudakozódva, bevezettek egy szalonba, mely szantálfa-faragványoktól volt illatos. A következő perczben Claudine már a karjaimban volt.

Az első forró ölelkezés után leültünk a tábornok egyik bombayi pamlagára, s én annyi dicséretben, kedveskedésben és — hosszas távollétem miatt való szidásban részesültem, hogy többet már nem is kívánhattam. Claudine örült a család kibékülésének, a mi pedig az én körülményeim megváltozását illeti . . .

— Az nem tesz semmit, mondá, — szerettem Philip Norrist, szeretni fogom Laurence Estmeret is.

A mely kijelentésért az egyetlen lehető módon fejeztem ki köszönetemet.

— Most pedig, mondá, — nem maradhatunk itt tovább egyedül, habár unokatestvérek vagyunk is. 'Elő kell hivatnom a tábornokot és Szelina nénit.

— Mit csináljak? mondám megdöbbenve.

— Semmit, csak fogadd a szerencsekivánatokat. Pár nappal ezelőtt megmondtam a tábornoknak, hogy Mr. Norrisszal szakítottam, és az unokatestvéremmel, Valentin bátyjával fogok egybekelni. S ő most már téged valósággal úgy tekint, mint az én megmentőmet.

A tábornok és testvére beléptek s Claudine formaszerűen bemutatott nekik. Remegtem, mikor a rémes domboru lencsékhez még a másik szemüveg is csatlakozott, de mivel ez optikai segéd-eszközök tulajdonosa igen nyájas és barátságos volt, remélni mertem, hogy ismeretlen maradtam előtte. Szelina, tekintetéből láthattam, hogy rám ismert; de, mivel — mint utóbb megtudtam — Claudine mindent megmondott neki, ez nem volt baj.

Gore tábornok ott marasztalt ebédre, s én igen kellemesen éreztem is magamat, kivéven egy-két szörnyű paprikás étel alatt, a melyekre, mint a vén indus kedvencz eledeleire, Claudine bizony előre figyelmeztethetett volna.

Mikor az asztalnál a hölgyek távozta után magunkra maradtunk, a tábornok kifejezte szerencsekivánatait. Ismerte apámat valamikor és örömmel hallotta, hogy kilépett titokzatos magányából és zárkózottságából. Azután a házasságra vonatkozólag egy kis jótanácssal kedveskedett, a mely, tekintve az ő megcsontosodott agglégényi voltát, igen becses lehetett. Az asszony mondá, olyan, mint a regement. Erős, de szelid

kézzel kell kormányozni; vezetni kell, s nem követni. Apróbb kívánságai, melyek nem ütköznek a fegyelembe, teljesítendőek. Sok olyan dolog van, a mi az ezredes előtt kicsiség, de a legénységre nézve igen fontos. Így van ez férj és feleség közt is. Kis dolgokban engedni kell, nagyokban szigorúnak lenni.

A tanács bizonyára jó volt; hanem az is bizonyos, hogy a tábornok a maga idejében a legházsártosabb ezredes gyanánt volt ismeretes.

Olyan hálás képet öltöttem, a milyen csak tőlem telt; de hálaérzetem csak akkor volt igazi, mikor a tábornok azt ajánlotta, hogy keressük fel a hölgyeket.

— Mr. Estmere, mondá, a mint fölállott, — bizonyára nem titok ön előtt, hogy Claudine jegyben járt valakivel, a kivel szerencsére szakított. A fiatal ember, kérem, közönséges iparlovag volt — kalandor!

Azt feleltem, hogy Claudine semmit sem titkolt el előttem.

— Kérem, egy fiatal ember, a kinek nem volt anyja, s a kinek az apja külföldön barangol — Norrisnak nevezte magát — devonshirei Norrisnak. Hallott ön már devonshirei Norrisokat?

— Nem igen.

— Nem bizony, és senki sem. Hampshirei Norrisok, middlesex-i Norrisok, az igen; de devonshirei Norris, olyan sohse' volt.

Beléptünk a szalonba.

— Szelina, éppen azt kérdeztem Mr. Estmeretől, szólt a tábornok, — hogy hallott-e már devonshirei Norrisokat. És ő egyetért velem abban, hogy nincs olyan.

A derék tábornok érezte, hogy ezzel az utolsó vágással tartozott Claudinenek. Összenézünk, s minden erőfeszítésünkre szükségünk volt, hogy el ne kaczagjuk magunkat.

Egy hétig maradtam Cheltenhamben, s ez alatt megállapítottuk esküvőnknek — ha nem is a napját, de a hónapját. Azután visszatértem Derbyshirebe.

Szüleimet csak igen kevés ideig láttam. Mi alatt odajártam, elhatározták, hogy két-három hónapra külföldre mennek. Egyedül szándékoztak menni, még Valentint sem vive magukkal; de majd ha visszajönnek, Estmere-Courtban fognak megtelepedni.

Közöltem velök, hogy Claudinenel mibe állapodtam meg. Apám beleegyezett kívánságomba, mintha régen elhatározott dolog lett volna az egész. Csupán azt kötötte ki, hogy Estmere-Courtban lakjunk. Ha az lett volna is a szándékom, hogy külön otthont alapítsak, ezt nem merem volna nyilvánítani — anyám kérő tekintete döntött.

Elutaztak. Anyám, az ő hófehér hajával is olyan volt, mint egy nászutra induló fiatal aszszony. Meg is mondtam neki s úgy elpirult, mint valami fiatal leány.

Valentin és én azt a megbízást kaptuk, hogy gondunk legyen rá, hogy az Estmere-kastély lakható legyen, mire ők hazajönnek. Mennyi élvezetes napot töltöttünk így jövőbeli otthonunkban! Éldelegtünk a sokáig rejtve tartott kincseken, melyek most napfényre kerültek, s gondosan néztük át a vaskos leltárt, melyet Mr. Gracenek egy segédje hozott el Londonból. a legritkább porcellánnal és ódon ezüstneművel teli szekrényekről, s száz meg száz megbecsülhetetlen értékű drágaságról, melyeket nemzedékeken át gyűjtöttek a művelt izlésű családfők. Nézni, hogy ezeket mint hozták elő rejtekhelyeikről s rendezték el, egy Londonból e célra elhozott szakértő utasításai szerint, szekrényekbe, polczokra: igazán gyönyörködtető feladat volt reám és Valentinre nézve.

Roppant munkát kellett végezni, hogy Estmere-Court kellő diszszel fogadhassa be urát; de mivel a költséget nem kellett kimélni, reméltük, hogy minden készen lesz mire hazajönnek.

Két hónap múlva meg is érkeztek, de csak néhány napig tartózkodtak Angliában. A menyegzőmre jöttek haza.

Csöndben esküdtünk meg Cheltenhamba, s azután hosszas, gyönyörrel teli nászutra indultunk, egyik helyről a másikra menve, a mint kedvünk magával hozta, semmi más célunk nem lévén, mint az, hogy élvezzünk. Mikor aztán úgy gondoltuk, hogy otthon már nehezen várnak, haza-

felé fordultunk — uj otthonunkba, Estmere-Courtba.

Valentin az első, a ki bennünket üdvözöl; az országutra jön elibünk lóháton s kocsink mellett lovagol vissza. A kastélyba érve, a széles terrászon ott látom apámat és anyámat, szép és tiszteletreméltó két alakját az angol nemes-ségnek.

Anyám keze apám karján nyugszik, s a férj mély szeretettel néz nejeére. Szeme fölcsillan, a mint Valentin, ki előre vágatott, leszáll a lóról s mellettök foglal állást; de a mint kezemet megszorítja s az ő nyájas, komoly modorában üdvözöl engem és ifju hitvesemet otthonunkban: szemében olyan tekintet van, mely azt mondja nekem, hogy most — ha ugyan lehetséges — még kedvesebb vagyok neki, mint voltam azokban a napokban, mikor egyetlen társa valék abban a magányos vihar-korbácsolta házban, ott a vad devonshirei parton.

Befejezés.

Végére értem elbeszélésemnek. Mindaz, a mi azóta történt, alig méltó az említésre. Néhány év telt el amaz idő óta, a mikor eszköz valék a sors kezében, hogy anyámat visszahozzam a szeretett férjhez. Valentin megnősült és boldog. Ha nem forgatja is ecsetjét olyan szorgalmasan és

gondosan, mint régente, neve jól ismert a művészeti körökben.

Ugyanaz a kedves, vidám fiu, mint azelőtt, s mikor arról van szó, hogy látogatóba jön Estmere-Courtba, mindnyájan örülünk. Most, hogy az ékszerekben való gyönyörűségének könnyen eleget tehet, már nem találja benne annyira kedvét. A gyűrűk, melyek azelőtt olyan csillogóvá tették kezét, nagyobb rész a felesége birtokába jutottak. Hadi zsákmány, mely a győztesé lett, mondogatja. A mennyire én tudom, nincs az életben semmi gondja. Bőséges jövedelem van számára biztosítva, foglalkozása elegendő ahhoz, hogy ideje kellemesen teljék, szeret és szerettek: szóval minden valószínűség szerint boldog élet vár reá.

Rothwell még egy nagy utat tett s még egy könyvet irt, azután megpihent babérjain. A mirfieldi kastélyt a maga izlése szerint ujonnan rendeztette be; de sokkal többet tartózkodik Estmere-Courtban, mint otthon. Valóságos belső barátja a családnak. Öröm: mikor megjön, és sajnálat: mikor távozik.

Lady Rothwell — nincs, és erős meggyőződés, hogy nem is lesz. Rothwellnek a czíme és neve kihal vele, birtokait pedig Valentinre fogja hagyni — de hiszem, hogy az még soká lesz.

Magamról és Claudineról keveset kell mondanom. Szeretjük egymást és meg vagyunk áldva gyermekekkel. Nekem meg van a magam becs-

vágya — arattam már sikereket s még többet is reménylek. De ez nem tartozik ide.

Nem akarom elfeledni annak a fölemlítését, hogy megtartottam a haldokló Mrs. Mertonnak tett ígéretemet. Habár ahhoz semmi kedvem sem volt, hogy a gyermekeket viszontlássam s bár titokban tartottam a segédforrást, melyből istápolásuk eredt, addig gondoskodtam rólok, míg a leány férjhez nem ment, a fiu pedig tisztességes keresményhez nem jutott

Végre apámról és anyámról. Együtt kell rólok beszélnem: lehetetlen őket egymás nélkül képzelni. Claudine mindig apámnak a gyöngédségére és odaadására hivatkozik. valahányszor engem iránta, mint nőm iránt való kötelességeim elhanyagolásával akar vádolni.

Anyám, bár legszebb idejét bánatban töltötte, mégis boldognak nevezheti életét. Apám képtelennek látszik arra, hogy az ő távollétét csak egy órára is elviselje. Mosolya csak akkor fejez ki igazán boldogságot, mikor neje mellette van. Megelőzi minden kívánságát, kilesi minden gondolatát. Mindennek csak az ő kényelme és gyönyörúsége végett kell történni. Nem lép ki a közélet terére, mert a nyilvános pálya kötelességei el-elszólítanak neje mellől. A hirért való küzdelemben én vagyok a helyettesítője.

De azért széles körben ismerik nevét. A tollat derekasan forgathatja a nélkül, hogy neje mellől távoznia kellene. Szellemes, alapos cikkei

diszes helyet foglalnak el a nagy folyóiratokban Tudományos iratai oly szaklapokban jelennek meg, melyek már magok is fontosságot kölcsönöznek minden egyes szavának.

Ha valaha mégis visszatér a londoni életbe, ott köztisztelet és tömjénezés fogja környezni.

De bármily szenvedélyes imádója is nejjének: tudom, hogy sem magyarázat, sem mentegőzés, sem bocsánatkérés nem hangzott el ajkáról soha. Büszkeség-e ennek az oka, vagy szégyenkezés, vagy pedig — mint néha szívszorongva gondolom el — az agynak valami különös megzavarodottsága, mely életének számos évét egy rémes, gonosz álomnak tünteti föl: azt nem tudnám megmondani.

Valentinnek, Rothwellnek egyetlen szót sem szólt. Sőt velem sem beszélt soha azokról az évekről, a miket együtt töltöttünk — apa és fiu — egyedül. Pedig a látszat azt mutatja, hogy elméje épp olyan világos, emlékezete épp olyan tiszta, mint régente.

A Chesham nevét sohasem említette. Nem tudja, hogy Rothwell és én szemtanui voltunk annak a szörnyü igazságszolgáltatásnak. Erősen hiszem, hogy amaz egész idő alatt, mikor boszút állott, semmiről sem volt tudomása, hanem úgy cselekedett, mint cselekednék egy alvajáró, s hogy aztán a tragédia végkép kimosódott az emlékezetéből, vagy talán bele sem vésődött egészen.

Rothwell és én megbeszéltük egyszer ezt a tüneményt, s arra a következtetésre jutottunk, hogy Chesham halálának a körülményeiről az egész világon csak két embernek van tudomása. A harmadik, ki annak a halálnak tényleges okozója volt: semmit sem tud arról, a mit tett.

Én, látva, hogy mily feltűnő állhatatossággal kerüli a multa való célzásokat, saját felelősségemre kiürítettem s bezárattam a tengerparti magányos házat, Mrs. Leenek végkielégítést adva. Örömet találtam volna számára alkalmas helyet házukban, de attól féltem, hogy jelenléte nem lesz kellemes apámra nézve.

Ámde természetesen lehetetlen egy embernek azt mondania, hogy el fog feledni husz évet az életéből. Apámnak, mint egy nagy uradalom tulajdonosának, sokféle ügyet kell elintéznie, megbeszélnie, a mik a multa is visszanyulnak. Mr. Gracenek és Mr. Blacknek sokszor kellett olyasmire hivatkozniok, a mi ekkor és ekkor történt, s apám szintén kénytelen volt olykor valamely régibb esetre utalni. Arról az időközről úgy beszél, mint olyanról, a melyben nem volt teljes birtoában szellemi képességeinek s nem tudta ügyeit maga vezetni.

Ezek a megjegyzések, a miket néha tett kiszivárogtak, s a grófságban igen sokan vannak abban a véleményben, hogy Sir Laurence éveken át egy — magán-intézetnek a lakója volt.

Hogy ő maga mit hisz, azt nem merem el-

gondolni vagy elmondani. Ebben a tekintetben előttem is rejtély pedig folyvást figyelemmel kísérem és tanulmányozom.

Lehet-e, hogy álbüszkeség tiltja a multra czéloznia, vagy csak gondolnia is? Vagy talán hosszas megfontolás után arra a következtetésre jutott, hogy ha igazságtalanság történt, a miatt ő is csak annyit szenvedett, mint neje? Vagy talán az agyrendszernek valami különös tünete, mely a deliriumban érte el tetőpontját, idézte elő benne azoknak a dolgoknak elfeledését, melyeknek az emléke az ő érzékeny természetének csak örökös kinszenvedés lett volna? Oly problema, a melyet még nem sikerült megoldanom.

De akármilyen is, van valaki, a ki nem kér, nem keres magyarázatot, a ki megelégszik azzal, hogy szó se legyen a multról, a ki nyugalommal és szelidséggel viseli boldogságát, a mint szenvedte bánatát. S ha ő meg van elégedve, apámnak a lelki állapota senkire másra nem tartozik. Tökéletesen ép elméjű e vagy nem: Sir Laurence az ő férje, még kedvesebb neki most, mint itju szerelmök első napjaiban volt.

Csöndes, nyugalmas életet élünk Estmere-Courtban. Apám és anyám érzik, hogy fiatalkori barátjaik és ismerőseik eltűntek már szem elől, s ők azt a kort érték el, a melyben új barátságot ritkán köt már az ember. Azonban apám olyan állást foglal el a grófságban, a mely bizonyos fokig rákényszeríti a társas érintkezésre.

Teljesíti is a vendéglátás kötelességeit, s ezzel aztán eleget is tett.

Vannak idők, mikor aggódva szemlélem őt, mikor azt érzem, hogy bár elfeledte, vagy szándékosan mellőzte a multat, annak mégis maradtak nyomai. Még most is alig van túl az élet delén és sok tekintetben mégis öreg ember már. Ha olykor elmegyek hazulról, mindig változást veszek rajta észre, valahányszor Estmere-Courtba visszaérkezem.

Es szívem elszomorodik, midőn valami azt sugja, hogy nem telik bele sok esztendő, mire apámnak és anyámnak örökre bucsut kell egymástól venniök, midőn az előbbi boldogságuk hajótöréséből nagysokára megmentett kincs örökre oda lesz, midőn nem fogom többé mosolyogni látni azt a kedves, komoly arcot, midőn azok a szemek, a melyek mindig csak szeretettel néztek rám, örökre be fognak zárulni.

Adja az ég, hogy csalódjam! Az a nap, a mely engem «Sir Laurence Estmere»-ré fog tenni, életemnek legsötétebb, legszomorubb napja lesz.

Vége.

II. évfolyam :

- I. és II. **A CROIX-MORT GRÓFNÖK**, regény, és **A HATTYÚDAL**, elbeszélés, írta **Ohnet György**.

A világhírű francia író legújabb és talán legérdekesebb két műve. A regényben a féktelen szenvedélynek a tiszta erénnyel való harca van festve megdöbbentő képekben és drámai jelenetekben. Az elbeszélés egy megkapó lélektani regény kicsinyben.

- III. és IV. **ÉLŐ HALOTT**, **Hugh Conway** regénye.

A **Beatrice házasságának** méltó mása, érdekesítő mesével s a jelenetek és változatok oly sokaságával s mégis oly egységes egészet képezve, a minővel alig találkozunk más regényben.

- V. **MEGÖLT LELKEK**, regény, írta **Margitay Dezső**.

A modern társadalmi életnek egy megkapó, érdekes, részletekben gazdag rajza, oly tollból, mely a magyar fővárosi élet alapos ismeretével a mély lélektani jellemzést és kellemes előadási modort párosítja.

Ezek után következnek — egyelőre még meg nem állapítható sorrendben :

Mikszáth Kálmán, Sardou Victor, Feuillet Octáv, Abonyi Lajos legújabb művei.

Éppen most jelent meg és minden könyvkereskedésben kapható :

„MEGÁRT!”

Az egészségtan kis kátéja,

vagyis utmutató, miként lehet a test egészségét okszerű életmóddal föntartani és az élettartamat a végső határig meghosszabbítani.

*„Mens sana in corpore sano!”
(Ép testben ép lélek.)*

Írta : **ifj. Galen.**

Ára **50 kr.**

 Sajtó alatt van :

C A R M E L A.

Szinmű 5 felvonásban.

Írta : **Jankovich Gyula.**

Ára **2 frt.**

A legszebb képes könyvek és ifjúsági iratok.

4—7 éves gyermekek számára :

Kiss József, Mesék a hó alól. 6 nagy színes kép-
pel, jó gyermekek
számára, nagy negyedrért alakban, ára frt 1.60

Pósa Lajos, Kis Bokréta. Mesék versekben, jó
gyermekek számára, 6
nagy színes képp., nagy negyedrért alakb, frt 1.60

Ezeknél szebb és kedvesebb gyermekkönyvek 4—8 éve-
sek számára aligha jelentek meg valaha a magyar könyvpiaczon.

7—12 éves gyermekek számára :

Ezeregy éj. Napkeleti regék gyöngyei, gyerme-
kek számára. gyűjtötte *Kardos Pál*,
69 fametszetü és 4 színes képpel, di-
szesen bekötve, ára --- --- --- frt 2.—

Csudavilág. Tündérregék a gyermek-paradicsom-
ból, gyűjtötte *Kardos Pál*, 75 fa-
metszetü és négy színnyomatu kép-
pel, diszesen bekötve, ára --- --- --- frt 2.—

Mesegyöngyök az állatvilágból, gyermekek szá-
mára átdolgozta
Hiador (Fámbor Pál), számos fametszetü és 2 szí-
nes képpel, ára szépen bekötve --- --- frt 1.20

*Kapható alulírt kiadókönyvkereskedés útján
minden fővárosi és vidéki könyvtár által.*

SINGER és WOLFNER

kiadókönyvkereskedés

Budapest, Andrássy-ut 10.

„NEM ILLIK!”

Utmutató a társadalmi érintkezésben többé-kevésbé elterjedt
visszásságok, nyelvbeli hibák és egyéb botlások elkerülésére,
írta CENSOR. Az angol «Don't» nyomán honi viszonyainkra
alkalmazta M. T. Bevezetéssel ellátta PORZÓ.

Kilenczedik javított kiadás.

Ára 50 kr.

MIKSZÁTH
KÁLMÁN

„A T. HÁZ”

JANKÓ JÁNOS rajzaival.

Ára füzve 2.20

Diszkötésben 3.50.

„MOZAIK”

10 csinos beszélyke. Irta Szabolcsi Lajos.

Ára 1 frt 20 kr.

A divat befolyása az egészségre.

Irta Dr. Feleki Hugó. — Ára 20 kr.

Az elhizás és gyógyítása.

Bevezetésül: **A táplálkozás élettana.** Népszerűen előadva.

Irta: **Dr. Bruck (Hidasi) Pál.** — Ára 60 kr.

A CSECSEMŐ ÉS ÁPOLÁSA

Irta: **Dr. Schuschny Henrik.**

Ára 20 kr.

